

LSD - mé problémové dítě

Albert Hofmann

Poznámka překladatele do angličtiny:

Velké množství knih publikovaných v angličtině popisuje objev LSD, ale žádná nepředkládá informace kompletně. Kdo jiný, než sám vynálezce by mohl čtenáři předložit kompletní a nezkrácenou informaci o jeho objevu? Tato kniha se ale nezabývá pouze LSD, ale ve stručnosti a úplnosti nám předkládá objektivní historii dlouhé a plodné práce vědce a chemika, Dr. Alberta Hofmanna. Tato kniha je příběh zrození Věku psychedelie a překonává hranice mezi světem vědce a filozofickými důsledky jeho vynálezu. Nikdy předtím se chemik, jako materialistický praktik, nezabýval i filozofickým dopadem svého problémového dítěte. LSD, psilocybin a další halucinogeny opravdu tvoří, tak jak Hofmann prohlašuje, konflikt mezi systémy chápání reality, materialistickým a psychickým.

Dvě kapitoly této knihy "Jak bylo LSD stvořeno" a "LSD zkušenost a realita" byly předneseny Albertem Hofmannem na mezinárodní konferenci "Halucinogeny, šamanismus a moderní život" v San Francisku, 30. září 1978. Části přednášek byly rovněž publikovány v časopise Journal of Psychedelic Drugs, Vol. 11 (1-2), 1979.

Jonathan Ott

Předmluva:

Zde předkládám svou zkušenost, že nejvíce váháme hovořit o věcech, které se nepodřizují každodenní realitě a překáží racionálnímu vysvětlení. Nejsou to jednotlivosti vnějších událostí, ale případy našich skrytých životů, které jsou zamítány jako smyšlenky představitosti a vypovídány mimo paměť. Náhle jsou familiární výjevy našeho okolí transformovány do cizích, slastných nebo znepokojivých duševních jevů, které jsou novým světlem.....

Taková zkušenost může být světlem, závanem vzduchu, který se hluboce otiskne do našeho vědomí.

S prožitky tohoto druhu mám zkušenost z dětství. Zbytek těchto pozoruhodných vzpomínek mi dosud utkvěl v paměti.

Přihodilo se to jednoho májového rána, kterého jsem již zapomněl, ale stále si jasně pamatuji místo kde se mi tento prožitek přihodil, bylo to na lesní cestě v Martinsbergu nad Badenem, v mém rodném Švýcarsku. Jak jsem se procházel svěžím, zeleněplným lesem plným zpěvu lesních ptáků a prosvíceným ranním sluncem, vše se najednou prosvítlo úžasně čistým a jasným světlem. Bylo to něco podobného, co jsem se neúspěšně snažil popsat výše? Co jsem náhle objevil uprostřed jarního lesa? Co to tak oslnivě zářilo a obklopilo mě ve své nádheře, aby mi hovořilo k srdci? Byl jsem pln nepopsatelného pocitu radosti, jednoty a blažené bezpečnosti.

Nepamatuji si, jak dlouho jsem zůstal jako očarovaný stát, ale pamatuji si úzkostlivé znepokojení které jsem pociťoval, když neskutečné záření sláblo a já odcházel hlavu plnou otázek. Jak mohou podobné vize podobné těm které jsem viděl, reálné a přesvědčivé, hluboce prožívané existovat? Jak docílit aby brzy nekončili? Jak již jsem řekl, jak byl tento zážitek silný, nelze ho slovy popsat. Znamená tato podivnost, že jsem v dětství prožil zázrak, který je dospělými obvykle nepochopitelný? Nikdy jsem tuto zkušenost nepochopil.

Od té doby jsem si tyto euforické prožitky vyvolával nesčetněkrát při svých toulkách v lesích a loukách. Tato zkušenost ovlivnila mé nazírání na svět a přesvědčila mě že zázraky nezměrné reality jsou skryty každodenním pohledům.

Byl jsem velmi nepokojný, je vůbec dospělý člověk obdařen schopností vnímat a popsat tyto zázračné jevy, budu mít někdy šanci vylíčit mé vize prostřednictvím básně nebo obrazu? Ale vědět jsem, že nejsem schopen básnit, nebo jinak umělecky tvořit. Předstíral jsem si, že jsem schopen si tento zážitek uchovat i s aspekty, které mě tak uchvátili.

Znenadání, o mnoho let později, v mém středním věku, ačkoliv jsem v to již nedoufal, se tento zážitek stala pojítkem mezi mou profesí a prožitky vizionářského dítěte.

Protože jsem chtěl proniknout do struktur a esencí podstat látek, stal jsem se vědcem, chemikem. Uchvácen rostlinným světem, který jsem jako malé dítě objevil, jsem si vybral výzkum aktivních látek v léčivých rostlinách. V průběhu mé kariéry jsem se zaměřil hlavně na průzkum psychoaktivních, halucinace způsobujících látek, které evokují změněné stav vědomí podobné výše popsaným spontánním zkušenostem. Nejzajímavější z látek které jsem objevil, je látka, která je známa pod názvem LSD. LSD je halucinogen těšící se velkému zájmu vědeckého světa. Halucinogen, který byl přijmut lékařskou veřejností, biology a psychiatry a později drogovou kulturou.

Když jsem studoval literaturu související s mojí vědeckou prací, uvědomil jsem si obrovský univerzální význam vlastnosti LSD vyvolávat vize a halucinace. Schopnost vizuální zkušenosti hraje dominantní roli nejen v mysticismu a nábožensko-historickém kontextu, ale je velmi důležitá v tvůrčích procesech umění, literatury a vědy. Velké množství nedávných výzkumů dokazuje že osoby které jsou schopny halucinovat v běžném životě, připouští, že tato zkušenost nemění smysl a hodnotu prožitku.

Mystické zážitky, obdobné s tím který jsem prožil jako dítě, jsou zřejmě vzácností.

V současnosti jsou hranice mystických zážitků zdolány. Člověk překračuje hlouběji a hlouběji hranici mezi smluveným stavem vědomím a tím čemu se říká vizuální zkušenost (stav změněného vědomí), hlouběji než naše ratio dokáže běžně pochopit. Snažíme se transcendentovat naše materiální nazírání na svět do rozmanitých světonázorů, nejen pouze v korespondenci s východní filozofií, ale i profesionální psychiatři se snaží hluboké

spirituální zkušenosti adoptovat do základů terapeutických systémů. Sdílím víru mnoha současníků, že duševní krize pronikající všemi sférami západní spotřební společnosti může být léčena pouze změnou našeho nazírání na svět. Musíme změnit své materiálně-dualistické přesvědčení, že lidé a jejich životní prostředí jsou odděleny, směrem k nové všeměnicí realitě, která zahrnuje zkušenosti ega, realitu citlivé jednoty lidské populace a přírody, která vše stvořila.

Všechno to co může přispět k fundamentální alteraci našeho vnímání reality nás tudíž musí vážně varovat. Ať už jsou to různé metody meditace kterýkoliv náboženských nebo souvisejících systémů, které směřují k prohloubení mystické zkušenosti a jiného vnímání reality, nebo další, i když mnohdy kontroverzní způsoby navození změněných stavů vědomí a v neposlední řadě užívání halucinogenních psychofarmak, (LSD) jako léčiv pomáhajícím pacientům v rámci psychoanalýzy a psychoterapie pochopit jejich problémy v celém a pravdivém významu.

Uvážené vyvolávání mystické zkušenosti, částečně navozované LSD a dalšími halucinogeny v kontrastu ke spontánním projevům změněných stavů vědomí s sebou nese i jisté nebezpečí, které nesmíme podhodnocovat. Praktik musí vzít do své zodpovědnosti příznačné efekty těchto substancí, totiž schopnost ovlivňovat naše vědomí do hloubky našich bytostí. Historie LSD do dneška více než dostatečně demonstruje katastrofické důsledky, které se mohou přihodit, když budou hluboké účinky LSD podceňovány a látka je zaměňována s rekreační drogou. Zvláštní vnitřní i vnější postupy přípravy subjektu je nutno dodržovat, LSD experiment se pro něj může stát významnou zkušeností. Špatné a nevhodné užívání způsobilo, že se z LSD stalo m é p r o b l é m o v é d í t ě.

Posláním této knihy je podat co neobsáhlejší a nejpřesnější obrázek o LSD, jeho zrodu, účincích a jeho nebezpečích, ve smyslu postojů strážců bojujících proti stoupajícímu zneužívání této mimořádné drogy. Doufám, že se mi podaří zdůraznit že bezpečné požívání LSD je slučitelné s přesvědčením establishmentu. Věřím, že když se lidé naučí užívat LSD vhodným způsobem v lékařské praxi a při konjunktivních meditacích, stane se z problémového dítěte dítě zázračné.

Albert Hofmann

1. Jak se LSD zrodilo

V hájemství vědeckého výzkumu je náhoda a štěstí pouhým předpokladem toho, co je objeveno.

Louis Pasteur

Stále slýchávám nebo čtu, že LSD bylo objeveno náhodou. To je ovšem jen částečnou pravdou. LSD bylo objeveno v rámci systematického výzkumného programu a uváděná "náhoda" se přihodila mnohem později, totiž LSD bylo již pět let na světě, když jsem objevil jeho nepředvídatelné účinky na svém vlastním těle, nebo lépe, na svém vědomí.

Když se dívám zpětně na mou profesní kariéru abych našel vlivné události a rozhodnutí které eventuálně směřovaly mou práci k syntéze LSD, zjišťuji, že rozhodujícím krokem k cíli bylo mé rozhodnutí dokončit studia chemie. Jestliže by mé rozhodnutí bylo rozdílné, LSD, které mě učinilo známým po celém světě by nikdy nevzniklo. V rámci úplnosti vyprávění, jak bylo LSD objeveno, se musím také zmínit o mé kariéře chemika, protože s objevem LSD úzce souvisí.

Na jaře roku 1929, po ukončení svých studií na Curyšské univerzitě, jsem nastoupil do farmaceuticko-chemických výzkumných laboratoří firmy Sandoz v Basileji, jako asistent Prof. Artura Stolla, zakladatele a ředitele farmaceutického oddělení firmy. Vybral jsem si toto pracovní zařazení záměrně, protože mi poskytlou příležitost pracovat s přírodními produkty, zatímco další dvě basilejské chemické společnosti které mě nabízely zaměstnání, která spočívala ve složitou práci na poli syntetické chemie.

První chemické výzkumy

Téma mé doktorské práce, pod vedením curyšského profesora Paula Karrera mi poskytlo první skutečnou možnost věnovat se svým zájmům, rostlinné a živočišné chemii. Téma práce se týkalo využití gastrointestinálních šťáv slimáků lokalizovaných na vinicích, enzymatické degradace chitinu, strukturálního materiálu obsaženého v kuklách, křídlech a tykadlech hmyzu, korýšů a dalších nižších živočichů. Podařilo se mi derivovat chemickou strukturu chitinu z štěpných materiálů, degradací dusíkatých cukrů. Přeměna chitinu je analogií přeměny celulózy, stavební látky rostlin. Tohoto zajímavého výsledku jsem dosáhl po třech měsících výzkumné práce a doktorát obhájil s vyznamenáním.

Když jsem nastoupil do laboratoří firmy Sandoz, personální obsazení farmaceuticko-chemického oddělení bylo stále skromné. Čtyři doktoři chemie pracovali v oddělení výzkumu a tři ve výrobě.

V laboratoři profesora Stolla jsem objevil, že jsem schopen aktivně se podílet na chemických výzkumech. Důvodem proč Prof. Stoll založil farmaceuticko-chemickou laboratoř byla snaha izolovat aktivní složky (i.e., efektivní konstituenty) ze známých léčivých rostlin a vyrobit čisté vzorky těchto látek. Tento cíl je obzvláště zajímavý, protože v případě léčivých rostlin je obsah nebo potence účinných látek kolísavá a stanovit přesnou účinnou dávku je téměř nemožné. Jestliže je možno účinné látky vyrábět v čisté podobě a je možné je využít v farmaceutické praxi, potom můžeme stanovit závazné dávkování. Pokud si pamatuji, zvolil si Prof. Stoll za cíl studovat rostlinné substance z rostlin se známými léčivými účinky, jako je náprstník (*Digitalis*), ladoňka (*Scilla maritima*) a žitný námel (*Claviceps purpurea* nebo *Secale cornutum*), ale jejichž nestálost a neurčitelné dávkování neumožňovalo širší uplatnění v medicíně, nicméně byly v malé míře lékaři jako léčiva užívány.

První rok v Sandozských laboratořích jsem se téměř výhradně věnoval výzkumu aktivních látek obsažených v středozevní ladoňce (mořské cibuli).

Dr. Walter Kreis, jeden z dřívějších spolupracovníků Prof. Stolla mi toto výzkumné pole přenechal. Nejzajímavější konstituent ladoňky, také obsažený v *digitalis lanata*, měla laboratoř v čisté podobě již k dispozici. Jeho izolace a pročištění se zdařila díky mimořádné zručnosti pracovníků laboratoře, hlavně Dr. Kreise.

Hlavní aktivní látka ladoňky patří do skupiny kardioaktivních glykosidů (*glykosidy jsou látky jejichž významnou složkou jsou cukry*) a slouží ke stejnému účelu jako náprstník, totiž k léčbě nedostatečné srdeční činnosti. Kardioaktivní glykosidy jsou extrémně účinné látky. Protože rozdíl mezi terapeutickou a toxickou dávkou je velmi malý, bylo obzvláště zajímavé stanovit na základě čistoty komponentů přesné dávkování.

V počátcích mých výzkumných prací na farmaceutické preparaci glykosidů obsažených v ladoňce, mohly již být extrahované vzorky předloženy firemním terapeutickým expertům, ale chemická struktura těchto účinných látek s výjimkou cukernatých částí, byla povětšinou neznáma.

Můj hlavní přínos pro výzkumy ladoňky bylo objasnění, provázené příznačným nadšením, chemické struktury základního atomu glykosidu, dokazující jejich rozdílnost s glykosidy náprstníku a jejich příbuznost s jedovatými sloučeninami izolovanými z kožních žláz ropuch. V roce 1935 byl výzkum dočasně uzavřen.

Když jsem hledal nové pole působnosti, zeptal jsem se profesora Stolla zdali bych mohl pokračovat ve výzkumech alkaloidů obsažených v námelu, s kterými on sám začal v roce 1917 a v roce 1918 se mu podařilo izolovat ergotamin.

Ergotamin, objevený Stollem, byl první alkaloid námele získaný v čisté podobě. Ačkoliv byl ergotamin pod názvem Gynergen rychle zaveden na trh, jako hemostatické léčivo v porodnictví a jako lék na migrénu, chemické výzkumy námelu v laboratořích Sandozu byly ukončeny téměř okamžitě po uskutečnění izolaci ergotaminu a stanovení jeho chemického vzorce. Mezitím, na počátku třicátých let anglické a americké laboratoře počali pracovat na stanovení chemických struktur dalších námelových alkaloidů. Objevili nový, ve vodě rozpustitelný alkaloid, který byl izolován z matečného roztoku, používaného při výrobě ergotaminu. Z tohoto důvodu jsem se domníval, že je nejvyšší čas, aby laboratoře Sandozu obnovily svá chemická zkoumání námelových alkaloidů, pokud nechtějí ztratit svou dosavadní důležitou vedoucí úlohu na poli farmaceuticko-lékařských výzkumů.

Profesor Stoll moji žádost předpokládal a s pochybnostmi mi řekl: " Musím Tě varovat před rozdílnými tvářemi práce s námelovými alkaloidy, jsou to nadměrně citlivé, snadno rozložitelné substance, méně stabilní než látky, které si zkoumal při práci s kardiacními glykosidy. Ale zkus si to, jsi vítán..."

A tak jsem objevil pole výzkumných prací, které se stalo vůdčí tématem mé profesionální kariéry. Nikdy nezapomenu tvůrčí radost a netrpělivé tušení, které jsem pociťoval v počátcích mých výzkumů námelových alkaloidů, tehdy nepřehledného a neuspořádaného pole výzkumů.

Námel

Jako pomoc při vyhledávání doplňujících informací o námelu doporučuji podrobnější publikace, zejména monografii G. Barger, *Námel a ergotismus (Ergot and Ergotism, Gurney and Jackson, London 1931)* a mou knihu *Námelové alkaloidy (A. Hofmann, Die Mutterkornalkaloide, F. Enke Verlag, Stuttgart, 1964)*. První publikace je klasickou prezentací historie drogy, zatímco druhá klade důraz na chemické aspekty námelu.

Námel je produkt houby (*Claviceps purpurea*), která parazituje na žitu a v menší míře na jiných druzích obilnin a divokých trav. Zrna napadené obilniny jsou nejprve světlehnědě až fialově nepravidelně flíčkované (sclerotia) a poté se mění v křivé lusky přilepené na klasu. Botanicky je tento jev označován jako kornatění. Zimní forma námelové houby se nazývá sclerotium. Žitný námel (*Secale cornutum*) je druh námele užívaný v lékařství.

Historie námelu je oproti dějinám ostatních drog fascinující. Jeho význam a historická úloha je velmi kontroverzní, nejprve je námel obávaným jedem, poté se stává zázrakem který mění sýpky v pokladnice plné léků.

Námel se poprvé objevuje na scéně dějin v ranném středověku, jako příčina současných masových otrav tisíců osob. Nemoc, jejíž souvislost s námelem byla po dlouhý dobu nejasná se vyskytovala ve dvojí formě. První formou je sněť (*ergotismus gangraenosus*) a další forma je křečovitá (*ergotismus convulsivus*). Lidové názvy ergotismu jako "mal de ardents", "ignis sacer" "heilige Feuer" "St. Anthony's fire" nebo "svatý oheň", spíše odpovídají sněťové podobě choroby. Svatým patronem obětí ergotismu je Svatý Antonín a hlavním úkolem řeholníků Řádu Sv. Antonína byla léčba těchto pacientů.

Donedávna byly epidemie námelových otrav častým jevem mnoha evropských zemí včetně rozsáhlých oblastí Ruska. Agrokulturní rozvoj sedmnáctého století, sériová výroba chleba, který obsahoval námel byly hlavní příčinou četných hromadných epidemií ergotismu v nezmenšené míře. Poslední velká epidemie ergotismu se přihodila v letech 1926-1927 v oblastech jižního Ruska. (Masová otrava obyvatel jihofrancouzského města Pont-St.Esprit v roce 1951, kterou podle mnoha novinářů způsobil chléb upečený z námelem infikovaného obilí, nebyla ergotovou otravou, ale spíše byla způsobena ošetřením setby dezinfekčním přípravkem obsahujícím sloučeniny rtuti.)

První zmínka o léčebném použití námelu jako ekbolika (*léku vyvolávající porod*) se nachází v herbáři Adama Lonitzera (Lonicerus), působícího ve Frankfurtu nad Mohanem, z roku 1582.

Ačkoliv je užívání námelu v porodnictví Lonicerem uváděno, až do roku 1808, kdy oficiálně vstoupil do akademického lékařství prací amerického lékaře Johna Staernse nazvané "*Putvis Parturiens, a Remedy for Quickening Childbirth*" (Putvis Parturiens, Pomoc k urychlení porodu), nebyl používán a dnes jako ekbolikum již není užíván. Lékařští praktici tuto praxi rychle opustili, protože si uvědomovali velká nebezpečí pro děti, především vzhledem k neurčitému dávkování a k vedlejšímu účinku předávkování, uterinálnímu spasmu (*děložní křeč*). A konečně, užívání námelu v porodnictví bylo zastaveno, protože vyvolával poporodní krvácivost rodičky (*postpartum hemorrhage*).

To, že nebyl námel uznán jako rozmanité léčivo (*pharmacopoeias*) během první poloviny devatenáctého století bylo prvním krokem vedoucím ke snaze o izolaci aktivních látek drogy. Avšak všichni vědci se v průběhu prvních sta let o tuto izolaci pokoušeli bezúspěšně. V roce 1907 angličtí vědci G.Barger a F.H. Carr byly první, kdo úspěšně izolovali aktivní alkalický preparát, který pojmenovali ergotoxin, protože byl o mnoho více toxický nežli námelové kultury používané terapeuticky. (*Tyto preparáty nebyly homogenními, spíše se jednalo o směsi rozličných alkaloidů, tak jak se ukázalo o třicet pět let později.*)

TADY KONEC

Nicméně farmakolog H.H. Dale objevil, že ergotoxin mimo zřetelných uterotonických účinků, působí také jako antagonistu aktivit adrenalinu v autonomním nervovém systému, což potvrzuje možné terapeutického využití námelových alkaloidů.

Počátkem roku 1930 počala nová éra výzkumu námelu. Jak jsem již předeslal anglické a americké laboratoře počaly výzkumy směřující k určení chemické struktury námelových alkaloidů. W.A. Jacobsovi a L.C. Craigovi z Rockefellerova institutu v New Yorku se podařilo chemickým štěpením izolovat a charakterizovat základní stavební jednotku všech námelových alkaloidů. Nazvali ji kyselinou lysergovou. Hlavním impulsem pro výzkum, jak chemický tak lékařský byla současná simultánní a zcela nezávislá publikace specifikace izolace uterotonické a hemostatické podstaty nově objevené látky a to hned čtyřmi institucemi najednou, včetně Sandozské laboratoře, Objevená látka, alkaloid s poměrně jednoduchou strukturou byla A. Stollem a E. Burckhardtem pojmenována ergobasin (syn. ergometrin, ergonovin).

W.A. Jacobs a L.C. Craig chemickou degradací ergobasinu získaly kyselinu lysergovou a aminoalkohol propanaminu, jako štěpný produkt.

Při řešení úkolu syntézy tohoto alkaloidu jsem si prvně zvolil postup docílit syntetické preparace prostřednictvím chemického propojení dvou komponentů ergobasinu, kyseliny lysergové a propanolaminu (viz strukturální vzorce v příloze).

Nezbytností pro tyto studie bylo získat kyselinu lysergovou chemickým rozkladem nějakého dalšího námelového alkaloidu. Poněvadž jsem měl v ryzí podobě k dispozici pouze ergotamin a farmaceuticko-výrobní oddělení firmy jej produkovalo v kilogramových množstvích, nakonec jsem jej do počátku svých výzkumů zvolil. Získal jsem 0.5 gm ergotaminu od pracovníků výroby. Když jsem zasílal vnitřní objednávku prof. Stollovi k spolupodepsání, objevil se v mé laboratoři a napomenul mě. " Jestliže chceš pracovat s alkaloidy námele, měl by si se seznámit s technikou mikrochemie, takové velké množství mého drahého ergotaminu ti pro tvé experimenty obstarat nemohu."

Oddělení výroby užívalo k extrakci ergotaminu námel švýcarského původu, vykupovalo portugalský námel, který poskytoval amorfni alkalické preparáty odpovídající shora zmíněnému ergotoxinu, prvně vyrobeném Bargerem a Carrem. Nakonec jsem se rozhodl použít při syntéze kyseliny lysergové méně dražší materiál. Alkaloidy takto získané, jsem před štěpením na kyselinu lysergovou, dále čistil. Poznatky, získané v průběhu čistících procesů mi vnukly myšlenku že ergotoxin může být míšen, lépe než použít nějaký homogenní alkaloid je mísit jej s několika dalšími rozličnými alkaloidy. O tomto objevu budu hovořit rozsáhleji v příštích kapitolách.

Na tomto místě musím krátce odbočit, abych popsal podmínky a technické pomůcky, které byly tehdy k dispozici. Tato poznámka se může jevit zajímavou pro dnešní generaci pracovníků chemicko-průmyslových výzkumů, kteří jsou zvyklí na daleko lepší pracovní podmínky

Byly jsme velmi skromní. Jednotlivé laboratoře byly vybaveny se zřetelně vyjimečnou extravagancí. V průběhu prvních šest let mého působení u firmy Sandoz jsem se dělil o prostory laboratoře s dvěma dalšími kolegy. Byly jsme tři chemici, přičemž každý si byl zároveň asistentem a pracovali jsme v jedné místnosti najednou na třech rozdílných výzkumech. Dr. Kreis pokračoval ve výzkumech kardiálních glykosidů, Dr. Wiedemann, který nastoupil do Sandozské laboratoře v stejný čas jako já, zkoumal listový pigment nazývaný chlorofyl a konečně já jsem se zabýval námelovými alkaloidy. Laboratoř byla vybavena dvěma parními lázněmi doplněnými odtokovými ventily, které byly mnohem méně účinné, nežli ventilace plynových hořáků. Když jsme požadovali, aby tyto přístroje byly rozšířeny o pořádnou ventilaci, náš šéf nás odmítl s tím, že když dosavadní ventilace plynových hořáků postačovala Prof. Willstatterovi, musí stačit i nám. V průběhu posledního válečného roku První světové války pracoval totiž profesor Stoll v Berlíně a Mnichově jako asistent světově proslulého chemika a laureáta Nobelovy ceny profesora Richarda Willstattera a pracoval s ním na základním výzkumu chlorofylu a jeho asimilace s oxidem uhličitým. Stěží bylo možné diskutovat s profesorem Stolle, aniž by se s úctou nezmínil o profesoru Willstatterovi a jejich společné práci.

Techniky pracovních postupů dostupné chemikům, kteří se zabývali na počátku třicátých let organickou chemií byly v podstatě tytéž, jaké využíval Justus von Liebig o sto let dříve. Nejzajímavějším pokrokem bylo zavedení Preglovy mikroanalýzy, která umožňuje bezpečně zjistit složení sloučeniny ze vzorku o hmotnosti několika miligramů, zatímco před tím jste k té samé činnosti potřebovali vzorky v centigramovém množství. Dnešní chemik má k dispozici jiné fyzikálně-chemické techniky, techniky, které jsme k dispozici neměli, techniky, mnohem efektivnější a rychlejší, techniky, které poskytují tvůrčímu výzkumu mnohem více možností při objasňování struktur látek a které zcela změnily způsob práce chemika.

Při výzkumech glykosidů Scilly a při prvních studiích námelových alkaloidů jsem stále používal staré separační a purifikační techniky užívané za časů Liebiga: zlomkovou extrakci, zlomkovou precipitaci, zlomkovou krystalizaci a další podobné techniky. Zavedení sloupcového chromatografu bylo prvním zajímavým přínosem do technik laboratorní chemie, který jsem mohl ale plně ocenit až při mých pozdějších výzkumech. Při určování struktury látky, kterou je v současnosti možno provést rychle, elegantně a spolehlivě využitím spektroskopických metod (UV, IR, NMR) a rentgenovou krystalografií, jsem se musel spokojit se starými laboratorními technikami jakými jsou chemické rozklady a derivace.

Kyselina lysergová a její deriváty

Kyselina lysergová je prokazatelně nestálou sloučeninou a je velmi obtížné ji odpoutat od zásaditého kmene. V technice zvané *Curtiusova syntéza* jsem konečně našel metodu použitelnou pro kombinaci kyseliny lysergové s aminy. S pomocí této metody jsem postupně vyrobil velké množství komponentů kyseliny lysergové. Kombinací kyseliny lysergové s aminoalkoholem propalaminu jsem získal sloučeninu, která byla identická s alkaloidem obsaženým v přírodním námelu, ergobasin. Touto syntézou byl poprvé uměle vyroben námellový alkaloid. Tento objev nebyl zajímavým pouze pro vědeckou veřejnost, jako potvrzení chemické skladby ergobasinu, ale měl také praktický význam, protože ergobasin, působící hemostaticky a uterotonicky, je v námelu obsažen ve velmi malém množství. Touto syntézou mohou být další alkaloidy, hojně se v námelu vyskytující, přeměněny v ergobasin, což je skutečnost velmi cenná pro porodnictví.

Po tomto prvním úspěchu práce s námelem jsem svá pozorování rozdělil na dva různé směry. Jako první cíl výzkumů jsem si uložil zdokonalit farmakologické vlastnosti ergobasinu obměnou kořene aminoalkoholu. Můj kolega Dr. J. Peyear za mé spolupráce vyvinul způsob produkce propanolaminu a dalších aminoalkoholů použitelný v průmyslové výrobě. Vskutku, substituací propanolaminu obsahujícího ergobasin a dalšího aktivního aminoalkoholu nazývaného butanolamin, byla získána látka s vlastnostmi mnohem vhodnějšími k terapeutickému využití, nežli z přírodních alkaloidů. Tímto způsobem zdokonalený ergobasin se spolehlivými hemostatickými a uterotonickými vlastnostmi, byl již světově využíván lékařskou veřejností, pod obchodním názvem Methergin a dodnes slouží v porodnictví jako hlavní léčivo při výše uvedených indikacích.

Další využití syntetických procedur k výrobě nových sloučenin kyseliny lysergové s uterotonickými vlastnostmi již bylo bezvýznamné, ale na základě její chemické struktury jsem předpokládal možnou syntézu dalších typů sloučenin kyseliny lysergové, použitelných ve farmakologii. V roce 1938 jsem vyrobil pětadvacátý derivát sloučenin kyseliny lysergové v sérii: diethylamid kyseliny lysergové, zkráceně, **LSD-25 (Lyserg-saure-diethylamid)**, který byl původně vytvořen pro laboratorní využití.

Derivát jsem měl v úmyslu využít při získávání stimulansu oběhového a respiračního ústrojí, jako analeptikum. Stimulační vlastnosti diethylamidu kyseliny lysergové jsem předpokládal protože jeho chemická struktura je obdobná jako struktura dosud známých analeptik, zejména diethylamidu kyseliny nikotinové (Coramin). V průběhu testování LSD-25, které provádělo farmakologické oddělení Sandozu, tehdy stál v jeho čele profesor Ernst Rothlin, byly zjištěny silné účinky látky ovlivňující činnost dělohy a to asi v 70% potenci účinků ergobasinu. Zpráva zahrnující výsledky testování také mimoděk uvádí, že pokusné zvířata v průběhu narkózy byly velmi neklidné a v závěru je konstatováno: "protože nová substance nevzbuzuje žádný speciální zájem našich farmakologů a lékařů bylo testování v současnosti přerušeno." Následujících pět let nikdo po LSD-25 ani nevzdechl.

Mezitím jsem pokračoval na jiných výzkumech námellových alkaloidů. Prostřednictvím purifikace ergotoxinu, postupu pro získání surovin vhodných k syntéze kyseliny lysergové, jsem si potvrdil, jak již jsem podotkl, že tyto alkalické sloučeniny nejsou homogenní, ale vhodné k míšení s dalšími rozdílnými substancemi. Nejistá homogenita ergotoxinu se hydrogenací dvou charakterově rozdílných hydrogených produktů zvyšuje, zatímco pokud použijeme jednoduchou hydrogenaci stejnorodost vlastností alkaloidů ergotaminu se nemění (*Hydrogenace = zavedení hydorgenů*). Rozšíření analytických výzkumů předpokládaných sloučenin ergotoxinu mě přimělo ke konečné separaci těchto alkalických sloučenin do tří stejnorodých složek. Jeden z těchto tří chemicky homogenních alkaloidů ergotoxinu se ukázal být identický s alkaloidem, který byl krátce předtím izolován ve výrobním oddělení a který A. Stoll a E. Burckhardt pojmenovali ergocristin. Další dva alkaloidy byly již zcela nové. První jsem pojmenoval ergocornin a druhý, protože byl izolován naposled a dlouho se ukrýval v matečské směsi, jsem pojmenoval ergokryptin (*kryptos = skrytý*). Později jsem objevil, že se ergokryptin vyskytuje ve dvojí rozdílné izomerické formě a pojmenoval jsem je jako alfa a beta- ergokryptin.

Řešení problematiky ergotoxinu nebylo pouze zájmem vědeckým, ale mělo také svůj praktický význam a cenné uplatnění v lékařství.

Tři hydrogenační ergotoxinové alkaloidy mnou vyrobené v rámci výzkumného programu, dihydroergocristin, dihydroergokryptin a dihydroergocornin se při testování profesorem Rothlinem v farmakologickém oddělení prokázaly vlastnosti využitelné medicíně. Od těchto tří sloučenin byl odvozen preparát Hydergin, medikament zlepšující periferní cirkulaci a kontroluje funkce mozku při geriatrických poruchách. Hydergin se

osvědčil jako efektivní geriatrické léčivo při výše zmíněných poruchách a je v současnosti nejprodávanějším produktem Sandozu.

Dihydroergotamin, který byl také obdobně synteticky zhotoven v rámci mých výzkumů, je vyráběn pod obchodním názvem Dihydergot a je aplikován jako lék, který stabilizuje krevní oběh a hladinu krevního tlaku.

Zatímco současné výzkumné práce jsou téměř vždy vedeny týmem pracovníků, výzkum námelových alkaloidů, tak jak jsem popsal výše, byl čistě jen mou prací. Dokonce i další chemické postupy ve vývoji technik komerční produkce látek vzešly z mých rukou, t.j., konstruoval jsem postup syntézy objemnějších vzorků, které byly určeny pro klinické pokusnictví a konečně zdokonalením prvního postupu jsem stanovil principy masové produkce Metherginu, Hyderginu a Dihydergotu, včetně analytických kontrol pro výrobu prvních galenických forem těchto tří preparátů, jak ampulí, vodných roztoků, tak tablet. V té době jsem současně pomáhal, jako laboratorní asistent, pomocník a později mimo to jako druhý laboratorní asistent a technický chemik.

Objev psychických účinků LSD

Plodné výsledky výzkumů, dosažené v rámci řešení problematiky ergotoxinu, jsem popsal velmi stručně a mohu konstatovat, že mi jen otevřely další obzor mého pozorování. A přece mě dále zajímalo poměrně nezajímavé LSD-25.

Podivná předtucha, kterou jsem pociťoval, mi našeptávala že tato sloučenina může mít trochu odlišné vlastnosti, nežli další objevené látky a přinutila mě, pět let po první syntéze, abych vyrobil LSD-25 ještě jednou a předal jej farmakologickému oddělení k dalším testům. Byl to neobvyklý postup, experimentální substance byly zpravidla definitivně staženy z výzkumného programu, jakmile nebyl zájem farmakologů projeven. Nicméně jsem na jaře 1943 opakoval syntézu LSD-25. Stejně jako poprvé i nyní jsem vyrobil pouze několik centigramů látky.

Ve finálním kroku syntézy, během purifikace a krystalizace diethylamidu kyseliny lysergové do tartarické formy (tartarická kyselá sůl), jsem byl donucen další práci přerušit z důvodu neobvyklého úkazu. Následující popis této události cituji ze zprávy, kterou jsem tehdy zaslal Profesoru Stollovi.

Minulý pátek, 16. dubna 1943 jsme byli donuceni přerušit své laboratorní práce zhruba v polovině odpoledne a odejít domů, protože jsem pociťoval neobvyklý neklid provázený mírnou závratí. Doma jsem si lehl a upadl do nepříjemného stavu podobného intoxikaci, projevujícím se extrémně podnětnou představivostí. Když jsem zavřel oči, (denní světlo bylo velmi nepříjemně ostré a jasné), ocitl jsem se ve stavu podobném snění, projevujícím se nepřetržitým tokem představ fantastických výjevů, zobrazujících se s neobyčejnou intenzitou a projevujících se kaleidoskopickou hrou barev. Po dvou hodinách tento stav zmizel. Celkem vzato se jednalo o pozoruhodný zážitek s rychlým počátkem a velmi neočekávaným průběhem. Zdá se, že byl způsoben nějakými vnějšími toxickými vlivy a dávám je ve spojení s látkou se kterou jsem pracoval, tartrát diethylamidu kyseliny lysergové.

Ale naskýtá se jiná otázka, jak se mi podařilo tuto látku absorbovat? Protože je mi známa toxicita sloučenin námele, vždy puntičkářsky dodržuji bezpečnostní pravidla práce. Mohu bezpečně konstatovat, že jsem se roztoku LSD v průběhu krystalizace dotkl konečkem prstu a tak mohl být zlomek substance absorbován kůží.

Jestliže LSD-25 může skutečně způsobit takou bizarní událost, musí se jednat o sloučeninu nebyvalé potence. Zdá se mi, že toto není jediný způsob možného vysvětlení, proto jsem se rozhodl provádět pokusy sám na sobě.

Za dodržování extrémní bezpečnosti jsem začal plánovanou sérii pokusů s daleko menším množstvím látky, nežli bylo množství u kterého jsem předpokládal nějaké účinky, s ohledem na známé účinné dávky námelových alkaloidů a to množstvím 0,25 mg (mg = miligram = tisícina gramu) tartrátu diethylamidu kyseliny lysergové. Citace, uvedená níže, je přepis mého záznamu o prováděných experimentech, tak jak jsem je zaznamenal do svého laboratorního deníku 19. dubna 1943.

Sebeexperiment

19/4/43 16:20 0.5 cc 1/2 procentního vodného roztoku tartrátu diethylamidu orálně = 0.25 mg tartrátu. Rozředěno 10 cc vody. Bez chuti

17:00 Začínají závratě, pociťuji úzkost, vizuální deformace, paralytické symptomy, touha se smát

Doplněno 21/4/43 Domů jsem jel na kole. od 18:00 do 20:00 velmi silná krize. (viz. zvláštní zpráva)

Zde záznam v mém laboratorním deníku končí, Poslední slova jsem byla schopen napsat pouze s velkým úsilím, ale současně jsem si ověřil, a přesvědčil, že pozoruhodnou událost, která se přihodila předcházející pátek, způsobilo LSD. Změny stavů vnímání byly při tomto pokusu zcela stejného charakteru jako předcházející, ale projevovaly se s daleko větší intenzitou. Pokusím se o srozumitelný popis.

Požádal jsem se svého laboratorního technika, který byl o sebekoukách informován, zdali by mě doprovodil domů. Jeli jsme na kolech, auto nebylo k dispozici, protože za války bylo jejich používání právně omezeno. V průběhu cesty se můj stav hrozně změnil. Vše co jsem viděl kolísalo a bylo pokrouceno, jako když se díváte do křivého zrcadla. Ačkoliv mi můj asistent později říkal, že jsme jeli vcelku rychle, měl jsem pocit, že se nemohu pohnout z místa. Když jsme konečně zdraví a v pořádku dorazili domů, byl jsem sotva schopen požádat svého kolegu, aby našeho rodinného lékaře a poprosil sousedy o mléko.

Navzdory mému blouznění a pomatenému stavu, jsem byl schopen efektivně uvažovat a zvolil jsem mléko jako nespecifické antidotum otravy.

Protože se závratě a mdloby projevovaly velmi ostře a nemohl jsem se déle udržet na nohách, lehl jsem si na sofa. Mé okolí se okamžitě začalo přetvářet do děsivých podob. Vše v místnosti vířilo a familiárně známé předměty a věci nabývaly groteskně hroživých tvarů. Nepřetržitě se pohybovaly, jako by byly poháněny nějakým skrytým neklidem. Žena, kterou jsem takřka rozpoznal, mě podala mléko, v průběhu večera, jsem vypil více než dva litry. Nejevila se mi vůbec jako paní R., ale jako zlovolná, vychytralá čarodějnice v barevné škrabošce.

Ještě horší, nežli tyto démonické transformace okolního světa byly proměny které jsem pociťoval uvnitř mého já. Každé použití mé vůle, každý pokus ukončit tento rozpad okolního světa a rozklad mého ega byl provázen zřetelným neúspěchem. Démon, který mě přepadl, se usadil v mém těle, mysli i duši. Vyskočil jsem a zařval, chtěje se osvobodit, ale klesl jsem bezvládně zpět na pohovku. Látka, se kterou jsem chtěl provádět pokusy, mě porazila. Démon opovržlivě ovládl mou vůli. Hrozně jsem se bál, že jsem se zbláznil. Byl jsem vržen do jiného světa, jiného místa, jiné doby. Mé tělo se zdálo být bez života, bez citu, cizí. Byl jsem mrtev? Tenkrát jsem věřil že jsem mimo něj, zřetelně jsem se cítil jako vnější pozorovatel celé tragédie stavu vlastního já. Nemohl jsem takto opustit svou rodinu. (Moje žena a naše tři děti ten den odjeli na návštěvu do Lucernu, k manželčiny rodičům.) Mohly by vůbec pochopit, že přestože jsem neexperimentoval bezmyšlenkovitě a nezodpovědně, ale raději s co největší opatrností, že právě tyto závěry byly nečitelné? Mé obavy a zoufalství zintenzívněly, nejen protože by mladá rodina ztratila svého otce, ale také jsem se děsil představy, že bych opustil svou vědeckou chemickou práci, která pro mě mnoho znamenala, na polovic úspěšné cesty, se slibem dokončení prací, který jsem dal firmě.

Další úvahy nabývaly tvarů, úvah plných hořké ironie, Jestliže bych byl nyní donucen opustit tento svět předčasně, bylo by to protože jsem to byl já, kdo přivedl diethylamid kyseliny lysergové na svět. Když po nějakém čase přijel doktor, vrchol mého malomyslného stavu byl již za mnou. Můj asistent ho informoval o

mých sebeexperimentech, já jsem nebyl schopen sestavit kloudnou větu. Zmateně zakroutil hlavou, po mém pokusu vylíčit smrtelné nebezpečí okupující mé tělo. Jeho pozorování nezachytilo jediný nenormální symptom, až na extrémně rozšířené panenky. Puls, krevní tlak, respirace vše bylo v pořádku. Závěrem prohlásil, že nevidí důvod, předepisovat jakýkoliv lék. Místo toho mě přenesl do mé postele u které zůstal hlídat. Pomalu jsem se vracel zpět z bláznivého, nepřibuzného světa do konejšivé každodenní reality. Hororové vize slably, začal jsem pociťovat štěstí a vděčnost, přirozené vnímání a uvažování se mi navrátilo a začal jsem být přesvědčen, že nebezpečí šílenství je přesvědčivě zažehnáno. Ponenáhlu jsem se mohl těšit bezpříkladnými barvami a hrou tvarů, která umíněně probíhala za mýma zavřenými očima. Kaleidoskopické, fantastické výjevy se míhaly, přetvářely do pestrobarevných tvarů, sami se otevíraly a zavíraly do kružnic a spirál, explodovaly do tvarů barevných fontán, samostatně se přeskupujících a hybridujících v neustálých záplavách. Velmi nápadným jevem byla transformace každého zvuku jako je zvuk kliky od dveří, nebo projíždějícího automobilu do opticky vnímatelného vjemu. Každý zvuk vytvářel živě proměnlivý obraz s odpovídajícím tvarem a barvami. Pozdě večer se moje žena vrátila z Lucernu. Kdosi ji již informoval po telefonu, že trpím mysterickým rozpadem osobnosti. Okamžitě se vrátila domů a děti zanechala u svých rodičů. Ve chvíli jejího příjezdu jsem byl dostatečně uzdraven, abych ji mohl vyprávět sám co se přihodilo. Vyčerpan jsem usnul.

Následujícího rána jsem se vzbudil zcela zotavený, s čistou hlavou, ačkoliv fyzicky jsem byl stále poněkud unaven. Byl jsem zaplaven pocitem dobra a znovu navraceného života. Když jsem později odcházel zahradou prozářenou sluncem po jarním deštičku, všechno se blyštlo a třpytilo svěžím světlem, jako by byl svět nově stvořen. Po celý den se všechny mé smysly chvěly pod nápořem nejvyšší citlivosti .

Tento sebeexperiment prokázal, že LSD-25 je psychoaktivní látkou s mimořádnými schopnostmi a silou. Nebylo mi známo, že by existovala nějaká další látka, která by vyvolávala tak hluboké změny psychiky v tak extrémně nízkém dávkování a která by způsobovala tak dramatické změny v lidském vnímání skutečnosti a našeho prožívání vnějšího a vnitřního světa. Zdá se, že daleko nejdůležitější bylo, že jsem si mohl zapamatovat celou mou LSD inebriaci do každíčkého detailu. Tento fakt mohl znamenat pouze jedno, a to, že vjemová funkčnost paměti není narušena ani na vrcholu LSD intoxikace, navzdory hlubokému pocitu rozkladu běžného vnímání světa. Po celé trvání experimentu jsem si uvědomoval svou úlohu v něm samém, ale navzdory uvědomování si svého stavu, jsem nemohl, ačkoliv bych chtěl, setřást ze sebe LSD svět. Vše jsem prožil jako skutečnou realitu, jako alarmující realitu, varující, protože obrazové vjemy okolí, důvěrně známého okolí každodenní reality, byly stále uchovány v paměti pro pozdější srovnání.

Další překvapující aspekt účinků LSD byla jeho schopnost navozovat dalekosáhlé, silné stavy opojení bez následné kocoviny, ale zcela naopak, následující den po požití LSD jsem se cítil, jak již jsem předeslal, velmi dobře jak po psychické, tak i fyzické stránce. Uvědomoval jsem, že LSD, jako nová účinná látka, může být pro tyto vlastnosti využita nejen ve farmakologii, neurologii a hlavně ve psychiatrii, ale že zaujme i zúčastněné specialisty. Tehdy jsem neměl ani podezření, že by tato nová látka, užívaná pod kontrolou lékařské vědy, mohla být zneužita jako inebriant drogovou kulturou. Protože můj sebeexperiment odhalil hrozivé, démonické vlastnosti LSD, poslední věc, kterou jsem mohl předpokládat byl fakt, že by tato látka byla vůbec někdy užívána jako snadno dosažitelná rekreační droga. Zmýlil jsem se, a kromě toho jsem si až mnohem později, po dalším experimentování s jinými pokusnými subjekty, mnohem menšími dávkami a za rozdílných podmínek, uvědomil významnou souvislost mezi LSD opojením a mými zážitky spontánního vizionářství.

Následujícího dne jsem napsal Prof. Stollovi výše citovanou zprávu o mé neobvyklém zážitku s LSD-25 a kopii jsem zaslal také Prof. Rothlinovi, řediteli farmakologického oddělení firmy. Jak jsem očekával, první reakce byly provázeny nevěřicným úžasem. Prof. Stoll, ihned telefonicky volaje z ředitelství, se mě ptal: " Zaručeně jsi se nepřevážil? Je tebou uváděná dávka skutečně korektní?" Profesor Rothlin, který mi také okamžitě volal, položil mi úplně stejnou otázku. Protože jsem látku dávkoval a vážil sám, byl jsem si stoprocentně jist správností uváděných údajů. Přesto jsem jejich oprávněné pochybnosti předpokládal, protože žádná z dosud známých látek podávaná v dávce zlomku miligramu, neprokazovala ani ty nejmenší účinky na lidskou psychiku a existence takového preparátu se zdála být téměř neuvěřitelnou. Sám profesor Rothlin a jeho dva kolegové byli prvními lidmi, kteří opakovali můj pokus, ovšem pouze s jednou třetinou dávky mnou použitou. Ale dokonce i v tomto dávkování byly účinky látky stále neobyčejně působivé a zcela fantastické. Všechny pochybnosti o pravdivosti mých tvrzení byly zamítnuty.

2. LSD v biologickém výzkumu a experimentech s pokusnými zvířaty

Protože první testování, prováděné o pět let dříve, se nezabývalo po prvním pokusu, dalšími účinky substance na laboratorní zvěř, byla po objevu mimořádných psychických účinků látky LSD-25 znovu započata série experimentální preparace a pokusů a to včetně účinků látky na živočichy. Největší měrou se na základních studiích účinků látky na živočichy zabýval Dr. Aurelio Cerletti z farmakologického oddělení firmy pod vedením Profesora Rothlina.

Předtím, než může být nová aktivní látka podrobena systematickým klinickým výzkumům s lidskými subjekty, musí být určeny účinky a vedlejší účinky na rozsáhlých datech farmakologických testů se zvířaty. Tyto pokusy musí stanovit přizpůsobivost organismu, schopnost organismu vylučovat částice sloučeniny a především toleranční hladinu a relativní toxicitu látky. Pokusím se popsat pouze nejzajímavější výsledky testování LSD na živočišných organismech a dalších inteligentních subjektech. Zmínka o výsledcích několika stovek farmakologických pokusů, pokud bych chtěl vymežit všechny dopady základních prací s LSD prováděných v Sandozských laboratořích na okolní svět, by mohla velmi překročit záběr této knihy.

Pokusy prováděné na živočišných subjektech prozradili velmi málo o mentálních alteracích způsobených LSD, protože psychické účinky látek na nižší živočišstvo jsou stěží určitelné a i u mnohem vyšších vývojových stupňů mohou být určeny pouze v podobě mnohem omezených dohadů.

LSD působí především na vyšší a nejvyšší sféry psychiky a intelektuálních funkcí mozku. Je tedy pochopitelné, že specifické účinky LSD mohly být určeny pouze u vyšších živočichů, ovšem přesné stanovení změn psychiky nemohlo být určeno u žádných zvířat, protože i když je možné psychické změny pozorovat, pokusné subjekty nemají možnost tyto změny vyjádřit. Z tohoto důvodu je možno u animálních subjektů rozeznat pouze relativně těžké psychické poruchy, zprostředkované výraznou změnou chování. Velikost užívané účinné dávky byla tedy podstatně vyšší, než efektivní dávka LSD určená pro lidské subjekty a bylo nutno přistoupit k dalším pokusům s vyššími živočichy, jako kočkami, psy a opy.

Zatímco myš intoxikovaná LSD vykazuje pouze motorické poruchy a změny lizací návyků, kočka, kterou jsem pozorovala, prokazovala mimo vegetativních symptomů, jako je ježení srsti (*piloerekce*) a nadměrné slinění i důkazu schopné projevy halucinací. Zvíře strnule zíralo před sebe a místo toho aby zaútočilo na myš, kočka jí nevšímavě opustila, nebo se před ní vyděšeně zastavila. Pozorováním chování psa který byl že pod vlivem LSD byl učiněn závěr, že také halucinuje.

Společnost šimpanzů, které jsme měli v kleci, reagovala velmi citlivě na člena smečky který byl pod vlivem LSD. Ačkoliv pokusné zvíře neprojevovalo žádné změny, celá klec se ocitla ve vřavě, protože intoxikovaný šimpanz přestal respektovat zákony a řádovou hierarchii tlupy.

Z ostatních druhů zvířat, na kterých bylo LSD testováno stojí za zmínku pouze výsledky pozorování akvarijních rybek a pavouků. Intoxikované rybky zaujímaly neobyčejné plavební polohy a pavouci počali spřádat podivné tvary pavučin očividně způsobené vlivem LSD. Při velmi nízkých dávkách měly pavučiny ještě lepší proporce a vlastnosti, než je obvyklé, avšak při vyšší dávce byly pavučiny hanebně upředeny jen v těch nejjednodušších a nejzákladnějších tvarech.

Jak je LSD toxické ?

Toxicita LSD může být určena v různých hodnotách, pro různé druhy zvířat. Standardní toxická dávka (STD), neboli střední smrtelná dávka, odpovídá velikosti dávky po jejímž podání 50 % pokusných zvířat zemře. Všeobecně stanovit ji nelze, protože kolísá od jednoho živočišného druhu ke druhému. STD stanovená pro myš odpovídá množství 50-60 mg/kg intravenózně (*tzv. 50 až 60 tisícín gramu LSD na kilogram živé váhy injekčně v roztoku do žíly*). U krysa je STD 16,5 mg/kg (kapky) a u králíka 0,3 mg/kg. Slon, kterému byla podána dávka 0,297 gramu LSD pošel během několika minut. Váha tohoto jedince byla dodatečně zjištěna (5 tun) a odpovídá smrtelné dávce 0,06 mg/kg (*0,06 tisícín gramu na kilogram tělesné váhy*). Protože tato hodnota mohla být zjištěna pouze jednou, nemohla být zobecněna, ale přinejmenším jsme mohli dojít k závěru, že největší suchozemské zvíře reaguje na LSD velmi citlivě, proto smrtelná dávka pro slona musí být tisíckrát menší než pro myš. Mnoho zvířat, kterým byla podána smrtelná dávka LSD, zemřelo na zástavu dechu. Uvědomění si, že nepatrná dávka substance způsobuje smrt pokusných zvířat, může vzbudit dojem, že LSD je velmi toxickou látkou. Avšak, srovnáme-li zvířecí smrtelnou dávku s účinnou dávkou pro člověka, která odpovídá hodnotám 0,0003 - 0,001 mg/kg (*Od 0,0003 do 0,001 tisícín gramu na kilogram tělesné váhy*), zjistíme, že LSD je látka s extrémně nízkou toxicitou. Pouze 300 až 600-ti násobek běžné dávky, což odpovídá smrtelné dávce pro králíka, nebo 50000 až 100000-ti násobek běžné dávky, což je ekvivalent smrtelné dávky pro myš, může způsobit fatální důsledky pro lidský organismus. Tato srovnání relativní toxicity LSD, předkládaná jako odhady řádových veličin určených terapeutickými indexy (*tzv. porovnáním mezi účinnou a smrtelnou dávkou*) jsou, jak připouštím, smysluplné pouze u stejných druhů laboratorních subjektů. A zároveň takovéto srovnání nelze v tomto případě provést, protože smrtelná dávka LSD pro člověka je neznáma. Jak vím, nebyl dosud zveřejněn žádný případ přímé otravy LSD. Množství případů otrav s fatálními důsledky, přičítanými LSD jsou sice uváděny, ale tyto neštěstí, včetně sebevražd, mohou být látce přisuzovány právě z důvodu stavů mentální dezorientace postižených. Nebezpečí LSD nespočívá v toxicitě, ale nepředvídatelnosti psychických účinků látky.

Je tomu již několik let co vědecká literatura a také lživý tisk publikovaly zprávu, že LSD může údajně způsobit poruchy chromozómů nebo jiného genetického materiálu, avšak tento vedlejší účinek byl pozorován pouze v individuálních případech. Následná rozsáhlá šetření, v statisticky významném počtu případů, neprokázaly žádnou souvislost mezi chromozómovými anomáliemi a LSD medikací. Obdobné nesmysly byly publikovány o deformacích fetusu, způsobených LSD. Při experimentech se zvířaty jsme skutečně docílily podáváním extrémně vysokých dávek LSD deformace plodu, ale tuto skutečnost nelze potvrdit pro dávky užívané lidskými bytostmi. Za výše zmíněných podmínek lze prohlásit, že každá neškodná látka způsobuje nějaké poruchy. Přeshetření uvedených individuálních případů deformit lidského plodu neprokázalo žádnou souvislost mezi užíváním LSD a těmito poruchami. A jestli skutečně existuje nějaká taková souvislost, může být atraktivní výstrahou pro těch několik miliónů lidí co v současnosti LSD užívá.

Farmakologické vlastnosti LSD

LSD je látka jednoduše vstřebatelná gastrointestinálním traktem. Je tedy zbytečné, až na speciální výjimky, podávat LSD injekčně. Pokusy s radioaktivně označeným LSD, které byly prováděny na myších, prokázaly, že intravenózně podané LSD se velmi rychle rozpadne v krevním oběhu na malé částice, které jsou poté rovnoměrně distribuovány po celém organismu. Neobvykle nízká koncentrace LSD byla objevena v mozku, kde se hromadí v určitých centrech středního mozku odkud hraje svou roli v regulaci emocí. Právě tato zjištění naznačila jak jsou lokalizovány jisté duševní funkce v mozku.

Koncentrace LSD v různých tělesných orgánech dosahuje maximálních hodnot 10 až 15 minut po injekci, poté se opět rychle snižuje. To, že v tenkém střevu dosahuje LSD nejvyšší koncentrace v průběhu dvou hodin je spíše výjimka potvrzující pravidlo. Vylučování LSD je zajišťováno zejména (až do výše 80%) trávicím ústrojím prostřednictvím jater a žlučníku. Pouze 1 až 10 % vylučované látky existuje jako nezaměnitelné LSD, zbytek je přeměněn v různé přeměněné sloučeniny.

Protože psychické účinky LSD přetrvávají i ve chvílích, kdy již není v organismu možné látku detekovat, můžeme se domnívat, že LSD nepůsobí přímo, ale že je spíše spouštěčem určitých biochemických, neurofyzilogických a psychických mechanismů, které vyvolají stavy inebriace, které přetrvávají i v případě absence účinné látky.

LSD stimuluje centra sympatického nervového systému ve středním mozku, která ovlivňují dilataci (rozšiřování) zorniček, zvyšuje tělesnou teplotu a hladinu cukrů v krvi. Jeho stimulační účinky na děložní svalstvo byly již zdůrazněny.

Velmi zajímavou farmakologickou vlastnost LSD objevil Angličan J.H. Gaddun, a to, že LSD je serotoninovým blokátorem. Serotonin je látka, podobná hormonům, nacházející se v různých orgánech teplokrevných živočichů. Koncentrován ve středním mozku, hraje serotonin důležitou roli v šíření impulsů určitými nervy a tedy i v biochemii duševních funkcí. Fakt, že LSD narušuje přirozené funkce serotoninu bylo nějaký čas uváděno jako vysvětlení mechanismu jeho účinků na psychiku. Brzy bylo prokázáno, že další deriváty LSD (jejich chemická struktura byla mírně odlišná), inhibují účinky serotoninu právě tak silně, nebo ještě silněji, než nepřeměněné LSD a přesto nevykazují žádné halucinační schopnosti. Účinek LSD jako serotoninového blokátoru není postačujícím vysvětlením jeho halucinace schopných účinků.

LSD také ovlivňuje neurofyzilogické funkce, které jsou spojovány s dopaminem, který je podobně jako serotonin, přirozeně se tvořící hormonální látkou. Mnoho mozkových receptorů dopaminu se při intoxikaci LSD zaktivují, zatímco funkčnost dalších je potlačena.

Přesto není dosud znám biochemický mechanismus prostřednictvím kterého LSD ovlivňuje psychiku. Výzkumy interakce LSD s faktory ovlivňujícími činnost mozku jako jsou serotonin a dopamin, jsou současně příkladem jak LSD může sloužit jako nástroj výzkumu činnosti mozku a jako podklad studia biochemických procesů psychické činnosti.

3. Chemické modifikace LSD

Když je v rámci farmaceuticko-chemického výzkumu, prostřednictvím izolace drogy z rostlinného nebo živočišného organismu, nebo jako v případě LSD syntetickou výrobou, objeven nový typ účinné látky, pokouší se chemici alterací molekulární struktury látky zhotovit další nové sloučeniny s podobnými a snad i dokonalejšími vlastnostmi, nebo látky s jinými cennými účinky. Tyto procesy nazýváme achemickou modifikací typu účinné látky.

Ročně takto vzniká ve farmakologicko-chemických výzkumných laboratořích přibližně 20 tisíc nových látek a drtivá většina těchto látek jsou přiměřeně modifikované produkty několika typů účinných látek.

Objev skutečně nového typu účinné látky, nové se zřetelem na chemickou strukturu a farmakologické vlastnosti látky, je vzácnou souhrou štěstí.

Brzy po objevu psychických účinků LSD mě byli přiděleny dva spolupracovníci, kteří spolu se mnou prováděli na velmi všeobecném základě práce na chemické modifikaci LSD a další výzkumy na poli námelových alkaloidů. V dalším průzkumu chemického složení námelových alkaloidů, jako druhu peptidů, do kterého spadá ergotamin a alkaloidy ergotoxinové skupiny pokračoval Dr. Theodor Petrzilka. Já, společně s Dr. Franzem Troxlerem jsem vyráběl obrovské množství od LSD chemicky odvozených látek a pokoušeli jsme se proniknout hlouběji do skladby kyseliny lysergové, neboť američtí vědci již navrhli její strukturální vzorec. V roce 1949 se nám podařilo opravit tento vzorec a specifikovat platnou strukturu atomu společného pro všechny námelové alkaloidy včetně LSD.

Výsledky výzkumů peptidických alkaloidů včetně kompletních chemických vzorců těchto sloučenin byly publikovány v roce 1951.

Její správnost byla potvrzena úplnou syntézou ergotaminu, která byla uskutečněna o deset let později ve spolupráci se dvěmi mladými spolupracovníky, doktory Albertem J. Freyem a Hansem Ottem.

Další spolupracovník, Dr. Paul A. Stadler byl z velké části zodpovědný za optimalizaci těchto syntetických postupů, tak aby byly použitelné v procesech průmyslové výroby. Technologie syntetické výroby peptidů

námelových alkaloidů při které byla užívána kyselina lysergová získávaná ze speciálních kultur námelových hub uchovávaných v nádržích má obrovský ekonomický význam a je užívána jako výchozí materiál při výrobě léčiv Hyderginu a Dihydergotu.

Nyní se vrátím zpět k chemické modifikaci LSD. Mnoho derivátů LSD bylo zhotoveno, počínaje rokem 1945, ve spolupráci s Dr. Troxlerem, ale žádný neměl větší halucinační schopnosti větší než LSD. Vskutku i ty nejpříbuznější deriváty LSD vykazují, v tomto ohledu, podstatně menší účinky. Existují čtyři rozdílné možnosti prostorového uspořádání atomů v molekule LSD. V technickém názvosloví jsou rozlišovány předponami, vyjádřenými literami D a L. Právě z tohoto důvodu je daleko přesnější označovat LSD, jako diethylamid kyseliny D-lysergové. Podobně jsem též vyrobil a v obdobných sebepokusech ozkoušel další tři prostorově rozdílné formy LSD, diethylamid kyseliny D-izolysergové (izo-LSD), diethylamid kyseliny L-lysergové (L-LSD) a diethylamid kyseliny L-izolysergové (L-izo-LSD). Poslední tři formy LSD nevykazovaly žádnou psychickou aktivitu do dávky 0,5 mg, která odpovídá dvaceti násobku hodnoty charakteristické účinné dávky LSD.

Sloučenina, velmi úzce spřízněná s LSD, monoethylamid kyseliny lysergové (LAE-23) je látkou etylové skupiny, která vznikne nahrazením přebytečného atomu vodíku LSD ve struktuře diethylamidu vykazuje desetkrát menší psychoaktivní účinky, než LSD. Halucinogenní účinky látky jsou také zřetelně rozdílné a jsou charakterizovány narkotickou složkou. Tento narkotický efekt je ještě více zřetelnější u amidu kyseliny lysergové (LA-111), který vznikne přeskupením obou atomů vodíku ve sloučenině. Narkotické účinky LA-111 a LAE-32, které jsem objevil při komparativním sebeexperimentu byly následně potvrzeny klinickým výzkumem.

O patnáct let později jsem se s amidy kyseliny lysergové, které jsem vyrobil synteticky v rámci mých výzkumů, setkal jako s účinnou látkou mexické magické drogy ololiuqui. V dalších kapitolách se budu tímto neočekávaným objevem zabývat mnohem podrobněji.

Určité závěry o chemických modifikacích LSD učinily až lékařské výzkumy: LSD deriváty jsou obdařeny slabými, jestli vůbec nějakými halucinogenními vlastnostmi, ale místo toho byly odhaleny další vlastnosti LSD, rozšiřující možnosti jeho využití. Protože je LSD blokátorem neurotransmitteru serotoninu, (viz kapitola o farmakologických vlastnostech LSD), který hraje velkou roli v alergicko-zánětlivých procesech a též při zrodu migrény, jsou látky blokující serotonin velmi významné pro lékařská bádání. Pátrali jsem tudíž po derivátech LSD bez halucinogenních účinků, ale s velkými schopnostmi blokovat serotonin. První takovou látku jsme odhalili v bromo-LSD, která je známa v lékařsko-biologické vědě pod designací BOL-148.

V průběhu našich výzkumů serotoninových antagonistů zhotovil Dr. Troxler množství daleko silnějších a o mnoho více účinnějších látek. Nejúčinnější z nich se ujala na farmakologickém trhu jako lék na migrénu, pod obchodním názvem Deseril, nebo pro anglicky mluvící země, Sansert.

4. Funkce LSD v psychiatrii

Brzy po uskutečnění testování LSD na pokusných zvířatech byly započaty první systematická pozorování účinků látky na lidských pokusné subjekty. Tyto pokusy prováděl MUDr. Werner A. Stoll, syn profesora Artura Stolla, na psychiatrické klinice Curyšské univerzity a výsledky svého výzkumu publikoval v roce 1947 v odborném periodiku *Schweizer Archiv für Neurologie und Psychiatrie* pod názvem **Diethylamid kyseliny lysergové - fantastikum námelové skupiny** (*Lysergsaure-diethylamid, ein Phantastikum aus der Mutterkorngruppe*).

Výzkum zahrnoval testování účinků látky jak na zdravých pokusných subjektech, tak na pacientech trpících schizofrenií. Dávkování, bylo podstatně menší, než ta kterou jsem požil při mém prvním sebeexperimentu, já požil 0,25 mg tartrátu LSD, pokusným osobám byly podávány dávky v rozsahu od 0,02 do 0,13 mg.

Duševní stavy pokusných osob během těchto LSD sezeních se vyznačovaly převážně euforií, zatímco modus mého experimentu byl ve znamení "hrobařských" vedlejších příznaků vyplývajících z předávkování a strachu zapříčiněného neznalostí důsledků.

Tato základní práce předložila vědecký popis a základní charakteristiku průběhu intoxikace LSD a novou účinnou látku klasifikovala jako *phantas a phantasticum*, ale otázky terapeutické aplikace LSD nechala nezodpovězené.

Na druhou stranu Stollova práce zdůraznila mimořádně vysokou účinnost LSD při ovlivňování aktivit stopových látek vyskytujících se v organismu a zodpovědných za duševní poruchy. Další tematikou diskutovanou v této první publikaci byla bezpečnost aplikace LSD jako pomůcky v psychiatrii vzhledem k jeho ohromné psychické aktivitě.

První psychiatrický sebeexperiment

Ve své práci W.A. Stoll také předložil detailní popis vlastního experimentu s LSD. Protože se jedná o první popis sebeexperimentu publikovaný psychiatrem a obsahuje množství charakteristických znaků intoxikace LSD, je vhodné tuto část Stollový práce ocitovat. Vřele děkuji autorovi za laskavé svolení použít výňatek.

V 8 hodin jsem si vzal 60 mcg (0,06 miligramu) LSD. Nějakých 20 minut později se začaly projevovat první symptomy: těžknutí končetin, nepatrné symptomy ataxie (i.e. zmatenost, nekoordinovanost). Následuje fáze velmi nepříjemné subjektivní malátnosti, která je provázena poklesem krevního tlaku (ověřeno na přístroji).

Dostavuje se euforie, ačkoliv se mi zdá že slabější, než při následujících pokusech. Ataxie vzrůstá a začínám "plavat" po místnosti širokými kroky. Cítím se trochu lépe, ale přesto si chci lehnout.

Později v zatemněné místnosti (tmavý pokus):

zde se účinky projevují bezprecedentně nepochopitelnou intenzitou, která se stále zvyšuje. Účinky jsou charakterizovány neuvěřitelně hojnými optickými halucinacemi, které se rychle objevují a zase mizí, aby uvolnily prostor pro nespočetné nové vidiny. Viděl jsem hojně kruhy, jiskry, pršky, kříže a spirály v neměnné záplavě představ.

Vize se převážně sbíhaly v proudech do středu zorného pole, nebo ven spodním levým okrajem zorného pole. Když obraz dosáhl středu zorného pole, zbylé pole se simultánně zaplnilo ohromným množstvím stejných vizí. Všechny obrazce byly barevné: převažovaly jasné, světle červené, žluté a zelené barvy. Nikdy se mi nepodařilo ustálit pozornost na nějakou vizí. Když dohled asistující při mém experimentu zdůraznil moji obrovskou fantazii a bohatost mého výrazu, mohl jsem reagovat pouze souhlasným smíchem. Je mi vlastně jasné, že jsem si nemohl uchovat mnohem více zážitků, nežli části vizí a mohl jsem se donutit popsat je. Termíny jako je "ohňostroj" nebo "kaleidoskop" jsou špatné a neadekvátní.

Cítím, že se nořím stále hlouběji a hlouběji do podivného a fascinujícího světa a že je v pořádku takto se vydávat nepředstavitelně bohatému působení.

Nejprve musím vyjmenovat elementární halucinace: paprsky, svazky paprsků, déšť, prsteny, kličky, tříšť, mraky atd. Ve fázi mnohem více organizovaných vizí se navíc objevovaly obrazce jako jsou oblouky, seskupení oblouků, spousta střech, pouštní krajiny, terasy, šlehající plameny, neuvěřitelně lesklé hvězdné nebe.

Původní, mnohem jednodušší vize se bez přestání zjevovaly dále ve středu těchto vysoce organizovaných halucinací.

Následující výjevy si pomatuji po posledního detailu.

- zástup věží s gotickou klenbou a nekončícím chórem pro který jsem nemohl zahlédnout spodní části

- Krajinu mrakodrapů, reminiscenci obrazu vjezdu do newyorského přístavu, věže domů s nespočetnými okny vrávorají sem a tam a zase k vedlejšímu domu navzájem. Základy domů je opět nemožno zahlédnout

- soustavu stěžňů a lan, tento výjev je reprodukcí pohledu, který jsem viděl předcházejícího dne zevnitř cirkusového stanu

- večerní, nepředstavitelně bledě modré nebe nad tmavými střechami španělského města. Mám pocit, že bylo radostné a rozhodně vhodné k dobrodružství. Najednou všechny hvězdy vzplály, shromáždily se do hustého, neproniknutelného deště hvězd a jisker které pluly směrem ke mně. Město a obloha najednou zmizely.

- byl jsem zahradě a viděl jsem skvěle rudé, žluté a zelené světla padající skrz temnou laťkovou mříž na dveřích. Nepředstavitelně radostná vize.

Všechny tyto vize se vyznačovaly společnými, stále donekonečna se opakujícími elementy: mnoho jisker, mnoho kruhů, množstvím oblouků, oken, ohně atd.

Nikdy jsem neviděl pouze jeden výjev, ale vždy duplikáty stejných vizí, donekonečna se opakujících.

Cítím souznění se všemi romantiky a snílky, s E.T.A. Hoffmannem, vidím maelstrom E.A. Poea (přestože v ten samý čas jsem četl Poea, jeho líčení chápu jako nadsázku)

Často se mi zdálo, že sleduji vrchol uměleckého zážitku, liboval jsem si v barvách Isenheimského oltáře, poznal jsem euforii a jásal nad uměleckými představami. Musím znovu a znovu hovořit o moderním umění, mám na mysli abstraktní malbu, myslím, že jsem najednou pochopil jeho význam. Ještě jednou zdůrazňuji, že tyto vize měly ráz extrémního škváru, jak svými tvary, tak barevnou kombinací.

Nejkřiklavější, laciné moderní světelné ornamenty a ornamenty z pohovkového polštáře procházely mou myslí. Představy se míhaly velmi rychle, a měl jsem pocit že dohlížející se může udržet v tomto dobrém stavu se mnou. Ovšemže je logicky jasné, že jsem ho popoháněl. Nejprve jsem mu vše rychle popsal rukou. Se stále stoupajícím a rychlejším tempem se stávalo nemožnější a nemožnější vysvětlit úvahy až do konce, mohl jsem tedy jen uvádět mnoho sentencí.

Když jsem se pokoušel omezit se na specifický subjekt, bylo to velmi neúspěšné. Moje mysl mohla ještě tak úpěnlivě vnímat určité protichůdné přechody vizí jako mrakodrapy místo chrámu, širá poušť místo hor ap.

Předpokládal jsem, že mohu přesně odhadnout uplynulý čas, ale ukázalo se že se mi to nedařilo. Mnoho otázek mě ani v nejmenším nepozajímalo.

Můj duševní stav byl euforický. Těšil jsem se tímto pocitem, byl vyrovnaný a nejučinnějším aspektem pokusu. Čas od času jsem otevřel oči. Slabé červené světlo se zdálo být tajuplným, mnohem více než předtím. Horlivě pišící dohlížející se mi jevil jako by byl velmi daleko. Měl jsem zvláštní tělesný pocit, byl jsem přesvědčen, že se moje ruka spojuje s jakýmsi vzdáleným tělem a nevěděl jsem zda je to mé vlastní tělo.

Po skončení tohoto prvního tmavého pokusu jsem se trochu prošel po místnosti, cítil se nejistý v kolenou a opět jsem se začal cítit hůře. Začala mi být zima a jsem vděčný dohlížejícímu, že mě přikryl dekou. Cítil jsem že jsem prašivý, neholený a špinavý. Pokoj se mi zdál cizí a prostorný. Později jsem se usadil na vysokou židli a zatímco jsem seděl jako pták na hřable, přemýšlel jsem o všem co se přihodilo.

Dohlížející zdůraznil mé hrozné vzezření, on sám vypadal velmi půvabně. Mám útlé, skvěle tvarované ruce, ale Když jsem si je čistil, vypadalo to jako by byly hrozně daleko ode mě, někde vespod napravo. Je nesporné, ale naprosto nedůležité, že se jednalo o mé vlastní ruce.

Okolní krajina a množství věcí, mě důvěrně známých, se jevilo jako změněné. Když nehalucinuji, vidím je takové jaké jsou. Ačkoliv si pamatuji jak vypadají, vnímám je nyní jinak.

Kasárna a garáže stojící nalevo před námi se náhle změnil v krajinu na kusy rozbitých ruin. Viděl jsem trosky zdi a projekci paprsků, nepochybně inspirován zážitky válečnými událostmi této oblasti.

V rozsáhlém jednotném poli jsem viděl postavy, které jsem se pokoušel namalovat, ale kromě hrubé skicy jsem nemohl. Viděl jsem mimořádně bohatou skulpturální ornamentaci, která v nepřetržitě proudě bez ustání metamorfovala. Každopádně připomínala cizí kultury, viděl jsem mexické, indiánské motivy. Mezi skřípky malých paprsků a se objevovaly malé karikatury, modly, masky podivně prostřídané dětskými kresbami lidí. Tempo sláblo obdobně jako při tmavém experimentu.

Euforie zmizela. Stávám se sklíčený, zejména v průběhu následujícího druhého tmavého experimentu. Zatímco v průběhu prvního tmavého experimentu se halucinace střídaly s velkou prudkostí, jak v jasu a prosvětlenosti barev, nyní převládají modré, fialové a tmavě zelené barvy. Pohyby velkých obrazců jsou jemnější, pomalejší, klidnější, ačkoliv jsou složeny do skvěle pršících "základních puntiků", které proudí a víří rychle kolem.

V průběhu prvního tmavého experimentu se mi toto pozdvižení často vnucovalo, nyní spíše směřuje pryč ode mě do středu vize, což vypadá jako by bylo vsáváno nějakými ústy. Viděl jsem sluje s fantastčně erodovaně a s krápniky, které mě připomněly mou dětskou knihu Im Wunderreiche des Bergkonigs (V zázračné říši krále hor). Soustavy oblouků se vznešeně klenuly, po pravé ruce se náhle objevily řady střeš, myslel jsem si nějaká večerní jízda směřuje domů z vojenské služby. Podstatně složitější vize domů směřující jízdy nebyla výrazem ničeho jiného než pocitu odjezdu nebo lásky k dobrodružství. Cítil jsem se bezpečně, kryt mírumilovnou mateřskou láskou. Halucinace nebyly již tak vzrušující ale mírnější a slabší. O něco později jsem pocítil tu samou silnou mateřskou lásku. Chápal jsem náklonnost, přání pomoci a chovat jako přehnaný sentiment a ubohý obyčej zúčastněné lékařské etiky. Byl jsem schopen pocít realizovat a ukončit.

Ale stav deprese přetrvával. Pokoušel jsem se znovu a znovu vidět jasné a veselé výjevy. Bylo to marné objevovaly se pouze tmavě modré a zelené obrazce. Toužil jsem po obrazech jasně ohně jako v průběhu prvního tmavého experimentu a neviděl je, ačkoliv jsem zahlédl obětní ohně na tesklivém cimbuří hradu v dálném podzimmím vřesovišti. Jednou se mi povedlo spatřit jasné stoupající zástupy jisker, ale na polovině cesty vzestupu jiskry samy transformovaly do skupin pomalu se pohybujících skvrn jako na ocasním péru páva. Průběhem experimentu jsem byl velmi ovlivněn a stav mého vědomí a typy halucinací spolu skladebně a nepřetržitě ladily.

V průběhu druhého tmavého experimentu jsem si všiml že náhodně zvuky a také zvuky záměrně produkované dohlížející osobou vyvolávají simultánní změny optických vjemů (synaestezie). Stejně tak se vlivem vizuálních vjemů měnil tlak v oční bulvě. Koncem druhého tmavého experimentu jsem začal čekat nějaké sexuální fantazie, které se doposud neobjevily. Nijak jsem nemohl docílit sexuální představy. Chtěl jsem si vyvolat obraz ženy a zjevil se mi pouze hrubý náčrt moderně-primitivistické sochy. Zdá se, že experiment byl kompletně aerotický a tato vize byla okamžitě nahrazena třepetajícími se kruhy a smyčkami.

Po skončení druhého tmavého experimentu jsem pocíval otupělost a nedobrou fyzickou kondici. Potil jsem se a byl vyčerpán. Byl jsem vděčný že nemusím jít do kafetérie pro oběd. Laboratorní asistent který mi jídlo přinesl se mi zdál malý a vzdálený se stejně nápadnou líbezností, s jakou jsem vnímal dozor experimentu.

Někdy kolem třetí hodiny odpoledně jsem se začal cítit lépe, takže mohl dohlížející pokračovat ve své vlastní práci. Se obrovskou námahou jsem sám zvládl pokračovat v poznámkách. Seděl jsem na židli, chtěl číst, ale nemohl jsem se soustředit. Vypadal jsem jako postava ze surrealistického obrazu jejíž končetiny nejsou spojeny s tělem, ale spíše jako by byly namalovány bez ukončení. Byl jsem v depresi a přemýšlel jsem o možné sebevraždě. S úzkostí jsem tušil že právě takové úvahy jsou mi nápadně blízké. Tato zvláštní samozřejmost znamená že depresivní osoby sebevraždy páchají.....

Cestou domů a k večeru jsem byl opět euforický, překypujíc zážitky z rána. Neočekávaně působivě jsem prožíval každíčku maličkost. Zaznamenával jsem, že obrovská část mého života byla zahrnuta do několika málo hodin a pocíval jsem nutkání pokus zopakovat.

Následujícího dne jsem přemýšlel a choval se dosti nedbale, měl jsem velké problémy s koncentrací a pocíval apatii.... Náhodné mírné snové stavy přetrvávaly až do odpoledne. Měl jsem velké problémy zorganizovat a popsat metodu řešení jednoduchého problému. Pocíval jsem nárůst celkové únavy a rostoucího vnímání procesu návratu do každodenní reality. Druhý den po experimentu jsem byl nerozhodný a celý následující týden jsem cítil mírnou, ale zřetelnou depresi, která mohla mít i když pouze nepřímý vztah k LSD.

Psychické účinky LSD

Obraz aktivity LSD získaný tímto prvním výzkumem nebyl pro vědu ničím novým. Z velké části je totožná s běžnou aktivitou meskalinu, alkaloidu který byl prozkoumán už na přelomu století. *Mescalín* je psychoaktivní látkou obsaženou v mexickém kaktusu *Lophophora williamsii* (syn. *Anhalonium lewinii*). Tento kaktus mohl být pojídán americkými indiány již za předkolumbovských časů a v současnosti je stále užíván jako svatá droga při náboženských ceremoniích. Historii této drogy, nazývané Aztéky *peyotl* barvitě popsal ve své monografii *Phantastica* (Verlag Georg Stille, Berlin, 1924) L. Lewin. Alkaloid meskalin z kaktusu izoloval v roce 1896 A. Heffter a v roce 1919 E. Spath synteticky vyrobil a objasnil jeho chemickou strukturu. Byl to první halucinogen nebo fantastikum (jak tento druh účinné látky nazval Lewin), který byl k dispozici v čisté podobě, připouštějící studium chemicky vyvolaných změn smyslového vnímání, duševních iluzí (halucinací) a změněných stavů vědomí. V roce 1920 byly provedeny obsáhlé pokusy s meskalinem na živočišných i lidských pokusných subjektech a podrobně popsány K. Beringerem v jeho knize *Der Meskalinrausch* (Verlag Julius Springer, Berlin, 1927). Protože výsledky těchto výzkumů neprokázaly žádnou vlastnost, která by umožňovala aplikovat meskalin jako léčivo, zájem o tuto účinnou látku opadl. S objevem LSD, výzkum halucinogenů získal na nové intenzitě. Novinka LSD jako soupeř meskalinu, měla vysokou účinnost spočívající v rozdílných řádových veličinách. Pro srovnání, zatímco aktivní dávka meskalinu se pohybuje v rozmezí od 0,2 do 0,5 g, dávka LSD od 0,00002 do 0,0001 g, jinými slovy LSD je 5000 až 10000 účinnější než meskalin. Unikátní postavení LSD mezi psychofarmaceutiky není způsobeno pouze kvantitativně vysokou účinností, ale má také kvalitativní význam manifestovaný vysoce specifikovanou účinností směřovanou výslovně na lidskou psyché. Je tudíž možno předpokládat, že LSD ovlivňuje nejvyšší řídicí centra psychických a intelektuálních funkcí.

Psychické účinky LSD které jsou způsobovány minimálním množstvím látky jsou též vyložene významuplné a mnohotvárné v jeho toxické alteraci mozkové činnosti. Jestliže by LSD účinkovalo pouze prostřednictvím toxického působení na mozek, potom by mohl prožitek s LSD mít pouze psychopatologický význam bez jakéhokoliv významu pro psychologii a psychiatrii. Naopak, velkou roli hraje, jestliže mohou být pokusně demonstrovány změny vodivosti nervů a vlivy LSD na aktivitu nervových zakončení (synapsí). To by mohlo znamenat, že vlivem na lidský extrémně komplexní systém vzájemných nervových křížových spojů a synapsí

mezi několika miliardami mozkových buněk je ovlivňována závislá činnost vyšší nervové soustavy a funkcí rozumu. Toto by mohla být slibná oblast výzkumu při zkoumání a hledání vysvětlení základních principů činnosti LSD.

Povaha účinků LSD může umožňovat nesčetné možnosti medicínsko-psychiatrického použití, tak jak ukazují přelomové studie W.A. Stolla. Sandoz tudíž vyrobil tuto novou účinnou látku, předal ji k dispozici výzkumným ústavům a lékařům, jako experimentální drogu pod obchodním názvem Delysid (D - Lysergsaure-diethylamid, který jsem navrhl. Dále uvedený prospekt, který firma nechala vytisknout, zdůrazňuje bezpečné použití látky při dodržování nezbytných opatření.

DELYSID (LSD 25) D-lysergic acid diethylamid tartrate

Tablety potažené cukrem obsahují 0,025 mg (25 microg.) Ampule po 1 ml. obsahují 0,1 mg (100 microg.) pro orální požití Roztok může být též aplikován injekčně s.c. nebo i.v. Účinek je identický jako při orálním požití, ale účinky jsou mnohem rychlejší.

VLASTNOSTI

Administrace velmi malých dávek Delysidu (1/2- 2 microg./kg tělesné váhy) způsobuje dočasný afektuální neklid, halucinace, depersonalizaci, oživení potlačené paměti a mírné neurovegetativní symptomy. Účinky se dostávají po 30 až 90 minutách a obvykle končí po 5 až 12 hodinách. Strídavé projevy duševního neklidu mohou občas přetrvávat několik dní.

METODY UŽITÍ

1 ampule Delysidu, určený pro orální požití jsou ředěny destilovanou vodou, 1% roztokem tartarické kyseliny nebo vodou prostou halových prvků. Absorpce roztoku je daleko více rychlejší a konstantní než při požití tablet. Neotevřené ampule, které jsou chráněny před světlem a uloženy v chladném prostoru jsou použitelné po neohraničené období. Ampule, které jsou otevřeny, nebo ředěny roztoky si udržují svou účinnost, pokud jsou uloženy v chladicím zařízení, 1 až 2 dny.

INDIKACE A DÁVKOVÁNÍ

a) Pro použití při analytické psychoterapii k uvolnění potlačených představ a k vyvolání mentální relaxace, částečně při úzkostných stavech a akutních neurózách:

Iničiační dávka je 25 microg. (1/4 ampule nebo 1 tableta). Tato dávka je zvyšována po 25 microg. do optimální dávky (pohybující se obvykle mezi 50 až 200 microg.). Při individuální léčbě je nejlepší podávat látku v intervalu 1 týdne.

b) Pro experimentální studie povah psychóz: Požitím Delysidu je psychiatrovi umožněno proniknout po světa myšlení a duševního vnímání pacientů. Delysid může být také použit k vyvolání krátkodobých modelových psychóz normálních subjektů a k usnadnění výzkumu patogeneze duševních poruch.

Pro normální subjekty obvykle postačuje k vyvolání halucinačních psychóz dávka v rozmezí od 25 do 75 microg. (průměrně 1 microg./kg tělesné hmotnosti). Pro zaručené zformování psychóz a projevů chronického alkoholismu je nezbytná vyšší dávka (2 až 4 microg./kg tělesné hmotnosti).

OPATŘENÍ

Delysid může zintenzívnit patologické duševní stavy. Je nezbytná vyšší opatrnost při aplikaci látky subjektům se sebevražednými sklony a v případech kdy průběh psychózy nasvědčuje případný výskyt sebevražedných sklónů. Psychoafektivní činnost tendence dopustit se impulsivně tohoto činu mohou občas přetrvávat několik dní. Delysid může být použit pouze pod lékařským dohledem. Dohled nemůže být přerušen dokud účinek látky zcela nepomine.

PROTILÁTKA

Duševní účinky Delysidu mohou být rychle zrušeny aplikací 50 mg chlorpromazinu i.m.

Dokumentace je na požádání k dispozici.

SANDOZ LTD., BASLE, SWITZERLAND

Užití LSD v analytické psychoterapii se zakládá hlavně na následujících psychických účincích.

Při inebriaci LSD se obvyklé nazírání na svět podrobuje hlubinné transformaci a rozkladu. Spojení mezi nimi je vratké nebo dokonce suspenzováno Já-ty bariérou. Pacientům, kteří se zmitají v cyklických egocentrických problémech, může tato vlastnost drogy pomoci uvolnit se ze svého uzavření a fixace. Výsledně může LSD zdokonalit komunikaci pacienta s lékařem a zbavit strachu z účinků psychoterapie. Vliv LSD směřuje k zvýšená sugestibilitě pacienta.

Dalším významná psychoterapeutická vlastnost intoxikace spočívá v tendencích zapomínat nebo potlačovat obsah zážitku při návratu do běžného stavu vědomí. Traumatické příhody, kterých je v průběhu psychoanalýzy dosahováno se stávají pro psychoterapeutickou léčbu dosažitelné. Množství příhod, od nejranějšího dětství, které se přihodily v průběhu života pacienta jsou v průběhu psychoanalýzy pod vlivem LSD osvěženy, tak aby mohly být lékaři přetlumočeny. Tato skutečnost ovšem neznamená, že se jedná o obyčejnou rekolekci vzpomínek, ale spíše o jejich skutečné oživení, nikoliv reminiscenci, ale reviviscenci, jak bylo popsáno francouzským psychiatrem Jeanem Delayem.

Ve skutečnosti není LSD pravým medikamentem, spíše hraje roli pomocné drogy umožňující kontextuální psychoanalytickou a psychoterapeutickou léčbu a slouží jako mnohem účinnější propojovací článek těchto metod léčby, při mnohem kratší délce trvání terapií.

V průběhu jedné metody léčby, která byla používána v evropských klinických zařízeních a která byla pojmenována jako psycholytická terapie, byly podávány mírně silné dávky LSD v průběhu několika pravidelně po sobě následujících sezení. Subsekvantní LSD sezení jsou prováděny individuálně mimo skupinová sezení a prostřednictvím výrazové terapie, kreslením a malováním. Termín *psycholytická terapie* byl prosazován Ronaldem A. Sandisonem, jungiánsky orientovaným anglickým terapeutem a průkopníkem klinických výzkumů LSD. Kořen *-lysis* nebo *-lytic* označuje přerušování napětí a konfliktních stavů lidské psyché.

Druhá metoda LSD terapie, která byla oblíbena terapeutů ve Spojených státech spočívala v podání jedné velmi vysoké dávky LSD (0,3 až 0,6 mg.), která byla aplikována následně po intenzivní psychologické přípravě pacienta. Touto metodou označovanou jako *psychedelická terapie* se terapeuti pokoušeli navodit šokujícím účinkem LSD u pacienta mysticko-náboženské prožitky. Tyto prožitky mohly sloužit jako počáteční cíl pro restruktuální a léčbu pacientovy osobnosti v průběhu doprovodné psychoterapeutické léčby. Termín *psychedelic*, může být překládán jako "*odhalení myslí*" nebo "*rozšíření vědomí*" byl zaveden Dr. Humphrey Osmondem, průkopníkem LSD terapie ve Spojených státech.

Zřejmou výhodou LSD, jako drogy usnadňující psychoanalýzu a psychoterapii, jsou jeho původní vlastnosti, diametrálně odlišné od účinků trankvilidních typů psychofarmak. Zatímco trankvilizéry jsou náchylné k ukrývání pacientových problémů a rozporů, redukcí jejich projevů a vážnosti, LSD je právě naopak odhaluje a nutí pacienta uvolnit je z hloubky nevědomí. Toto ozřejmění problémů a rozporů naopak umožní daleko širší přístup lékaře při psychoterapeutické léčbě.

Psychoterapeutická a psychoanalytická vhodnost a úspěšnost LSD jsou doposud živnou půdou sporů v profesionálních kruzích. Úplně to samé jako o vlastnostech LSD, může být současně řečeno i o jiných metodách používaných psychoanalytickou vědou, jako jsou elektrošoky, inzulinové terapie nebo psychochirurgie, které jsou nado mnohem rizikovější než použití LSD, které může být s ohledem na vhodné použití prakticky bezpečnější.

Protože represivní účinky LSD, nebo prožitky způsobující zapomnění mohou způsobit značně rychlou změnu stavu mysli, délka trvání terapie může být zkrácena na odpovídající potřebnou délku. Právě tato redukce délky trvání terapie se pro mnoho psychiatrů stává nevýhodou. Jsou přesvědčeni, že unáhlené propuštění pacienta po nedostatečně dlouhé délce trvání psychotherapeutické léčby způsobuje krátkodobější působení terapie, včetně zpomalení procesu návratu stavu vědomí traumatickým prožitkem.

Psychotická a zvláště pak psychedelická terapie vyžaduje důkladnou přípravu pacienta na průběh LSD sezení a varování ho nebo jí před strachem z neznámého nebo nepřibuzného. Pouze tak lze docílit bezpečně pozitivní interpretace sezení. Výběr vhodných pacientů je také možný, protože ne všechny typy psychických poruch je možno dobře léčit touto metodou. Plné odborné znalosti a zkušenosti jsou předpokladem úspěšného používání LSD.

Hluboký respekt k psychiatrům, kteří provedli sebezpozorování intoxikace LSD, jako W.A. Stoll a zdůraznili tak jeho užitečnost, s hlubokým pochopením připravili doktory, na základě prvních zkušeností s LSD, na jeho podivný svět a zpřístupnili jej k věrnému pochopení fenoménů v jejich pacientech, k jejich řádnému vysvětlení a k plnému prospěchu.

Následující průkopníci využití LSD, jako pomocné drogy při psychoanalýze a psychoterapii, si zasluhují být podle zásluh vyjmenováni: A.K. Busch a W.C. Johnson, S. Cohen a B. Eisner, H.A. Abramson, H. Osmond a A. Hoffer ze Spojených států amerických, R.A. Sandison z Velké Británie, W. Frederking a H. Leuner z Německa a G. Roubicek a S. Grof z Československa.

Druhá indikace možného použití LSD uvedená na prospektu Delysidu vydaném Sandoz Ltd. je použití při experimentálních výzkumech podstaty psychóz. Tato úvaha vzešla vzhledem ke skutečnosti, že mimořádné stavy vědomí pokusně navozované zdravým pokusným subjektům pomocí LSD jsou prolehlivě similární s mnoha projevy duševních poruch. V ranných dobách výzkumu LSD, bylo dosti často zdůrazňováno, že účinky LSD způsobují cosi jako druh "modelové psychózy". Tyto úvahy byly zamítnuty, protože rozsáhlé komparativní výzkumy prokázaly existenci podstatných rozdílů mezi psychotickými projevy a projevy intoxikace LSD. Přesto je možné na modelu LSD psychózy bezpečně studovat deviace normálních psychických a duševních stavů a sledovat jím způsobené biochemické a elektrofyziologické alterace. Toto nám snad dává možnosti nového pochopení povahy psychóz. Podle spolehlivých teorií, mohou být rozmanité duševní poruchy způsobeny psychotoxickými produkty metabolismu, které jsou schopny, i ve velmi malém množství změnit funkce buněk mozku. LSD představuje látku která se v lidském organismu nevyskytuje, ale jejíž existence a účinky umožňují předpokládat, že nenormální metabolické produkty mohou existovat a že i v stopové kvantitě mohou způsobit mentální poruchy. Následně, pojetí biochemického původu duševních poruch získalo všeobecnou podporu a povzbuzení výzkumů vedených v tomto směru.

Jedno z možných lékařských využití LSD vyvolalo fundamentální etickou otázku a to možnost podávání látky umírajícím. Tyto praktiky vzešly z pozorování amerických klinik, jejichž rakovinou postižení pacienti trpěli silnými bolestivými stavy, které nebylo možno odstranit konvenční medikací mírnící bolest a LSD pacientům podané, bolest zmírnilo nebo kompletně odstranilo. V pravém smyslu tohoto účinku ovšem nebylo způsobeno nějakým analgetickým účinkem LSD, ale ke snížení schopnosti vnímat bolest, mohlo být spíše dosaženo psychologickými depersonalizačními účinky LSD, tak že fyzická bolest byla odloučena od těla a vědomí pacientů. V těchto případech je zvláštní příprava pacientů a instruktáž o průběhu prožitku a změnách které mohou nastat, rozhodujícím faktorem smysluplné účinnosti LSD. V mnoha případech se jako užitečné osvědčilo religiózní vedení pacientů jak kleriky, tak i psychotherapeuty. V mnoha popsáných případech je uváděno že pacienti na smrtelné posteli v průběhu extáze způsobené LSD dosáhly hlubokého porozumění života a smrti, uvolnění bolesti a přehodnocení svých osudů a přistupovaly ke svému pozemskému konci pokojně a nebojácně. Dosavadní vědomosti o účincích LSD na smrtelně nemocné pacienty byly shrnuty a publikovány S. Grofem a J. Halifaxem v jejich knize *Lidské setkání se smrtí (The Human Encounter with Death, E.P. Dutton, New York 1977)*. Autoři společně s E. Kastem, S. Cohenem a W.A. Pahnkem jsou rovněž zástupci průkopníků tohoto druhu použití LSD.

V současnosti nejobsažnější publikací o použití LSD v psychiatrii je kniha *Říše lidského nevědomí: Poznámky ze zkoumání LSD (Realms of the Human Unconscious: Observations from LSD Research, Viking Press, New York, 1975)* pocházející rovněž z pera S. Grofa, českého psychiatra který emigroval do Spojených států. Tato kniha předkládá rozhodující ocenění účinků LSD vzhledem k Jungovi a Freudovi, právě tak jako i k existencionální analýze.

5. Od léku k omamné látce

První léta, následující objev LSD mě přinesly takové štěstí a uspokojení, které je možno si u nějakého farmaceutického chemika, zjistivšího, že on nebo ona objevil látku použitelnou jako významný lék, představit. Právě v tvorbě nových léčiv spočívá význam cílené farmaceutické výzkumné aktivity chemika.

Nelékařské používání LSD

Radost z otcovství LSD se zakalila po více než deseti letech nepřetržitých vědeckých výzkumů a lékařského užívání LSD, kdy byla utlumena obrovskou vlnou inebriačních mání, která se na konci padesátých let rozšířila po celém západním světě, především ve Spojených Státech. Bylo s podivem, jak rychle se LSD ujalo své nové role jako omamné látky, alespoň pokud se týče zájmu tisku.

Zneužívání se natolik rozšířilo, stoupalo množství případů nezodpovědného užívání látky bez lékařského dozoru, že se LSD stalo pro mě a pro firmu Sandoz mnohem větším problémovým dítětem. Je samozřejmé, že látka s takovými fantastickými účinky na duševní vnímání a takovými prožitky vnějšího vnitřního světa může vyvolat též zájem nevědeckých kruhů, ale nemohl jsem předpokládat, že LSD se svou nepřevídatelnou zlověstností, hlubokými účinky a s tak rozdílnými vlastnostmi od ostatních rekreačních drog, může někdy nalézt světově rozšířenou podporu zneužívání jako omamné látky. Předpokládal jsem zvědavost a zájem části uměleckého světa, herců, malířů a spisovatelů, ale ne takového všeobecného množství lidí. Po vědecké publikaci výsledků pozorování meskalinu na přelomu století, který, jak již jsem podotkl, způsobuje psychické efekty totožné s účinky LSD, nepřekročilo užívání této látky hranice medicíny a pokusů mezi uměleckými a literárními kruhy. Očekával jsem stejný osud LSD a vskutku první sebeexperimenty s LSD prováděli spisovatelé, malíři, hudebníci a další intelektuálové.

LSD sezení může nepřímo způsobit mimořádné estetické prožitky a předpoklad nových pohledů na podstatu kreačních procesů a ovlivnit nekonvenční kreativitu umělce. Tento druh umění je znám pod jménem *psychedelic art* (psychedelické umění). Jeho podstata spočívá ve využívání účinků LSD a dalších psychedelických drog, které působí jako podnět a zdroj inspirace. Standartní publikací o tomto způsobu tvorby je kniha *Roberta E.L. Masterse a Jeana Houstona Psychedelické umění (Psychedelic Art, Balance House, 1968)*. Psychedelické umění není vytvářeno v průběhu účinkování drogy, ale umělec se pouze prožitky průběhu intoxikace inspiruje a tvoří až poté co přestane účinkovat.

Jestliže je totiž umělec ve stavu opojení, je tvůrčí aktivita omezena, pokud není vůbec paralyzována. Záplava vizí je totiž příliš velká a současně vzrůstá rychlost jejich zobrazování a tvorby a tak tato ohromující záplava vizí paralyzuje aktivitu. Umělecká tvorba vzniklá bezprostředně pod vlivem účinků LSD je tudíž pouze charakterovým základem a jejich umělecká cena si nezaslouží pozornosti, ale je typem psychoprogramu, který nabízí pochopení nejhlubších duševních struktur změněného stavu vědomí umělce, zaktivovaného LSD. Tyto procesy byly později demonstrovány rozsáhlým experimentem s třiceti slavnými malíři mnichovského psychiatra Richarda P. Hartmanna. Výsledky jeho pozorování byly publikovány v knize *Malby ze sfěry nevědomí: malíři experimentují s LSD (Malerei aus Bereichen des Unbewussten: Künstler Experimentieren unter LSD, Verlag M. Du Mont Schauberg, Cologne, 1974)*

Experimenty s LSD vlily také novou energii do výzkumů podstat nábožensko-mystických prožitků. Teologové a filozofové polemizovali, zdali náboženské a mystické prožitky, často provázející LSD sezení, jsou pravdivé a srovnatelné se spontánními mystickoreligiózními prožitky

V rané fázi výzkumů LSD, probíhalo nemedicínské zkoumání souběžně s lékařskými výzkumy a na počátku šedesátých let, kdy se především ve Spojených státech užívání LSD jako senzační omamné drogy s epidemickou rychlostí rozšířilo do všech sociálních tříd, je velkou měrou zastínilo. Rychlý nárůst užívání drog, které započalo ve Spojených státech asi o dvacet let dříve, nebyl způsoben objevem LSD jak je často povrchními pozorovateli uváděno, ale hlubokými sociologickými příčinami: materialismem, odcizení přírodě prostřednictvím industrializace a nárůstem urbanizace, nedostatkem sebeuplatnění v profesním mechanickém zaměstnání, mdlým pracovním prostředím, nudou a bezúčelným bohatstvím, přesycenou společností a nedostatkem víry, výchovy a smysluplného filozofického základu života.

Zaznamenání existence LSD drogovými nadšenci byla předurčena shodou náhod, jeho objev se uskutečnil právě v ten samý čas, kdy lidé hledaly pomocné východisko z utrpení, které jim činil moderní způsob bytí. Není žádným překvapením že to byly právě Spojené státy ve kterých poprvé začal koloběh drogového zneužívání LSD, vzhledem k všeobecně pokročilému rozvoji industrializace, urbanizace a mechanizace a dokonce i zemědělství. Úplně stejné důvody zapříčinily vznik a rozmach hnutí hippies, které vzniklo souběžně s vlnou zneužívání LSD. Od těchto faktů se nemůžeme distancovat. Mohly by být provedeny cenná zkoumání v jaké míře docházelo k užívání psychedelických drog mimo hippie hnutí a naopak. Přesun LSD z lékařství a psychiatrie na drogovou scénu byl zahájen a urychlen publikováním obrovských článků popisujících senzační prožitky při LSD sezeních v denících a časopisech, ačkoliv pokusy probíhaly na univerzitách a psychiatrických klinikách a jejich výsledky ve vědeckých periodikách nebyly publikovány a reportéři se sami nabízeli jako morčata.

Například Sidney Katz, který postoupil LSD sezení pod dohledem psychiatra v Saskatchewanské nemocnici v Kanadě, barvitě vylíčil a neskutečně detailně popsal, ačkoliv výsledky sezení nebyly publikovány v odborném tisku, průběh svého sezení ve článku nazvaném "*Mých dvacet hodin jako blázen*" *My Twelve Hours as a Madman* otištěném jeho mateřském časopise *MacLean's Canada National Magazine*. V čísle 12 z 21 března 1954 široce rozšířeného německé časopisu *Quick* vyšel pod názvem "*Smělý vědecký experiment*" *Ein kuhnes wissenschaftliches Experiment* popis očitého svědectví malíře Wilfrieda Zellera, který obdržel "*několik kapek kyseliny lysergové*" z vídeňské univerzitní psychiatrické kliniky.

Z množství publikací tohoto typu, které tvořily LSD lživou propagandu postačí uvést pouze jeden příklad: dlouhý, bohatě ilustrovaný článek, který vyšel v září 1959 v časopise *LOOK* pod názvem "*Kuriózní příběh Nového Cary Granta*" *The Curious Story Behind the New Cary Grant*, musel enormně přispět k rozšíření zneužívání LSD. Slavná filmová hvězda v rámci psychotherapeutické léčby požila LSD na vážené kalifornské klinice a informovala redaktora časopisu *Look*, že usiluje po celý svůj dlouhý život o vnitřní smír, ale ani jóga, ani hypnóza a mysticismus jí nemohly pomoci. Pouze léčba LSD mu vlila novou vnitřní sílu a udělala z něj nového člověka, takže po třech neúspěšných sňatech nyní věří, že je schopen milovat a učinit ženu šťastnou.

Přerod LSD z léčiva na omamnou drogu byl avšak primárně zapříčiněn aktivitami Dr. Timothy Learyho a Dr. Richarda Alperta z Harvardské univerzity. V následujících kapitolách popíši dopodrobna příběh Dr. Learyho a mé setkání s touto osobností, světově proslulou jako *apoštol LSD*.

Také knihy, které se objevily na pultech amerických knižních obchodů, více než plně informovaly o fantastických účincích LSD. Zmíním se pouze o dvou nejzajímavějších titulech: "*Zkoumání vnitřního světa*" (*Exploring Inner Space* by Jane Dunlap, Harcourt Brace and World, New York, 1961) a kniha C.A. Newlandové "*Mé vlastní já a já*" (*My Self and I* by Constance A. Newland, N.A.L. Signet Books, New York, 1963). V obou případech bylo LSD autory použito mimo rámec psychiatrických šetření. Autoři své knihy, které se staly bestselery, napsali tak, aby oslovily co nejširší veřejnost. Ve své knize s podtitulkem "*Intimní a zcela upřímný záznam kurážného experimentu jedné ženy s novou psychiatrickou drogou LSD 25*" Constance A. Newlandová popisuje do důvěrných detailů jak ji LSD umožnilo vyléčit svou frigiditu. Právě takováto prohlášení mohly zjednodušit pohled lidí kteří chtěli vyzkoušet tento zázračný lék sami na sobě. Chybné mínění vytvořené takovými zprávami, jako že k dosažení právě takovýchto zázračných účinků a sebeproměn stačí jednoduše si vzít LSD, ihned podnítilo vznik obrovské vlny sebeexperimentů s novou drogou.

Samozřejmě, že objektivní informativní knihy o LSD a jeho problematice vycházely také, třeba takové jako je excelentní práce psychiatra Sidney Cohena "*Za hranice chápání*" (*The Beyond Within*, Atheneum, New York, 1967), v které autor upozorňuje na zřetelná nebezpečí bezstarostného užívání látky. Tyto publikace ovšem nebyly sto zastavit epidemii zneužívání LSD.

Tak jak se často s neopatrnou ignorancí experimentovalo s LSD, s nepředvídatelností, s hloubkovou účinností a bez lékařského dohledu, čas od času tyto experimenty měly špatný konec. S nárůstem zneužívání LSD drogovou scénou, vzrůstal výskyt *hororových tripů* (*horror trips*), intoxikací způsobujících stavy dezorientace a paniky, často provázených nehodami a kriminálními činy.

Prudký vzestup nemedicínského užívání LSD na počátku šedesátých let byl také částečně zapříčiněn skutečností, že tehdejší drogové zákony mnoha zemí nepovažovaly LSD za drogu. Z tohoto důvodu se drogově závislí jedinci přeorientovávaly ze zákonem zakázaných narkotik na dosud legální látku, LSD. Mimoto když v roce 1963 vypršel poslední patent umožňující Sandozu produkci LSD, byla odstraněna poslední překážka bránící ilegální výrobě drogy.

Rozmach zneužívání LSD drogovou scénou způsobil naší firmě pracně nevýrobní náklady. Státem kontrolované laboratoře a zdravotnické autority požadovaly vymezení chemických a farmakologických vlastností, stability a toxicity LSD a vypracování analytických metod vhodných pro vyhledávání LSD v zabavených vzorcích drog, právě tak i pro jeho detekci v lidském těle, krvi a moči. To způsobilo celosvětovou obrovskou korespondenci o nešťastných náhodách, jedovatosti, kriminalitě atd., shrnující zneužívání LSD a to vše znamenalo enormní, nevýnosné potíže na které se obchodní vedení Sandozu dívalo s nesouhlasným odporem až mi jednoho dne správní ředitel firmy profesor Stoll vyčítavě řekl: "Byl bych raději, kdybyste LSD neobjevil."

V té době jsem znovu a znovu pochyboval zda hodnotné farmakologické a duševní účinky LSD mohou vyvážit jeho nebezpečí a škody způsobené zneužíváním. Může být LSD pro lidstvo požehnáním nebo kletbou? Tyto otázky jsem si často kladl, když jsem přemýšlel nad svým problémovým dítětem. Moje další přípravky, *Methergin*, *Dihydroergotamin* a *Hydergin*, mi nezpůsobovaly žádné problémy a nepříjemnosti, jako LSD. Nebyly žádnými problémovými dětmi, nedostatek výstředních vlastností nevedl k jejich zneužívání a líbivě se zařadily mezi terapeuticky významné léčiva.

Publicita okolo LSD dosáhla vrcholu v rozmezí let 1964 až 1966, nejen co do počtu nadšených tvrzení o zázračných účincích LSD drogových fanatiků a hipíků, ale také co do zpráv o nešťastných náhodách, haváriích, kriminálních činech, vražd a sebevražd spáchaných pod vlivem LSD. Okolo LSD zavládla opravdová hysterie.

Sandoz pozastavuje distribuci LSD

Vzhledem k této situaci bylo vedení Sandozu donuceno učinit veřejné prohlášení a vydat tiskovou zprávu příslušného rozsahu. Příslušný dopis Dr. A. Cerlettiho, tehdejšího ředitele Farmaceutické sekce Sandozu, datovaný 23. října 1965, cituji níže.

Rozhodnutí o LSD 25 a dalších halucinogenních látkách

Více než dvacet let uplynulo ode dne kdy Albert Hofmann v laboratořích firmy SANDOZ objevil LSD 25. Vzhledem k základnímu významu tohoto objevu, totiž jeho vliv na vývoj moderních psychiatrických výzkumů, musí být připuštěno obrovské břemeno zodpovědnosti uvalené na SANDOZ, majitele tohoto výrobku.

Nález nové chemikálie s významnými biologickými vlastnostmi, nehledě k vědeckému úspěchu zahrnutém v této syntéze je obvykle první rozhodujícím krokem k prospěšnému vytváření nového léku. V případě LSD, navzdory jeho vynikajícím vlastnostem, nebo lépe řečeno povahy látky takové kvality, bude brzy jeho výroba pozastavena, ačkoliv produkce LSD byla SANDOZEM plně chráněna vlastním patentem již od roku jeho první syntézy v roce 1938, což obvyčejně znamená, že nemůžeme počítat s praktickým zneužíváním.

Na druhou stranu všechny výsledky následných výchozích pokusů na zvířatech a lidem prováděných ve výzkumných laboratořích firmy SANDOZ ukázaly jakou důležitou roli může tato látka hrát jako nástroj šetření v neurologickém výzkumu a psychiatrii

Bylo tedy učiněno rozhodnutí zpřístupnit LSD zdarma ke kvalifikovaným pokusům a klinickým výzkumům na celém světě. Tento všeobecný výzkum byl prováděn nezbytnou technickou pomocí a v mnoha případech také finanční podporou.

Enormní množství vědecké dokumentace publikované hlavně v mezinárodních biochemických a lékařských časopisech a systematicky zařazované do "Sandozské bibliografie o LSD" jakož i do "Katalogu literatury o Delysidu" periodicky vydávaných SANDOZEM živě dokazuje jakých výsledků bylo v průběhu následujících dvou desetiletí v tomto vědním oboru dosaženo.

Při užívání tohoto "nobile officium", sebeopatřeními a restrikcemi v souladu s nejvyššími normami lékařské etiky, jsme se bezpečně po mnoho let vyvarovávaly nebezpečí zneužívání (i.e. nequalifikované a neoprávněné lidské užívání), které je vždy vlastní látkám s vyjimečnou CNS aktivitou.

Navzdory všem našim opatřením se čas od času za nepředvídatelných okolností zneužívání LSD vymklo z pod kontroly SANDOZU. Toto nebezpečí se v poslední době velmi významnou měrou rozšířilo po celém světě a vážně překročilo stupeň ohrožení veřejného zdraví. Tento současný stav dosáhl kritické hranice z následujících důvodů: 1) Světové rozšíření falešného mínění o LSD mohlo být způsobeno zvýšeným rozsahem publicity směřující k vyvolávání aktivního zájmu laiků předkládaním senzačních zpráv a tvrzení 2) v mnoha zemích neexistují adekvátní legislativní úpravy, které regulují a kontrolují výrobu a rozšiřování látek jako je LSD 3) Problém dostupnosti LSD, která bylo omezeno pouze technicky, byl fundamentálně změněn objevem hromadné produkce kyseliny lysergové fermentační procedurou.

Protože poslední výrobní patent zanikl v roce 1963, není překvapením že stoupá počet prodejců, kteří na úkor kvality chemikálie prodávají fanatikům LSD pocházející z neznámých zdrojů za vysoké ceny.

S důrazem ke všem výše uvedeným okolnostem a záplavě nekontrolovatelné poptávce po LSD farmaceutické vedení SANDOZ se rozhodlo okamžitě zastavit veškerou další výrobu a distribuci LSD. Stejný přístup bude použit pro všechny deriváty a analogické látky v halucinogenními vlastnostmi, jako jsou Psilocybin, Psilocin a jejich halucinogenní příbuzní.

Na chvíli byla distribuce LSD a psilocybinu Sandozem úplně zastavena. Následně mnoho zemí vyhlásilo přísná opatření ohledně držení, distribuce a užívání halucinogenů a také lékaři, psychiatrické kliniky a výzkumné ústavy, mohly pokračovat v činnosti s těmito látkami pouze na základě mimořádného povolení příslušných státních zdravotnických orgánů, které i povolovaly opětovné vyzásobení LSD a psilocybinem. Ve Spojených státech převzala distribuci těchto látek do licensovaných výzkumných ústavů Národní ústav duševního zdraví (*the National Institute of Mental Health*).

Všechny tyto legislativní a úřední opatření, ačkoliv měly pouze malý vliv na zneužívání LSD drogovou scénou, na druhé straně omezovaly a opakovaně zabraňovaly lékařsko-psychiatrickému užívání a biologickým a neurologickým výzkumům LSD, protože mnoho badatelů se děsilo úředního šimla, který jim umožňoval získat licenci pro užívání LSD. V průběhu následujících let publicistická vřava okolo LSD utichla, zneužívání LSD se také ztenčilo, pokud tak můžeme usuzovat podle řídkého výskytu zpráv o nešťastných náhodných a ostatních politováníhodných událostí způsobených požitím LSD. To, že se snížil počet neštěstí způsobených LSD ale bylo způsobeno snížením užívání látky. Rekreační uživatelé si v tu dobu snad více uvědomovali důležité účinky a nebezpečí LSD a projevovali více opatrnosti při užívání této drogy. LSD které bylo tehdy s ohledem na pozornost, kterou mu věnoval západní svět, především ve Spojených státech, drogou číslo jedna, přenechalo náhle svou vedoucí úlohu jiným omamným látkám, jako je hašiš a závislostním, fyzicky destruktivním drogám, jako je heroin a amfetamin.

Posledně jmenované drogy představují veřejné zdraví ohrožující sociologický problém dodnes.

Nebezpečí nelékařských experimentů s LSD

Zatímco profesionální užívání LSD v psychiatrii stěžejně způsobuje nějaká rizika, užívání této látky mimo lékařskou praxi, bez lékařského dohledu je předmětem rozmanitých nebezpečí. Tyto nebezpečí na jedné straně spočívají ve vnějších okolnostech ilegálního užívání drogy a na druhé straně ve zvlátnostech psychického účinkování LSD. Zastánci nekontrolovaného, svobodného užívání LSD a ostatních halucinogenů vycházejí ve svém stanovisku ze dvou tvrzení. Za prvé: tento typ drog nezpůsobuje návyk a za druhé, dodnes nebylo prokázáno žádné ohrožení

zdraví při umírněném užívání halucinogenů. Oboje je pravda. Čistá závislost je charakterizována výskytem těžkých duševních a fyzických poruch způsobených nedostatkem drogy. Tyto poruchy nebyly ani v případech, kdy bylo LSD užíváno často a po dlouhé časové období, pozorovány. Dosud nebyly vykázaný žádné organické poruchy nebo smrt bezprostředně způsobené intoxikací LSD. LSD je vlastně v přímé úměře k mimořádně vysoké psychické aktivitě relativně nontoxickou látkou, jak již bylo dopodrobna popsáno v kapitole "LSD v biologickém výzkumu a experimentech s pokusnými zvířaty"

Psychotické reakce

Jakkoliv je LSD nebezpečné, podobně jako další halucinogeny zcela rozdílným způsobem. Zatímco duševní a fyzické nebezpečí závislostních narkotik, opiátů, amfetaminů atd., hrozí pouze při jejich chronickém užívání, rizika nebezpečí existují pro každý osamocený experiment. Tato skutečnost je způsobena stavy dezorientace nastávajícími v průběhu opojení LSD. Je pravda, že prostřednictvím pečlivé přípravy experimentu je možno experimentujícího od takovýchto příhod ochránit, ale bez jakékoliv jistoty. Krize způsobená LSD je podobná záchvatům manického nebo depresivního charakteru.

V průběhu manických, hyperaktivních stavů, kdy pokusná osoba pocítuje všemohoucnost nebo nezranitelnost může dojít vážným nehodám. Například, takto zmatená osoba, věřící ve svou nezranitelnost, může vejít pod jedoucí automobil, nebo vyskočit z okna, protože je přesvědčena, že je obdařena stejnými schopnostmi jako moucha. Tento druh nehody zaviněné LSD, však není tak častý, jak bychom mohli předpokládat podle zpráv, které byly se senzacechtivým přeháněním uvěřeny masovými médii. Nicméně, právě takové zprávy musí sloužit jako vážná výstraha.

Na druhou stranu v roce 1966 oběhla celý svět zpráva o vraždě spáchané pod vlivem LSD. Tato zpráva napsaná, protože podezřelý mladý muž žijící v New Yorku obviněný z vraždy své matky, při zadržení bezprostředně po činu vypovídal, že si není vědom nějakého trestného činu, protože byl na třídenním acidovém tripu, nebyla pravdivá. Opojení LSD, i v těch nejvyšších dávkách, nemůže trvat déle než dvacet hodin, opakované požití zvyšuje toleranci, což znamená, že extra dávky jsou neefektivní. Kromě toho je opojení LSD charakterizováno skutečností, že si intoxikovaná osoba pamatuje průběh prožitku. Obžalovaný z tomto případě pravděpodobně předpokládal snížení trestní zodpovědnosti, s přihlédnutím k polehčující okolnosti z hlediska duševní nepřítomnosti.

Nebezpečí psychotické reakce je zvyšuje, zejména pokud je LSD podáno osobě bez jakýchkoliv vědomostí, jak demonstruje případ, který se stal nedlouho po objevu psychických účinků LSD v průběhu prvních pokusů v novou látkou na Curyšské univerzitní psychiatrické klinice, si LSD nebezpečně zažertovalo s osobou bez dosavadních zkušeností. Mladý doktor, kterému kolegové z legrace přidaly do kávy LSD, chtěl přeplavat curyšské jezero, ačkoliv byla zima -20 stupňů Celsia a musely ho od tohoto činu odvrátit použitím síly.

Rozdílná nebezpečí než při manické psychóze, vznikají, pokud LSD vyvolaná dezorientací, způsobí depresivní stav. Takový experiment, kdy LSD indukuje děsivé představy, smrtelnou agónii nebo panický strach může způsobit hrozivé duševní zhroucení nebo sebevraždu. Tento druh opojení LSD se nazývá "*horror trip*".

Smrt Dr. Olsona, který v rámci prováděných vojenských výzkumů LSD (U.S. Army) bez znalostí požíval LSD a který pod jeho vlivem spáchal sebevraždu skokem z okna, způsobila mimořádnou senzací. Olsonova rodina nemohla pochopit příčinu, která ho k tomuto činu vedla. Teprve po více než patnácti letech kdy byly zveřejněny tajné dokumenty o prováděných experimentech, se dozvěděla pravou příčinu jeho činu, načež se pozůstalým prezident Spojených států veřejně omluvil. Podmínky pro pozitivní výsledek LSD pokusu, s malou pravděpodobností výskytu psychotických vyšínutí spočívají na jedné straně v individuálním přístupu a na druhé straně ve vnějších okolnostech experimentu. Vnitřní, osobní faktory spadají do vnějších okolností experimentu.

Krásu obývacího pokoje nebo exteriéru je pokusným subjektem vnímána s obzvláštní pečlivostí, protože v průběhu LSD sezení jsou smyslové orgány vysoce stimulovány a tak má příjemné prostředí značný vliv na

průběh experimentu. Přítomné osoby, jejich zevnějšek, jejich charakterové rysy jsou také součástí determinujících okolností experimentu. Akustické vlivy mají stejný význam. Neškodné, klidné zvuky mohou působit trýznivě a naopak, líbezná hudba může způsobit euforické prožitky. Pokusy s LSD v ošklivém nebo hlučném prostředí přinášejí vysoké nebezpečí negativního dopadu včetně psychotické krize. Současný svět strojů a zařízení nabízí množství scénérií a všechny druhy hluků, které mohou snadno způsobit paniku v průběhu zvýšené smyslové citlivosti.

Právě takové významné prvky jako vnější vlivy na LSD sezení, jako je duševní kondice pokusného subjektu, jeho současný stav mysli, jeho poměr k drogovému prožitku, co od něj očekává, nejsou tak důležité. Další pocity pokusného subjektu v průběhu změněného stavu vědomí, jako je štěstí, nebo strach mohou mít také vliv. LSD má tendence zintenzivňovat aktuální duševní stav. Pocity štěstí mohou přerůst v blaženost a deprese se může prohloubit až do beznaděje. LSD je tedy velmi nevhodným prostředkem pro léčbu depresivních stavů. Zároveň je nebezpečné brát LSD ve stavech rozčilenosti, neštěstí nebo strachu. Pravděpodobnost že pokus bude končit duševním zhroucením je velmi vysoká. Měli bychom se zcela vyvarovat pokusů s osobami s nestálou duševní osobností se sklony k psychotickým reakcím. Latentní psychózy, vyvolané šokem způsobeným LSD, mohou přerůst v trvalou duševní poruchu.

Psyché příliš mladé osoby může být vzhledem k nevyzrálosti osobnosti též nestálá. V mnoha případech, šoky nebývalého rozpětí, podivné vjemy a pocity, zrovna takové jaké způsobuje LSD, citlivě ohrožují dosud nedozrálý lidský psychoorganismus. Umožnění požití LSD, v rámci psychoanalytické a psychotherapeutické léčby, mládeži mladší osmnácti let je dle mého přesvědčení odstrašujícím případem neprofesionálního přístupu. Mladistvým se v mnoha ohledech nedostává střizlivého přístupu ke skutečnostem a jsou stále bezstarostní. Právě duševní vyzrálost je před dramatickým zážitkem nových dimenzí skutečnosti, pro smysluplné začlenění prožitků do nazírání na svět, potřebná. Místo toho, aby vedly do široké a hluboké reality pozměňujícího stavu vědomí, přivádějí takováto opojení LSD adolescenty do nebezpečí a pocitů ztracené bytosti. Protože svěžest smyslového vnímání prožitků je u mladých v dosud nelimitované kvantitě, spontánní vizionářské zážitky se u nich projevují mnohem častěji než v pozdním věku. Z této příčiny, můžeme rovněž usuzovat, že psychiku stimulující látky nemohou být mladistvými užívány.

Dokonce i zdravému dospělému jedinci, lpějící na všech diskutovaných přípravách a ochranných opatření může LSD experiment selhat a vyvolat psychotické reakce. Lékařský dohled je tudíž vážně doporučován a to i pro nemedicínské experimenty, včetně vyšetření zdravotního stavu před experimentem. Jakkoliv nemusí být lékař na sezení přítomen, lékařská pomoc by měla být po dobu trvání experimentu neustále k dispozici. Akutní LSD psychózy mohou být zakrátko přerušeny a vzaty pod kontrolu rychle a spolehlivě injekčním podáním chlorpromazinu nebo jiného sedativa tohoto druhu. Přítomnost důvěrně známých osob, které mohou poskytnout v případném ohrožení lékařskou pomoc je též podstatnou psychologickou zárukou. Ačkoliv je opojení LSD ponejvíce charakterizováno ponořením do vlastního vnitřního světa, je současně vysoce potřebným zprostředkovatelem obrazu lidské duše zvláště v depresivních fázích.

LSD na černém trhu

Nelékařská konzumace LSD může způsobit nebezpečí zcela jiných typů, než ty, o kterých jsem doposud zmiňoval, většina LSD nabízeného na trzích drogové scény je neznámého původu. Přípravky z černého trhu obsahující LSD, jsou, co se týče kvality a dávkování, nespolehlivé. Zpravidla obsahují méně LSD, než je avizované množství, často vůbec žádné a současně zase příliš mnoho. V mnoha případech přípravky prodávané jako LSD obsahují jiné drogy, nebo jedovaté látky. K tomuto závěru jsem dospěl na základě testů a analýz velkého množství vzorků z černého trhu, prováděných v naší laboratoři, které se shodují s testy provedenými státními úřady pro kontrolu omamných substancí.

Nestálost obsahu LSD v preparátech nabízených trhy se zakázanými drogami může vést k nebezpečnému předávkování. LSD experimenty při kterých dojde k předávkování často způsobují duševní a fyzické kolapsy. Zprávy o zaručené, smrt způsobující toxicitě LSD jsou přesto potvrzovány. Závěrečné přehodnocení těchto případů necht' je provedeno podle dalších vždy uznávaných kauzativní faktorů.

Následující případ, který se odehrál v roce 1970, cituji jako příklad jistých rizik LSD z černého trhu.

Obdržely jsme od policie k přezkoumání silnou drogu rozšiřovanou jako LSD, která nesporně způsobila hospitalizaci mladého muže, jehož zdravotní stav byl velmi vážný, a jeho přítel, který tuto látku též požil, na následky intoxikace zemřel. Analýza prokázala, že tento preparát neobsahoval LSD, ale velmi jedovatý alkaloid strychnin.

Jestliže preparáty dostupné na černém trhu obsahují méně, nebo vůbec žádné množství LSD, odhadují, že z důvodu úmyslné falzifikace nebo velké nestálosti této látky. LSD totiž velmi vnímavě reaguje na vzduch a světlo. Vystavením na vzduch je zničeno oxidačními procesy a pod vlivem světelných paprsků se transformuje do inaktivních substancí. Tyto vlastnosti musí být v průběhu syntézy brány na zřetel, obzvláště při zvažované výrobě stabilních, uskladnitelných forem LSD.

Tvrzení, že syntéza LSD je jednoduchá, nebo tvrzení, že každý student chemie s napůl dovybavenou laboratoř je schopen jeho výroby, jsou nesmyslná, ačkoliv procedura výroby LSD syntézou byly opravdu publikována a je každému přístupna. S podrobným výrobním návodem v ruce může nadaný chemik uskutečnit syntézu, ovšem za předpokladu, že obstará čistou kyselinu lysergovou jejíž vlastnictví a dostupnost je podřízeno obdobně přísným směrnici jako pro LSD. Řádná izolace LSD do čisté krystalické formy zpětnou vazbou roztoku a řádná výroba stabilního přípravku, jakkoli je dispozici profesionální vybavení a potřebné nelehko osvojené specifické zkušenosti, vzhledem k velké nestabilitě látky, je téměř nemožná.

LSD je dokonale stabilní pouze ve zcela vzduchoprázdných ampulích chráněných proti světlu. Pro biologické výzkumy a lékařské použití byly takovéto ampule obsahující 100 Lg (0,1 mg) vodného roztoku tartrátu LSD (*tartarické soli LSD*) vyráběny právě firmou Sandoz. LSD v tabletách, doplněných aditivními substancemi které inhibují oxidaci, není dokonale stabilní, ale při nejmenším vydrží déle aktivní, preparáty LSD dostupných na černém trhu, ve formách do LSD namočených kostkách cukru nebo kouscích savého papíru, v kterých LSD dekomponuje během doby od jednoho týdne až do několika měsíců.

Vždyť právě vysoce účinné výrobky LSD s přesným dávkováním, jsou naším svrchovaným zájmem. Zastávám Paracelsův dobrý princip, **To dávkování určuje, zdali se látka chová jako lék nebo jako jed!**. Řízené dávkování není u produktů dostupných na černém trhu možné a tak není jeho účinnost nikterat garantována. A tak jedno z největších nebezpečí nelékařských experimentů LSD spočívá v užívání nějakých přípravků neznámého původu.

Případ doktora Learyho

Doktor Timothy Leary, který světově proslul ve své roli drogového apoštola měl mimořádný vliv na rozšíření ilegální spotřeby LSD ve Spojených státech. V roce 1960, v průběhu prázdnin trávených Mexiku, měl Leary možnost požit legendární "*svaté houby*", které koupil od šamana. V průběhu opojení houbami se u něj projevila mysticko náboženská extáze, kterou označuje za "*nejhlubší náboženský prožitek*" svého života. Od té doby se Dr. Leary, pracující jako lektor psychologie na cambridgské Harvardské univerzitě ve státu Massachusetts, věnuje s definitivní platností průzkumu účinků a bezpečného užívání psychedelických drog.

Společně se svým kolegou Dr. Richardem Alperem začal zpracovávat rozmanité výzkumné univerzitní projekty v rámci kterých používal LSD a mezitím izolovaný psilocybin. S vědeckou metodologií bylo zkoumáno splynutí delikventů se společností, vytvářeny mysticko-náboženské prožitky teologům a členům kléru a zvyšována různorodost tvořivosti umělců a spisovatelů, za pomoci požívání LSD a psilocybinu. Na těchto výzkumech se podílely dokonce i takové osobnosti jako Aldous Huxley, Arthur Koestler a Alled Ginsberg. Mimořádný důraz byl kladen na otázky: co snižuje duševní připravenost a očekávání subjektů, a které jsou vnější atributy pokusů ovlivňující průběhu a charakter stavů psychedelického opojení. V lednu 1963 mi Dr. Leary zaslal podrobnou zprávu o svých výzkumech, v které převládaly entusiasticky nestranné pozitivní závěry a důraz na vlastní přesvědčení o prospěšnosti a velmi slibných vlastnostech této účinné látky.

Ve stejnou dobu obdržela firma Sandoz z Úseku sociálních vztahů Harvardské univerzity objednávku na dodávku 100g LSD a 25kg psilocybinu podepsanou Dr. Timothy Learym. Tato poptávka enormního množství (objednávané množství odpovídalo 1 miliónu dávek LSD a 2.5 miliónu dávek psilocybinu) byla založena na plánovaném rozšíření výzkumů tkání, orgánů a studií zvířat.

Zásobu kontingentu těchto substancí jsme zhotovovaly na základě dovozní licence jmenované americkými zdravotnickými úřady. Bezprostředně po zaznamenání objednávky výše udaného množství LSD a psilocybinu jsme obdrželi šek na 10.000,- USD, ale bez požadované dovozní licence. Dr. Leary, který objednávku signoval, v té době již jako lektor harvardské univerzity nepracoval, ale byl prezidentem jím založené *Mezinárodní federace pro vnitřní svobodu (IFIF, the International Federation for Internal Freedom)*.

Námi provedené prošetření objednávky na příslušném děkanátě Harvardské univerzity ukázalo, že univerzitní správa neschválila Learymu a Alpertovi záměr pokračovat ve výzkumném projektu. V závislosti na těchto okolnostech jsme naši nabídku odvolaly a depozitní šek vrátily. Krátce poté byly Leary a Alpert propuštěni z profesorského sboru Harvardské univerzity, protože jejich výzkumy jako první prováděné v univerzitním prostředí ztratily svůj vědecký charakter. Výzkumy se změnily v LSD party. LSD sezení, jako jízdenka na dobrodružnou cestu do nových světů duševních a tělesných prožitků, se stalo pro univerzitní mládež vzrušující módou a jako taková se rychle rozšířila z Harvardu do dalších univerzit.

Learyho doktrína, že LSD neslouží pouze k nalézání božskosti a objevování sebe sama, ale také že působí jako nejvíce účinné, dosud objevené afrodiziakum, rozhodně zcela rázným způsobem přispěla k rychlému rozšíření zneužívání LSD mládeží. Později v interview které poskytl měsíčníku *Playboy* Leary přiznává, že intenzifikace sexuálního prožitku a potentnosti sexuální extáze prostřednictvím LSD, byla jednou z hlavních příčin konjunktury užívání LSD. Po propuštění z harvardské univerzity Leary zcela transformoval z lektora psychologie zabývajícího se výzkumem do podoby mesiáše psychedelického hnutí a společně se svými přáteli z IFIF zakládá v okolí překrásného prostředí mexického města Zihuatenejo psychedelické výzkumné centrum.

Osobně jsem od Dr. Learyho obdržel výzvu, abych se osobně podílel na vrcholně plánovaných sezeních s psychedelickými drogami, jejichž provádění bylo naplánováno do srpna 1963. Byl bych býval s potěšením přijal toto velkorysé pozvání, které obsahovalo též nabídku krytí cestovních výdajů a ubytování zdarma, abych se mohl pozorováním na vlastní oči poučit o metodách, činnosti a celé atmosféře psychedelického výzkumného střediska, o němž se tehdy šířily protichůdné a v některých ohledech velmi pozoruhodné zprávy.

Naneštěstí, profesionální povinnosti mi tehdy zabránily v odletu do Mexika, kde bych si byl mohl z první ruky udělat obrázek o tomto kontroverzním podniku. Zihuatenejské výzkumné centrum nemělo dlouhou životnost. Leary a jeho stopenci byly mexickou vládou ze země vypovězeni.

Brzy poté se Leary, doposud nazývaný pouze mesiášem, stal také mučedníkem psychedelického hnutí. Leary přijal pomoc mladého newyorského milionáře Wiliama Hitchcocka, jež mu nabídl svůj panský dům s rozsáhlými pozemky v Millbrook jako nový domov a hlavní stan. Millbrook se rovněž stal sídlem další nadace psychedelických a transcendentálních životních směrů, *Nadace Castalia (the Castalia Foundation)*. V průběhu své indické cesty v roce 1965, se Leary obrátil na hinduistickou víru a v průběhu následujícího roku založil náboženské společenství *Ligu pro duchovní objevování (the League for Spiritual Discovery)*, jejíž zkrácené iniciály znamenají *LSD*. Learyho proklamace k mládeži, zhuštěné do jeho slavného výroku "*Turn on, tune in, drop out !*" (*Otoč se, slad' se, zastav se!*) se staly ústředním dogmatem hnutí hippies. Leary je jeden z duchovních otců kultu hippies. Poslední z těchto tří tezí "*drop out!*" byla výzvou k útěku z maloměstského způsobu života, k návratu jedince zpět do společenství (*turn on*), k opuštění školy, studií a zaměstnání a k úplnému zasvěcení sebe sama do pravdivého vnitřního vesmíru, ke studiím svého nervového systému prostřednictvím LSD.

Tato výzva byla směřována především do psychologických a náboženských oblastí s cílem získat společenský a politický význam. Je tudíž pochopitelné, že se Leary nestal univerzitním *enfant terrible (hrozné dítě pozn.překl.)* pouze pro psychiatry a své akademické kolegy, ale také proti sobě obrátil hněv státních úřadů. Zprvopočátku byl tudíž pod neustálým dohledem a následně byl Leary konečně uvězněn.

Vysoký rozsudek, deset let vězení za překročení Texaských a Kalifornských zákonů týkajících se vlastnictví LSD a marihuany, později rozšířený o dalších třicet let trestu na svobodě za podlouhý obchod s marihuanou, dokazuje, že tyto trestné činy bylo pouze vhodnou záminkou, jak se zbavit a umístit pod zámek svůdce a štváče mládeže, který by nemohl být stíhán jinou formou. V noci z 13. na 14. září 1970 se Learymu podařilo z kalifornské věznice v San Luis Obispo utéci.

Zajíždkou přes Alžír, ve kterém se setkal s Eldridge Cleaverem, vůdcem hnutí Černých Panterů, žijícím zde v exilu, přijel Leary do Švýcarska, ve kterém okamžitě zažádal o politický azyl.

Setkání s Dr. Learym

Dr. Leary žil se svou ženou Rosemary v lázeňském městě Villars-sur-Ollon v západním Švýcarsku. Prostřednictvím přímluvy Dr. Mastronardiho, právníka Dr. Learyho nám bylo umožněno střetnout se. 3. září 1971 jsem se s doktorem Learym setkal v nádražní restauraci v Lausanne. Uvítání bylo upřímným symbolem našeho osudového zpříznění zkrz LSD. Leary byl středně vysoký, svižný a štíhlý, jeho hnědá tvář ohraničená mírně vlnitými prošedivělými vlasy s jasnými, usměvavými očima byla mladistvého zevření. Leary spíše než bývalý harvardský lektor vypadal jako tenisový šampión. Odcestovali jsem automobilem do Buchillons, kde konečně mohl pod stromy restaurantu *A la Grande Foret*, nad rybou a sklenicí bílého vína, rozhovor mezi otcem a apoštolem LSD začít.

S lítostí jsem si vyslechl, že výzkumy LSD a psilocybinu prováděné harvardskou univerzitou, které měli tak slibné začátky, se zvrhly do takových rozměrů, že se jejich další pokračování na univerzitní půdě stalo nemožné. Moje nejvážněji míněná námitka vůči Leary spočívala v popularizaci užívání LSD mezi dospívajícími. Leary se můj názor o částečné nebezpečnosti LSD pro mládež nepokoušel vyvrátit, ačkoliv se hájil když jsem ho neoprávněně káral za svádění nedospělých osob k užívání drog, protože přístup americké mládeže k informacím a životním zkušenostem je srovnatelný s přístupem evropských adolescentů. Leary se hájil názorem, že ve Spojených státech může k předčasně dospělosti s přesycením a intelektuální stagnací velmi brzy. Z tohoto důvodu Leary zvažoval, zda by LSD zkušenost nebyla významná, užitečná a bohatství plná, i pro osoby dosud velmi mladé.

V průběhu této konverzace jsem dále napadal velkou publicitu kterou Leary při svých výzkumech LSD a psilocybinu vyhledával, jelikož přizýval ke svým pokusům reportéry deníků a časopisů a mobilizoval rozhlasové i televizní stanice a spíše kladl důraz na četnost publikovatelnosti než na objektivitu předkládaných informací. Leary hájil svůj publikační program, protože cítil, že světová známost mu přinesla významnou historickou roli hned vedle zhotovení LSD. Nepřekonatelně pozitivní účinky šíření především mezi mladší americkou generací by mohly být poškozeny nějakou hloupostí, nějakým politováníhodným neštěstím způsobeným nevhodným použitím LSD, bezvýznamným ve srovnání s nízkou kupní cenou. V průběhu konverzace jsem se přesvědčil, jak by bylo nesmyslně nespravedlivé nazývat Learyho drogovým apoštolem. Uvědomoval si ostré rozdíly mezi psychedelickými drogami, ať už se jedná o LSD, psilocybin, meskalin nebo hašiš, o jejichž prospěšných účincích se přesvědčil a závislostními narkotikami, jako je morfium, heroin atd., před jejichž užíváním opakovaně varoval. Úsudek který jsem si o Dr. Learym v průběhu našeho osobního setkání učinil by se dal shrnout do následujících řádků.

Dr. Leary je okouzlující osobnost, přesvědčená o správnosti svého poslání, osobnost která své názory obhájí s humorem, ale nekompromisně, mužem který se opravdu vznášá vysoko v oblacích prosycených vírou v zázračné účinky psychedelických drog a plným vyplývajícího optimismu, mužem s tendencemi podhodnocovat nebo zcela přehlížet praktické potíže, nepříjemné skutečnosti a nebezpečí. Leary také zcela bezstarostně přistupoval k vlastní zodpovědnosti a nebezpečí, které se týkalo jeho vlastní osoby, jak důkazně prokazují peripetie jeho života.

V průběhu jeho dočasného pobytu ve Švýcarsku jsem se s Learym setkal ještě jednou, v únoru roku 1972 v Bazileji, při náhodné návštěvě Michaela Horowitze, kurátora sanfranciské Knihovny Fitz Hugh Ludlowa (*Fitz Hugh Ludlow Memories Library*), knihovny specializující se na drogovou literaturu.

Společně jsme odcestovali ke mě domů nedaleko Burgu, kde jsme shrnuly náš rozhovor z předešlého září. Leary se mi zdál neklidný a roztěkaný, možná následkem momentální indispozice, tak byla naše soudobá diskuse méně plodná. To bylo mé poslední setkání s Learym.

Ve Švýcarsku se zdržel do konce roku, odloučil se se svou ženou Rosemary a doprovodem mu byla jeho nová přítelkyně Joanna Harcourt-Smithová. Po krátkém pobytu v Rakousku, kde asistoval při natáčení dokumentárního filmu o heroinu, Leary s přítelkyní odcestoval do Afganistánu. Na letišti v Kábulu byl zatčen agenti americké tajné služby a byl poslán zpět do kalifornské věznice v San Louis Obispo. Po delší dobu jsem o Learym nic neslyšel, jeho jméno se znovu objevilo v denním tisku v létě 1975, kdy vyšlo oznámení o změně

trestu na podmíněný a brzkém propuštění z věznice. Ale až do počátku roku 1976 nebyl Leary stále svobodný. Byl jsem jeho přáteli poučen, že se nyní zabývá psychologickými problémy cest do kosmu a průzkumem kosmického přátelství mezi lidským nervovým systémem a mezihvězdným vesmírem, tj. problémy jejichž výzkum by mu neměl přinést další potíže s určitou částí vládní správy.

Cesty ve vesmíru duše

Takto islámský učenec Dr. Rudolf Gelpke pojmenoval své popisy sebepoexperimentů s LSD a psilocybinem, které zhrnul v publikaci *Antaios*, vydané v lednu 1962 a zároveň může být tento titul použit pro následující popis experimentů s LSD.

Tripy na LSD a vesmírné lety astronautů jsou v mnoha ohledech srovnatelné. Oba fenomény požadují velmi pečlivou přípravu co do rozsahu bezpečnosti jakož i požadované objektivnosti v rámci minimalizace nebezpečí a odvození nejcennějších možných výsledků. Stejně jako astronauté nemohou ve vesmíru zůstat, ani LSD pokus v transcendentálních sférách nemůže trvat věčně, musí se vrátit na svět a do každodenní reality ve kterých své nově osvojené zkušenosti musí zhodnotit.

Následující soubory informací byly vybrány se záměrem demonstrovat jak různorodé mohou být zkušenosti z LSD sezení. Částečným vodítkem k pochopení zkušeností, nechť může být jejich rázná selekce. Tento výběr zahrnuje s výjimkou pouze zprávy osob, které se podrobily LSD ne zrovna jednoduše, neboť sofistikovaná příjemná droga byla pro ně spíše kuriozitou, a které raději žádostivě experimentovaly s možností rozšíření zkušenosti z vnitřního a vnějšího světa, které se pokoušely za pomoci tohoto drogového klíče otevřít, řečeno slovy Williama Blakea, nové "dveře vnímání" (*doors of perception*), nebo, ve shodě s přáním Rudolfa Gelpka, pokračovaly ve snahách překonat používáním LSD v obvyklém světě vnímání gravitační síly vesmíru a času, a dosáhnout tím nových pohledů a pochopení "vesmíru duše". První dva z následujících výzkumných záznamů jsou převzaty ze zmíněné knihy Rudolfa Gelpka *Antaios*.

Tanec duchů ve větru

(0,075 mg LSD, 23. června 1963, 13:00)

Vzhledem k průměrné velikosti dávky jsem po jejím požití mohl velmi živě diskutovat se svými profesními kolegy, až téměř do 14:00 hodin. Následně jsem sám odešel do Wetrmullerova knihkupectví ve kterém droga začala velmi bezchybně působit. Projevovala se především tak, že subjekty knih které jsem si pokojně prohlížel vzádně obchodu se mi náhle jevily nedůležité, kdežto libovolné detaily mého okolí ostře vynikly a zdály se mi být nějak "významuplné"..... Po nějakých deseti minutách jsem objevil známý manželský pár a pustil se s ním do rozhovoru. Připouštím, že pro mě nebyl příjemný, ačkoliv mi nezpůsoboval nějaké skutečné obtíže. Rozhovor jsem slyšel, dokonce i sebe sama, "jakoby z dálky". Záležitosti o kterých jsme hovořili, konverzace se dotýkala perských příběhů, které jsem překládal, "spadaly do jiného světa", světa ve kterém jsem mohl skutečně vyjádřit sám sebe, po tom všem mohu poslední dobou dosud být sám sebou a pamatovat si pravidla hry, ale ve kterém jsem již nemohl děle udržet nějaká citová pouta. Můj zájem se vytratil, a ani jsem si toho nepovšiml.

Poté co se mi podařilo sám sebe pustit z hlavy, toulal jsem se městem až na tržiště. Neměl jsem žádné vize, mluvil jsem a slyšel tak jak je obvyčejně obvyklé a přece bylo všechno nepopsatelným způsobem změněno, jako by vše bylo obstaveno nepostřehnutelnou skleněnou zdí. S každým mým krokem jsem se stával více a více jakoby automatem. Zejména mě omráčilo zjištění jako bych byl ztrácel kontrolu nad svým lícím svalstvem, přesvědčil jsem se, že můj obličej byl ztuhlý, zcela bez výrazu, prázdňový, mdlý a jakoby pod maskou. Jediným důvodem proč jsem stále mohl kráčet a uvádět se do pohybu bylo, pokud si vzpomínám, že jsem šel a pohyboval se již předtím. Kromě toho, když se probírám zpět vzpomínkami, stávám se daleko více nejistým. Pamatuji si že moje ruce byly nějak mimo, ať už jsem si je dal do kapes, nebo nechal volně klátit, vlekly se za mnou jako nějaká obtížná zátěž, kterou jsem musel vláčet všude

s sebou a nemohl jsem přijít na to jak se ji zbavit. Obdobně jsem reagoval na celé své tělo. Nemohl jsem pochopit proč je tu se mnou a proč musím jít zrovna s ním. Všechny smyslové pochody řídící chod mého těla se ztratily a jejich dřívější funkce mohly být obnoveny pouze lopotným způsobem prostřednictvím vzpomínek uchovaných z dřívějšího. Při překonávání krátké vzdálenosti z tržnice ke mě domů jsem musel doslova se svým tělem zápasit a domů jsem došel okolo 15:10 hod.

Nijak jsem účinky intoxikace nepociťoval. To co jsem prožíval bylo spíše možné nazvat postupným duševním uhasínáním.

Ničeho jsem se tak neděsil, jako své vlastní představy, že se jedná o přirozeně časově rozfázovaný přerod duše do nějaké duševní poruchy. Velmi podobný proces totiž probíhá, pokud vzpomínky pacientů s propukající duševní chorobou na dřívější individuální existenci jsou stále čerstvé. Pacienti totiž mohou (v určitém rozsahu) stále nalézat spojení s normálním světem. Avšak později, když se jejich paměť definitivně vytratí a vzpomínky zmizí, tuto schopnost zcela ztrácí.

Krátce poté co jsem vstoupil do svého pokoje se dostavila "skleněná strnulost". Posadil jsem se, koukal oknem ven a okamžitě jsem byl okouzlen, okno bylo otevřeno dokořán, průsvitné hedvábné záclony byly však zataženy a mírný větrík zvenčí si pohrával se závěsy a se siluetami rostlin v květináčích a úponky jejich listů na okenní římsě, které sluneční svit vykresloval na záclony rozhrnované závany větríku. Toto divadlo mě zcela uchvátilo. Vpíjel jsem se do tohoto spektaklu, pozorujíc toto něžné a ustavičné vlnění a kolébání stínů rostlin ve slunci a větru. Věděl jsem co "to" bylo, ale usiloval jsem nalézt pro tento úkaz přesné pojmenování, formuli, magické slovo, které by úkazu odpovídalo a našel jsem jej: Totentanz, tanec smrti....

To byl ten výjev který mi světlo a vítr přehrával na plátno závěsu. Bylo to děsivé? Čeho jsem se obával? Snad to první. Ale potom mě zachvátila vlna obrovského veselí, naslouchal jsem hudbě ticha a dokonce i moje duše tancovala s vykupitelskými stíny ve hvízdotu větru. Ano, pochopil jsem, toto je zástěna a tato záclona je sama pro sebe skrytým "největším" tajemstvím. Proč tedy je roztržena? Pouze ona je tím kdo sama sebe strhne. Protože "tam vzadu", za záclonou nic není.....

Polyp z hlubiny

(0,150 mg LSD, 15. dubna 1961, 9:15 hod)

Již po 30 minutách se začaly účinky projevoval silným vnitřním neklidem, třasem končetin, chladnou kůží, kovovou chutí na patře.

10:00 Prostředí pokoje samo transformuje do fosforescentních vln procházejících krokem zkrz mé tělo. Kůže a všechny konce těla jsou jakoby nabitý elektrickým nábojem, stále pravidelně rostoucí vzrušení zabraňuje všem čistým úvahám.

10:20 Nedostává se mi slov, kterými bych mohl vyjádřit svůj skutečný stav. Je to jako kdyby se mě nějaký "další" cizinec krok po kroku zmocňoval. Psát mi činí ohromitánské problémy (schopnost psát je snížena, nebo zvýšena? Nemohu posoudit.) Tento zlomyslný průběh postupujícího sebeodcizování vyvolal ve mě pocit bezmocnosti a nemohoucnost mi vůbec nepřidává.

Okolo 10:30 Zkrz zavřené oči vidím nespočetné sebevítězné pramínky na rudém pozadí. Zdálo se, že nebe těžké jako olovo tlačilo všechno dolů, cítil jsem své ego samo sebou sevřené a cítil jsem se jako zakrnělý zvadlý trpaslík.....

Krátce před 13:00 Utíkám více a více utiskován atmosférou společnosti do ateliéru ve kterém jako jediném mohu nerušeně vstoupit do světa opojení. Zedl jsem si na zem malé, prázdné

místnosti, opřel se o zed' a díval se ven z jediným oknem, kterým jsem viděl výšeč průčelí proti mě a kus šedobílými mraky pokrytého nebe. Toto, stejně jako celé prostředí se mi v tu chvíli jevilo zcela beznadějně normální. Byl jsem sklíčený a sám sobě jsem si připadal odpudivý a nenáviděl jsem, že jsem se nepokusil, (ten den jsem se toho zoufale vyvarovával) podívat se do zrcadla nebo alespoň do tváře jiného člověka. Velmi jsem si přál aby už opojení s konečnou platností ustoupilo, ale že moje tělo bylo stále v jeho plné moci. Představoval jsem si, že vnímám propast mezi touto neústupně potlačovanou tíhou, usazující se na mých končetinách ohraničených stovkou armád polypů, ano, vlastně jsem to prožíval v mysterickém rytmu, elektrizovaný dotyky jakoby skutečných, zcela nepozorovatelných, ale nešťastných omn vyslaných bytostí, které jsem přijímal s hlasitým křikem, spílal, poroučel a vybízel je k souboji. "Je to jen přeměna démona v tobě", ujišťoval mě další hlas. " Jsou to monstra tvé duše!" Tento postřeh byl jako záblesk meče minoucí mě s vykupující ostroty.

Zástupy polypů jsem cítil mimo mě, jako by proražen a skoro až chabě a sklíčené šedobílé nebe za otevřeným oknem se náhle zajiskřilo jako odraz slunečního paprsku na vodě. Jak jsem jako zakletý upřeně civěl z okna, výjev se změnil (pro mě) ve skutečnou vodní hladinu, podzemní zřídlo které mě zaplavovalo se najednou protrhlo a současně se vzedmulo směrem ke mě, jako by se chtělo stát bouří, jezerem, oceánem, oceánem s milióny a milióny kapek a všechny tyto kapky, každá zvlášť, tancovaly ve světle... Místnost, okno a nebe se vracely do mého vědomí (okolo 13:25), omámení stále nekončilo, ještě ne, ale již ustupovalo, aby se průběhu následujících dvou hodin velmi hodně podobalo duze, která přichází po bouři.

Odcizení prostředí a odcizení individuálního těla, prožívané v obou předcházejících pokusech popsaných Gelpkem, jakož i vjemy cizích bytostí, démonů uchvacujících državy jedince jsou charakteristickými rysy intoxikace LSD, které navzdory všem dalším rozmanitostem a variabilitou prožitku, jsou uváděny v mnoha zprávách z výzkumů. Již jsem popsal posedlost démonem vyvolaným LSD, ten zlověstný prožitek který jsem zažil při mém prvním plánovaném sebeexperimentu. Úzkost a strach mě tehdy prostoupily nebyvalou silou, protože jsem ještě netušil, že démon může být opět osvobozen svou vlastní obětí.

Dobrodružství prožitá malířem a popsaná v následujícím popisu, patří ke zcela odlišnému druhu LSD prožitku. Umělec mě navštívil s úmyslem získat můj názor na jeho zkušenosti s LSD, tak aby je mohl pochopit a interpretovat. Obával se totiž, že hluboká proměna osobního života, ke které došlo pod vlivem pokusu s LSD by mohla být podpořena důsledky pouhopouhé desiluze. Mé vysvětlení, že LSD, jako biochemický činitel, pouze uvolňuje vize uzavřené v jeho vlastní duši, mu vnuklo důvěru ve smysluplnost jeho vlastní proměny.

Malířova zkušenost s LSD

..... Tak jsem odcestoval s Evou do samoty horského údolí. Uvažoval jsem že by to tady nahoře v přírodě s Evou mohlo být mimořádně nádherné, protože Eva byla mladá a krásná. Ačkoliv jsem byl o dvacet let starší než ona, přesto jsem byl stále ve středním věku. Navzdory rmoutivým výsledkům mých předešlých zkušeností, důsledkům erotických eskapád, navzdory bolesti a neukojenosti, která vždy postihovala ty, kteří mě milovali a věřili, jsem usuzoval znovu a znovu s neochvějnou silou, že s Evou, s jejím mládím, to bude jiné. Byl jsem touto dívkou okouzlen. Náš vztah byl teprve v začátcích, ale pocítoval jsem že jsem zamilován mnohem silněji než kdykoliv předtím a zároveň jsem tušil, že bych byl nemohl této touze již děle odolávat. Podruhé v životě jsem byl odhodlán opustit svou rodinu, vzdát se svého postavení a strhnout za sebou všechny mosty. Toužil jsem po tom vrhnout se s Evou bez zábran do víru chlívneho opojení. Byla mladá, plná života. Così ve mě znovu a znovu křičelo po pití číše touhy a života, do poslední kapky, až do smrti a zhouby. Ať si mě za to všechno odnese čert! Již dlouho jsem nevěřil v Boha a Dábla. Byly pro mě pouhým lidským výmyslem, který je zneužíván skeptickou, bezohlednou menšinou v zájmu utlačování a využívání víry prostomyslné většiny. Chci podotknout, že jsem si z této falešné společenské morálky nic nedělal. Těšil jsem se, za každou cenu jsem si přál užívat si et apres nous te deluge. "Co je pro mě žena, co jsou pro mě děti, nechť jdou žebrat, když jsou hladové!" Také jsem se domníval že svátost manželství je pouhou sociální lží. Manželství mých rodičů a manželství mých známých mi tento názor

dostatečně potvrzovaly. Pár zůstává společně, protože se to sluší, protože je to jeho zvykem a ..óh ano, kdybychom neměli děti.....". Pod záminkou dobrého manželství, jeden druhého navzájem citově vydírá až do extrémních poloh a žaludečních vředů, nebo jde každý svou vlastní cestou.

Všechno ve mě se vzpouzelo úvahám milovat se po celý dlouhý život pouze s jednou a tou samou ženou. Nepokrytě jsem se domníval že je to odporné a nepřirozené.

Tak nějak vypadalo onoho pozoruhodného letního večera u horského jezera moje vnitřní rozpoležení.

V sedm hodin večer jsme si oba vzali středně silnou dávku LSD, o velikosti asi 0,1 mg. Potom jsme se toulali okolo jezera a usadili se na jeho břeh. Házeli jsme do vody kameny a pozorovali tvořící se kruhy vln. Cítili jsme nepatrný vnitřní neklid. Okolo deváté hodiny jsme odešli do hotelového salóňku a objednali si čaj se sendviči.

Několik hostů v salóňku stále sedělo, vyprávěly si vtipy, kterým se hlasitě smály a občas na nás mrkly. Jejich oči podivně zářily. Cítili jsme se cize a vzdáleni a měli pocit že by si mohly něčeho povšimnout. Venku se pomalu stmívalo. Pouze s neochotou jsme se rozhodli odejít do našeho hotelového pokoje. Ke vzdálenému hostinskému domu vedla neosvětlená cesta podél černého jezera. Jakmile jsem rozsvítil světlo, zdálo se mi, že žulové schodiště vedoucí od cesty podél břehu k domu se postupně rozzářilo plameny. Eva se najednou ustrašeně rozechvěla. "Pekelník" procházel mou myslí, nenadálá hrůza proběhla mými údy a najednou jsem tušil, teď se všechno šeredně otočilo. Ve vzdálené vesnici hodiny odbily devátou. Jakmile jsme byly v našem pokoji, Eva sebou švihla na postel a dívala se na mě s očima dokořán. Ale ani v nejmenším výraz očí nenasvědčoval jakékoliv úvaze o lásce. Sedl jsem si na kraj postele a chytil Evu za obě její ruce. Potom přišla hrůza. Potápěli jsme se do hloubky nepopsatelného horroru, který žádný z nás nechápal. "Podívej se do mých očí, dívej se na mě!" prosil jsem Evu a přesto znovu a znovu zírala upřeně kamsi mimo mě, potom začala úzkostně a hlasitě křičet a celá se třást.

Nebylo úniku. Venku byla temná noc a hluboké, černé jezero. Všechna světla správních budov hotely byly zhasnuty, všichni šli asi spát. Co by asi řekli, kdyby nás byly viděli? Jistě by zavolali polici a potom by to bylo ještě mnohem horší. Drogový skandál- nepřijatelně trapná úvaha. Nemohli jsme se přimět pohnout se z místa. Seděli jsme uvnitř čtyř dřevem obložených zdí, palubky pekelně zářily. Bylo to stále nesnesitelnější. Náhle se otevřely dveře a něco hrozivého vstoupilo. Eva začala divoce křičet a schovala se pod pokrývku. Začala znovu křičet. Pod příkrývkou to bylo ještě horší. "Dívej se mi přímo do očí!" řekl jsem jí, ale dále je odvracela jakoby pryč ze své mysli. Uvědomil jsem si že začala šítet. V zoufalství jsem ji popadl za vlasy tak, že nemohla ode mne svůj obličej déle odvracet. Viděl jsem v jejích očích hrozný strach. Všechno okolo nás bylo nepřátelské a výhružné, jako kdyby na nás chtělo v momentě zaútočit. Musíš chránit Evu, musíš s ní dočkat rána, potom účinky ustanou, říkal jsem sám sobě ačkoliv mě na to znovu přepadlo nevýslovné zděšení a hrůza. Nebyla žádná jiná volba, nebyl již žádný čas, zdálo se mi jako kdyby tento stav neměl nikdy pominout.

Předměty v pokoji pojednou ožily do karikatur, všechno ze všech stran pokoje se na nás opovržlivě šklíbilo. Pozoroval jsem Eviny žlutočerně pruhované střevice které se mi zdály dvakrát tak dlouhé, jak se mění v ďábelské vosy plazící se po podlaze. Vodovodní potrubí nad umyvadlem se změnilo v dračí hlavu, jejíž oči, dva kohoutky, mě zlovolně pozorovaly. Mé křestní jméno, George, přicházelo mi na mysl, se najednou ozřejmilo, cítil jsem, že jsem Rytíř Jiří, který musí v rámci Eviny záchrany bojovat. Z těchto úvah mě vytrhl Evin křik. Koupala se v potu a třásla se a co nejrychleji se na mě utrhla. "Mám žízeň!", sténala. S obrovskou námahou, aniž bych pustil Evinu ruku, se mi podařilo podat jí sklenici vody. Ale voda se zdála být slizká, vazká, bylo otrávená a nemohli jsme s ní svou žízeň uhasit. Dvě noční stolní lampy se s podivným leskem v pekelné záři mračily. Hodiny odbily dvanáctou. To je peklo, myslel jsem si. Ačkoliv jsme nějaké demony nebo d'ábly nezpозorovali, přesto jsme je vnímaly, zaplnily místnost a týraly nás s nepředstavitelnou krutostí. Byla to představivost nebo ne? Halucinace, průmět? - bezvýznamné otázky, když je porovnáte se skutečným strachem zahlučícím vaše tělo a lomčujícím s vámi, ten strach vzniká sám. Přišly mi na mysl nějaké

pasáže z knihy Aldouse Huxleyho *Dveře vnímání* a přinesly s sebou krátkou útěchu. Podíval jsem se na Evu na tuto ufnukanou, děsivou bytost plnou trýzně a pocítoval jsem lítost a soucit. Stávala se pro mě cizí, sotva jsem ji mohl dále poznat. Nosila kolem krku pěkný zlatý řetízek s medailónem Panenky Marie. Byl to dárek který dostala od svého mlašího bratra. Všiml jsem si jaký laskavý, utěšující lesk spojený s čistou láskou vyzářoval z tohoto náhrdelníku. Potom mě přepadla znovu neurčitá panická hrůza, jako kdyby nás chtěla konečně zničit. Potřeboval jsem všechny své síly, abych se Evy udržel. Slyšel jsem podivný tikot elektroměru hodin za dveřmi, tikały jako kdyby chtěly být co nejnaléhavější, dábělské, zhoubné oznámování nadcházejících okamžiků. Šeptané pohrdání, výsměch a škodolibost znovu zaplnilo všechny rohy a pukliny. Zde, uprostřed tohoto utrpení, jsem tlukot kravských zvonců vnímal jako nejlíbeznější, nadějnou hudbu. Přesto brzy utichly a znovu mě zaplavil strach a děs. Jako se tonoucí stébła chytá, tak jsem si přál aby krávy znovu prošly blízko domu. Ale všude byl klid a byl slyšet pouze hrozivý chod hodin a bzukot počítadla, které bzučelo jako neviditelný zlomyslný hmyz kroužící kolem nás. Konečně začalo svítat. S obrovskou úlevou jsem skulinou v okenici zpozoroval světlo. Nyní jsem mohl Evu nechat samotnou, byl zcela na dně. Vyčerpaně zavřela oči a upadla do hlubokého spánku. Šokován a hluboce zarmoucen jsem stále seděl na kraji postele. Tatam byla moje pýcha a sebedůvěra, vše co ze mě zbylo, byla malá hromádka neštěstí. Prohlížel jsem se v zrcadle a zjistil, že jsem v průběhu noci zestárl o deset let. Tesklivě jsem civěl do záře lampičky na nočním stolku, s ošklivým stínítkem zhotoveným z pásků umělohmotných motouzů. Najednou se mi světlo zdálo být jasným a na umělohmotných šňůrkách se začaly mihotat jiskry, zářily jako dýmanty a drahokamy všech barev a zaplavil mě přehlcující pocit štěstí. Náhle lampa, místnost i Eva zmizely a objevil jsem sebe v nádherné, faktastkní krajině. Připomínala obrovský vnitřek gotické kostelní loďi s nesmírným množstvím sloupů a gotických oblouků, které byly pevně aškoliv nebyly z kamene, ale spíše z krystalů. Namodralé, žlutavé, mléčné a čiré průsvitné krystalické sloupy mě obklopovaly jako stromy ve volné lese. Jejich špice a oblouky se ztrácely v závratné výšce. Jasně světlo se objevilo před mým vnitřním okem a překrásný, něžný hlas mi namlouval. Nemohl jsem ho svým vnějším sluchem zaslechnout, ale spíše jsem jej cítil jako kdyby byl čistou, znenadání vzešlou myšlenkou. Uvědomil jsem si, že prostřednictvím hrůzy předešlé noci jsem prožíval můj vlastní osobní stav: sobectví. Můj egoismus mě držel odloučeného od lidí a přiváděl mě do vnitřní samoty. Miloval jsem skutečně pouze sebe sama, nikoliv mé sousedy, miloval jsem pouze uspokojení, které mi nabízely. Svět pro mě existoval pouze jako nástroj ukojování mého chťiče. Stal jsem se násilnickým, studeným a cynickým. Peklo tudíž vyjadřovalo egoismus a nelásku. Proto se mi všechno zdálo cizí a nesouvisející se mnou, tak pohrdlivé a hrozné. Mezi proudy slz mě osvětila moudrost, že pravá láska znamená vzdát se sobectví a že to není touha, ale spíše nesobecká láska je to co tvoří spojení srdcí partnerů. Vlny nevýslovného štěstí se přelévaly zkrz mé tělo. Zažil jsem půvab Boha. Ale jak by mohlo být možné že právě to záření směřující ke mě zejména z tohoto levného stínítka je projev Boha? Vnitřní hlas mi odpověděl, Bůh je všechno. Zkušenost, kterou jsem prožil u horského jezera mě přesvědčila, že za hranicemi efemerálního, materialistického světa také existuje nepomijivá spirituální realita, která je naším pravým místem k životu. Pro Evu to všechno byl pouze ošklivý sen. Krátce poté jsme se rozešli.

Následující poznámky dvacetipětiletého reklamního agenta pocházejí z knihy *Johna Cashmana Příběh LSD (The LSD Story by John Cashman, Fawcett Publications, Greenwich, Conn., 1966)* a byly začleněny do tohoto výběru zpráv o průběhu LSD inebriace spolu s předcházejícími protože průběh, který popisuje, od hrůzných vizí do extrémní euforie, znovuzrozuujícího cyklu je charakteristický pro většinu LSD experimentů.

Radostná píseň bytí

Mojí první zkušenost s LSD jsem získal doma s blízkým přítelem, který mi posloužil jako průvodce. Prostředí bylo známé, pohodlné a poskytující uvolnění. Vzal jsem si dvě ampule (200 gamma) LSD smíšené s polovičkou sklenice destilované vody. Sezení trvalo jedenáct hodin, od osmi hodin v sobotu večer téměř sedmi hodin ráno následujícího dne. Nestanovil

jsem si pro srovnání pevný cíl, nebyl jsem rozhodnut zda chci vidět žádné svaté, slavné a radostné nádherné vize, nebo prožít blažený stav transcendence.

Mé schopnosti sdělovat zázraky jsou darebné a příliš neadekvátním úkolem. Pouhý náčrt a neumělost musí postačovat tam, kde pouze ruka velké mistra pera pracující s plnou škálou výrazů by mohla po pravdě vyličít odehrávající se téma. Musím se omluvit za vlastní omezenost mého chabého pokusu podřídit nejvíce pozoruhodné prožitky mého života pouhým slovům. Vznešený úsměv se kterým se pokouším zastavit další ze svých pokusů vysvětlit si nebeské vize, se může proměnit do vševedoucího úsměvu spiklence, všeobecná zkušenost si nežádá slov. Moje první úvaha po vypití LSD byla že to nemá absolutně žádné účinky. To jsem si říkal celých třicet minut, než by se začal projevovat první účinek, mravenčení po kůži. Ale žádné mravenčení nenadcházelo. Poznamenal jsem že budu odpočívat a čekat. Z nedostatku činnosti jsem civěl na světelnou stupnici stolního rádia a pokyvoval hlavou nad jazzovým kouskem, který jsem nemohl poznat. Poté co jsem několik minut přemýšlel jsem si všiml že světlo kaledioskopicky měnilo barvy podle rozdílného charakteru zvuků hudby, v jasně rudou a žlutou při vysokých rejstřících a do temně fialové při nízkém tónu. Smál jsem se. Neměl jsem ani ponětí kdy to začalo. Jednoduše jsem si toho všiml. Zavřel jsem oči, ale barevné tóny jsem stále viděl. Byl jsem přemožen pozoruhodnou brilantností barev. Pokoušel jsem se mluvit, chtěl jsem vyložit, že vidím kmitající se a zářící barvy, které se mi nezdály nějak zajímavé. Když jsem otevřel oči oslepující barvy zaplavily místnost, hromadily se až do stropu v jiném rytmu hudby. Náhle jsem uvědomil že barvy jsou hudbou. Objev pro mě nebyl znepokojující, ale v zásadě mé opatrnosti, nezajímavý. Ačkoliv jsem chtěl o této barevné hudbě mluvit, nemohl jsem. Moje vyjadřovací schopnost se zredukovala na jednoslabičné slova zatímco víceslabičné slova se rychlostí světla hroutily v mé mysli. Rozměry místnosti se změnily, najednou se proměnily do třepotající démantové podoby, potom se vmáčkl do vejčitého tvaru, který se zvětšoval až skoro k prasknutí, jakoby někdo pumpoval do místnosti vzduch. Měl jsem problémy zaostřit se na předměty. Rozpouštěly se do chlupaté nicotné masy nebo odpouvaly pryč do prostoru, sami sebebepopoháněly, těžkopádně cestovaly, až mě to začalo pronikavě upoutávat. Pokoušel jsem se podívat na hodinky, ale nebyl jsem schopen zaostřit svůj zrak na ruku. Uvažoval jsem, že se zeptám kolik je hodin ale tato úvaha mě zcela minula. Byl jsem tolik zaneprázdněn pozorováním a posloucháním. Zvuky byly osvěžující, vizuální vjemy pozoruhodné, byl jsem úplně z transu. Nemám ani potuchy, jak dlouho to mohlo trvat. Rozeznal jsem vejce, které následovalo. To vejce, dlouhé, pulzující a zářivě zelené vejce tu bylo, jak jsem si všiml i předtím. Napjatě viselo napůl cesty mezi místem na kterém jsem seděl a vzdálenou zdí. Krása vejce mě zmátla. Současně jsem se obával aby nebylo bylo bývalo spadlo na zem a nerozkřápl se. Nechtěl jsem aby vejce křápl a bylo to pro mě navýsost důležité. Ale zatímco jsem o vejci pokojně uvažoval, vejce se pomalu rozpouštělo a objevilo se jako velký víceodstínový květ, který nebyl takový, jako žádný květ, které jsem doposud viděl. Měl neuvěřitelné znamenité okvětní lístky otevírající se v místnosti a rozprašující všemi směry nevyličitelné barvy. Cítil jsem barvy a slyšel jak zvučí napříč mým tělem, chladivé a teplé, píštěcí a zvonící. První náznak vysvětlení přišel později, až když jsem viděl jak střed květu pomalu pojídá okvětní lístky, černý, lesklý střed, který se mi zdál být stvořen ze zadečků tisíců mravenců. Požíralo to okvětní lístky se srdcervoucím pomalým tempem. Chtěl jsem křičet, aby to ustalo, nebo bylo urychleno. Postupné ubývání nádherných okvětních lístků, jako kdyby byly žvýkány záludnou neštěstí působící bytostí, mě činilo obrovské utrpení. Potom jsem s bleskovou jasnou zřívostí pochopil že tato černá hrůzupouštěcí věc vlastně požírá mě. To já jsem byl květ a tato cizí, strašidelná věc mě požírala! Jestli jsem křičel nebo ječel si již nepamatuji. Byl jsem naplněn strachem a na vahách. Slyšel jsem svého průvodce jak mi říká: " Uvolni se, právě to přichází. Neboj s tím, ale jdi s tím." Pokoušel jsem se, ale ohyzdná černota vyvolávala ve mě takový odpor, že jsem křičel. "Nemohu, Pro boží lásku, pomoz mi. Pomož mi!". Hlas mě konejšil, lichotil: " Ať se teda stane, všechno je v pořádku, netrap se. Jdi s tím. Nesnaž se bojovat!" Cítil jsem jak se rozpívám do podivného zjevení, mé tělo se tavně vlnilo do krájené temnoty, má mysl se zbavila ega a životnosti, a...ano, dokonce i smrti. V jednom velkém čirém okamžiku jsem si uvědomil že jsem nesmrtelný. " Já...jsem mrtvý?" Ale otázka neměla smysl. Smysl byl nic neříkající. Náhle se objevilo bílé světlo zářící v krásném souladu. Světlo bylo všude, nepopsatelně průzračné bílé světlo. Byl jsem mrtev a narodil jsem se za čirého a svatého jáso. Mé plíce praskaly radostnou písní bytí. Soulad, život a nevýslovná láska naplňovala mou nespoutanou bytost. Mé vědomí bylo bystré a ukončené. Viděl jsem Boha, ďábla, všechny svaté a uvědomoval jsem si, že jsou skuteční. Cítil jsem jak protékám kosmem, levituji za hranice všech zábran, svobodně plavu v blažené záři nebeské vize. Chtěl jsem křičet a zpívat

na zázračnosti nového života a vědomí a tvaru, nad radostnou krásou a celou roztomilostí blažené extáze. Poznával jsem a chápal co to vše znamená. Byl jsem nesmrtelný, moudrý nad moudrostí a schopen lásky, celé lásky. Každý atom mého těla a duše nahlížel a cítil Boha. Svět byl hřejivý a bohumilý. Nebyl tam žádný čas, žádný prostor, žádné já. Byla tu jen čirá kosmická harmonie. Byl jsem všim v bílém světle, každou žilkou mé bytosti jsem chápal. Objímal jsem osvícení s dokonalou nenuceností. Jak prožitky ustupovaly, prodlužoval jsem si je a neústupně bojoval proti neoprávněným zásahům reality času a prostoru. Již pro mě neplatily zásady naší limitované existence. Dosáhl jsem nejvzdálenější skutečnosti a nebylo zde místo pro nic jiného. Jak jsem byl pomalu přemísťován zpět do krutovlády času a plánu a titěrné zášti pokoušel jsem se převyprávět celou svou cestu, své osvícení, hrůzu, krásu, všechno. Musel jsem žvatlat jako idiot. Mé myšlenky se točily ve fantastickým tempu, ale slova nemohou stačit tomuto tempu. Můj průvodce se smál a říkal mi že chápe.

Předcházející soubor očitých svědectví o "cestách do vesmíru duše", ačkoliv prožitky obsahují mnoho nesouvisejících momentů, není stále schopen vytvořit kompletní obrázek široké škály možností všech možných reakcí duše na LSD, které dosahují velebných hranic spirituality, náboženství a mystických zkušeností, daleko za hrubé psychosomatické poruchy. Jednotlivá sezení s LSD mohou být vylíčeny pro jejich stimulativitu fantazie a vizionářské zkušenosti, tak jak uvádějí zprávy o průběhu LSD intoxikací mnou zde shromážděné, ale zcela chybí zprávy experimentátorů, kteří po celé trvání stavu opojení byly ve stavu příšerné fyzické a duševní sklíčenosti nebo pocítovali vážnou nemoc.

Zprávy o modifikacích sexuálních prožitků pod vlivem LSD jsou zcela protichůdné, protože stimulace všech smyslových vjemů je pomíjivou vlastností LSD, smyslné orgie sexuálních styků se mohou podrobovat nepředstavitelnému stupňování. Případy mohly být také popsány, avšak LSD experimentátora nepřivádí do nějakého očekávaného erotického ráje, ale spíše do očištnice nebo pekla hrozného vyhasnutí všech pocitů, do neživého vákuua.

Taková rozmanitost a rozporuplnost reakcí duše na drogy je výsadou právě pouze LSD a vztahujících se halucinogenů. Vysvětlení těchto reakcí spočívá v komplexnosti a variabilitě vědomí a podvědomí lidského mozku, kterými je LSD schopno proniknout a vzkřísit je jako zkušenostní realitu (*experienced reality*).

6. Mexičtí příbuzní LSD

Posvátná houba Teonanacatl

Koncem roku 1956 mě upoutala zprávička z denního tisku. Mezi několika jihomexickými indiány objevili američtí badatelé houby které jsou pojídány v průběhu náboženských obřadů a které způsobují stavy opojení provázené halucinacemi. Protože mimo meskalinových kaktusů nalezených také v Mexiku, nebyla žádná další droga která podobně jako LSD způsobuje halucinace, známa, hodlal jsem se spojit s těmito badateli v rámci získání podrobných informací o těchto halucinogenních houbách. Ale protože v krátkém novinovém článku nebyly žádná jména a ani adresy bylo pro mě nemožné získat další informace. Nicméně od té doby, záhadné houby jejichž chemické výzkumy by mohly být svůdným problémem, zůstaly zakotveny v mých myšlenkách.

Jak se později ukázalo, právě LSD bylo důvodem proč se tyto houby začátkem následujícího roku ocitly v mé laboratoři, aby ji opět s mou asistencí opustily. Prostřednictvím Dr. Yves Dunanta, tč. ředitele pařížské pobočky Sandozu, vyptáváním na ústředí farmaceutického výzkumu v Basileji, dotazem u Profesora Roger Heima, ředitele laboratoře kryptogamie, národního historického přírodovědného muzea v Paříži (Museum National d'

Histoire Naturelle), jsem zjišťoval zda by pro nás bylo zajímavé provádět chemické výzkumy mexických halucinogenních hub.

S velkou radostí jsem tvrdil, že jsem připraven, v mém oddělení, v laboratořích pro výzkum přírodních produktů, začít tyto práce.

Mělo to být mým zapojením do vzrušujících výzkumů mexických posvátných hub, které by široce překročilo etnomykologické a botanické aspekty výzkumů.

Přes dlouhodobou existenci těchto magických hub, stále zůstávaly hádankou. Historie jejich znovuobjevování je předkládána z první ruky v nádherné dvoudílné standardní etnomykologické práci Houby, Rusko a historie (*Mushrooms, Russia and History, V.P. Wasson & R.G. Wasson, Pantheon Books, New York, 1957*), z autorské dílny amerických badatelů, Valentiny Pavlovny Wasson a jejího manžela R. Gordona Wassona, kteří hráli rozhodující roli při tomto znovuobjevení. Následující popis fascinujících dějích těchto hub je převzat z knihy manželů Wassonových.

První psané svědectví o užívání omamujících hub při příležitosti karnevalu nebo v rámci náboženských obřadů a magicky orientovaných léčebných praktik se nachází v záznamech španělských kronikářů a přírodovědců, pocházejících z šestnáctého století, kteří do země přišli krátce po dobytí Mexika Hernandem Cortésem. Nejzajímavější z těchto svědectví je záznam františkánského kněze Bernardino de Sahagun, který se o magických houbách zmiňuje a popisuje jejich požívání a účinky v mnoha pasážích své slavné historické práce *Historia General de las Cosas de Nueva Espana*, napsané v průběhu let 1529 až 1590. Takto například popisuje, jak slavili obchodníci návrat domů z úspěšné obchodní cesty na houbovém večírku.

Přišel jsem brzy, v době hostiny, když pojídali houby a jak říkají, bylo to v hodině pískání fléten. Zatím se ještě nechopili jídla: v průběhu noci popíjeli pouze čokoládu. Potom jedli houby s medem. Když začaly houby účinkovat, tancovali a lkali..... Některý ve vidinách viděl, že by mohli zemřít ve válce, některý viděl, že by mohly být zničeny divokým zvířetem. Některý viděl, že by mohli být bohatí, jiný viděl, že by se mohli stát otroky, mohli by se stát majiteli otroků. Jiný viděl že by mohli spáchat cizoložství, a tak by jim mohly být uřezány hlavy, mohly by být mrtvy.... Některý viděl že by mohli zahynout ve vodě, další viděl že by mohly předány klidu smrti, jiný viděl že by mohli spadnout ze střechy domu, zhroutit se do vlastní smrti..... Všechny tyto události oni viděli..... A když (účinky pominuly) se houby zastavily, rozmlouval jeden s druhým, hovořili o tom co viděli ve vizích.

V publikaci ze stejného období referuje Diego Duran, dominikánský fráter, o požívání omamné houby na velké oslavě konané při příležitosti korunovace Moctezumy II, slavného císaře Aztéků, konané v roce 1502.

Pasáž kroniky Dona Jacinto de la Serna ze sedmnáctého století popisuje užívání těchto hub v rámci náboženských obřadů.

A co se přihodilo když sem (do vesnice) přišel indián... jmenoval se Juan Chichiton.... přinesl rudě zbarvené houby, které jsou sbírány v horách a ke kterým choval velkou úctu... V domě ve kterém se všichni shromáždili u příležitosti svaté hostiny, hráli na teponastli (aztécký perkusní nástroj) a zpívali po celou noc. Nad ránem Juan Chichiton, který jako kněz řídit tento obřad všem, kteří se zúčastnili fiesty rozdál houby, aby je jedli po způsobu Společenství a podal jim pulque, aby jej pili.... takže byly všichni rozumu zbaveni, až hamba byla na to se dívat.

Tyto houby byly v Nahuatl, jazyce Aztéků označovány jménem *teonanactl*, které je možné přeložit jako " posvátné houby".

Podle následujících údajů se můžeme domnívat, že ceremoniální užívání těchto hub sahá daleko do překolumbovských časů.

V Salvadoru, Guatemale a související horské části Mexika můžeme nalézt takzvané kameny hub. Tyto skalní skulptury mají tvar kupy hub na jejichž nohách jsou vyřezány tváře, nebo tvary bohů, nebo animistických démonů. Mnohé z nich jsou vysoké asi 30 cm. Nejstarší z nich, podle názoru archeologů, pochází z období před rokem 500 před naším letopočtem.

R.G. Wasson zcela přesvědčivě argumentuje že kamenné houby přímo souvisí s teonanacatlem. Jestliže je to pravda, znamená to že magicko-lékařské a nábožensko-kultovní užívání magických hub je více než dva tisíce let staré.

Křesťanským misionářům se opojné, halucinační a vizionářské účinky hub zdály být ďáblou prací. Snažili se v rámci svých sil zakázat jejich požívání, ale uspěly pouze částečně, protože indiáni dále tajně pokračovaly až do dnešních dob v užívání houby teonanacatl, která pro ně byla posvátnou. Je s podivem, že zprávy starých kronikářů o užívání magických hub zůstaly v průběhu následujících staletí nepovšimnuty, asi protože byly považovány za produkt imaginace kronikářů žijících ve věku pověrčivosti. Již byly skoro všechny stopy existence posvátných hub jednou pro vždy nebezpečně smazány, když v roce 1915 věhlasný americký botanik Dr. W.E. Safford vyslovil před washingtonskou botanickou společností (*The Botanical Society of Washington*) a ve vědeckém tisku názor, že nic takového jako magické houby nikdy neexistovalo, to jen španělští kronikáři zaměňili meskalinový kaktus s houbou! I když je mylné, přesto toto Saffordovo tvrzení podnítilo pozornost vědecké veřejnosti, která se od té doby snažila odhalit tajemství hub.

První kdo otevřeně vyslovil nesouhlas se Saffordovou interpretací byl mexický lékař Dr. Blas Pablo Reko, který zároveň předložil důkazná svědectví o tom, že i v dnešní době jsou tyto houby stále užívány při lékařsko-naboženských obřadech v odlehlých oblastech hor ležících v jižním Mexiku. Ale od té doby poprvé, až do roku 1938, kdy antropolog Robert J. Weitlaner a Dr. Richard Evans Schultes, botanik z Harvardské univerzity skutečně v této oblasti houby užívané s tímto ceremoniálním účelem našli, pouze skupina mladých antropologů pod vedením Jean Basset Johnsona ve stejném roce, 1938, tajné noční houbové obřady navštívila.

Tento obřad se odehrál v Huautla de Jimenes, hlavním městě Mazatéku ve státě Oaxaca, badatelé se obřadů zúčastnili jen jako diváci a vůbec nebyly k požívání hub vyzváni. Johnson tuto zkušenost vylíčil v devátém čísle švédského časopisu *Etnologické studie* vyšlém v roce 1939 (*Ethnological Studies* 9, 1939). Poté bylo zkoumání magických hub přerušeno druhou světovou válkou. Schultes byl na příkaz americké vlády zaneprázdněn výzkumy produkce kaučuku prováděnými na území Amazonie a Johnson byl zabit při spojenecké invazi v Severní Africe.

Byl to právě americký manželský pár badatelů Dr. Valentina Pavlovna Wasson a její manžel Richard Gordon Wasson kdo se znovu začali zabývat problémem hub z etnografické stránky.

R.G. Wasson byl bankéř, viceprezident newyorské banky J.P.Morgan Co. Jeho žena, která zemřela v roce 1958, byla pediatrem. Wassonovi se svou výzkumnou prací začali v roce 1953 v mazateckém městě Huautla de Jimenez, ve kterém o čtrnáct let dříve J.B. Johnson a další ověřili přetrvávající existence starodávných indiánských houbových kultů. Cenné informace získali především od amerického misionáře, který v této oblasti působil po mnoho let, Eunice V. Pikea, člena církve Vykladačů bible podle Wycliffa (*The Wycliffe Bible Translators*). Díky jeho znalosti jazyka domorodců a pomocnými styky s obyvateli, Pike získal informace o magických houbách takového významu, jako nikdo předtím. V průběhu několika dlouhých pobytů v Huatlu a okolí bylo Wassonovým umožněno detailně prostudovat soudobé užívání hub a provést srovnání se záznamy nalézajícími se ve starých kronikách.

Ukázalo se že víra ve svaté houby se v tomto regionu těší stále značné oblibě, ale indiáni svou víru před cizinci utajují. Protože Wassonovi přistupovali k dané problematice s velkou šetrností a zručností, získali důvěru chudého obyvatelstva a dosáhli hlubokého porozumění těchto tajných sférických rituálů.

V moderní podobě houbového kultu byly smíšeny prvky starých náboženských ideí a zvyklostí s prvky křesťanství a křesťanské terminologie. Tak byly často houby nazývány jako *krev Krista*, protože rostou pouze tam kde kape na zem krev Krista. Podle jiného názoru houby rostou v místech, které zvlhčila slina z Kristových úst a právě sám Ježíš Kristus je ten kdo promlouvá prostřednictvím hub.

Houbovou ceremonii doprovází určitá forma domluvy, Ten kdo hledá radu, nemocná osoba, nebo jeho nebo její rodina, se otáže "moudrého muže", nebo "moudré ženy" *asabio* nebo *sabia*, také zvanými *curandero* nebo *curandera*, za což je obdaruje drobným poplatkem. Termín *Curandero* může být nejlépe přeložen jako "léčící kněz", pro jeho funkci léčitele i kněze v jednom. Oba dva, jak lékař, tak kněz, se totiž v této odlehlé oblasti nacházejí velmi zřídka. V řeči Mazatéků je léčící kněz nazýván *co-ta-ci-ne*, což znamená "ten kdo ví". V rámci ceremonií, vždy se konajících v noci pak požívají houby. Dalším osobám, účastnícím se obřadu, mohou být houby rovněž nabídnuty, ale největší dávka vždy zůstává curanderovi. Performance je provázena modlitbami a žádostmi, zatímco jsou houby podpalovány v krátké vzdálenosti nad mísou v které hoří copal (kadidlu podobná pryskyřice). Za úplné tmy, občas za svitu svící, zatímco další zúčastnění tiše spočívají na svých slaměných rohožích, klečící nebo sedící curandero zpívá, nebo se modlí u oltáře s krucifixem, olepeným obrázkou svatých nebo vyzdobeným dalšími svatými předměty.

Pod vlivem posvátných hub, curandero ve vizionářském stavu radí nečinným pozorovatelům jak se mají více, nebo méně podílet. Prostřednictvím monotónního zpěvu curandera houba teonanacatl odpovídá na kladené otázky. Odpovídá, zda bude nemocná osoba žít nebo zemře, jaké rostliny budou mít léčebné účinky, odhaluje jakým způsobem byla zabita specifická osoba nebo kdo ukradl koně, obeznamenává jak se daří vzdálenému příbuznému apod. Rituál hub neměl pouze konzultační funkci výše zmíněného charakteru, pro indiány v mnoha zřetelích znamenal též něco podobného jako je svaté přijímání pro křesťany. Z mnoha projevů domorodců můžeme usuzovat, že věří, že Bůh dal indiánům posvátné houby protože jsou chudí a nemají lékaře a léky a také, protože si neumí sami přečíst bibli, Bůh jim tudíž může kázat přímo prostřednictvím hub. Misionář Eunice V. Pike se dále zmínil o potížích, které mu působilo vysvětlování Kristových kázání, psaného slova lidem kteří věří že vlastní prostředky, samozřejmě, že posvátné houby, kterými je Bůh může přímo obeznamenovat a vysvětlovat. Čistý způsob, ano houby jim umožňují vidět do nebe a komunikovat s Bohem, aniž potřebují kněze. Úcta indiánů, kterou věnují posvátným houbám je také rozeznatelná v jejich víře, že houby mohou být pojídány pouze čistou osobou. Výraz "čistý", v tomto případě označuje rituální čistotu a tento termín vyjadřuje celý zástup dalších záležitostí, včetně sexuální abstinence, nutně alespoň čtyři dny před a po požití hub. Jistě pravidla musí být též dodržovány při sběru hub. Bez náležité pozornosti k těmto příkázáním, mohou houby osobě je nerespektující, a přesto je pojídající, přivodit šílenství, nebo také smrt. Wassonovi podnikli svou první expedici do země Mazatéků v roce 1953, ale až do roku 1955 se jim nepodařilo překonat ostych a rezervovanost mazatéckých přátel, kteří se celou svou duší, nesporně jako aktivní účastníci, podíleli na houbových obřadech. R.G. Wasson se svým kolegou, fotografem Allanem Richardsonem dostali svaté houby ke konzumaci na konci června 1955 při příležitosti nočního houbového obřadu. Tím se se vši pravděpodobností stali prvními nezasvěcenci, prvními bělochy, kterým bylo umožněno vzít si teonanacatl.

V druhém díle knihy *Houby, Rusko a historie*, Wasson okouzujícími slovy popisuje, jak houby zcela uchvátily jeho mysl, ačkoliv se pokoušel proti jejich účinkům bojovat v zájmu zachování schopnosti objektivně pozorovat. Nejprve zpozoroval geometrické, barevné vzory, které nabývaly architektonického charakteru. Dále následovaly vize skvělých kolonád, paláců s nadpřirozenou harmonií a velkolepým zdobením ze skvostných drahokamů, vítězné vozy tažené pohádkovými tvory, kteří jsou známy pouze z mytologie a krajiny pohádkové žádostivosti. Oddělena od těla se duše vznášela věčně v říši fantazie mezi vysoce skutečnými obrazy a hlubokomyslným obyčejným, každodenním světem. Nevýslovnou podstatou života zdá se být odemykání hranice bytí, ale při otevírání nejvzdálenějších dveří chybujeme. Tato zkušenost byla pro Wassona posledním důkazem že magické schopnosti připisované houbám jsou skutečností a že nejsou toliko pověrou.

Pro rámeček úvodních vědeckých výzkumů hub si Wasson již dříve sjednal spolupráci s mykologem Profesorem Roger Heimem z Paříže. Heim, který doprovázel Wassonovi na dalších expedicích do Mazatéku, provedl botanickou identifikaci posvátných hub. Prokázal, že se jedná o lupenité houby z čeledi Strophariaceae, okolo tuctu různých druhů, které nebyly předtím vědecky popsány a že největší měrou posvátných hub spadají do rodu *Psilocybe*.

Profesoru Heimovi se též zdařila kultivace několika druhů v laboratoři. Houby *Psilocybe mexicana* se prokázaly být obzvláště vhodné pro umělou kultivaci.

Chemická bádání, s cílem extrahovat halucinačně účinnou látku z přírodního materiálu a připravit ji v chemicky čisté formě, probíhala současně s botanickými studii magických hub. Část výzkumů byla prováděna na podnět prof. Heima v chemické laboratoři pařížského *Museum National d' Histoire Naturelle* a dalšími výzkumy stanovené problematiky ve Spojených státech se zabývaly pracovní týmy ve výzkumných laboratořích dvou velkých farmaceutických společností, Merck and Smith a Kline and French. Americké laboratoře obržely nějaké houby od R.G. Wassona a další shromáždily v horách Sierra Mazateca shromáždily sami.

Jak pařížská, tak americká chemická bádání se ukázaly být bezúspěšná a tak profesor Heim oslovil v této záležitosti naši firmu, protože, jak již jsem se zmínil na začátku této kapitoly, cítil že naše experimentální zkušenosti s LSD, spřízněným s magickými houbami obdobnými účinky, mohou být využity při snahách o izolaci účinné látky. Takže to bylo právě LSD, co ukázalo teonanacatlu cestu do naší laboratoře.

Hodlal jsem, jako soudobý ředitel úseku přírodních produktů sandozských farmaceuticko-chemických výzkumných laboratoří, přidělit výzkum magických hub některému ze svých spolupracovníků, avšak žádný neprojevil ani trocha dychtivosti potýkat se s tímto problémem, protože bylo všeobecně známo, že LSD a cokoliv s ním související, bude pro vrcholný management, stěží oblíbeným subjektem. Protože entuziasmus, potřebný pro úspěšné zhodnocení vynaložené námahy, může být těžko přikazován a protože mě zapálení pro věc, pokud se týče tohoto problému nechybělo, rozhodl jsem, že se výzkumnými pracemi budu zabývat já sám.

Pro začátek chemické analýzy jsem měl k dispozici asi 100 g sušených hub druhu *Psilocybe mexicana* vypěstovaných profesorem Heimem laboratorně. Můj laboratorní asistent, Hans Tscherter, který se v průběhu naší, více než desetileté spolupráce vyvinul ve velmi schopného pomocníka, zcela obeznámeného se stylem mé práce, mi pomohl s pokusy o extrakci a izolaci. Protože jsme neměli žádné vodítko, které by napovídalo chemické vlastnosti účinné látky, snažili izolaci provést na bázi testování účinků jednotlivých extrahovaných frakcí. Avšak žádná z rozmanitých extrahovaných látek nevykazovala, jak na myši, tak psu, nijaké účinky, podle kterých bychom mohli zvažovat jistou přítomnost halucinogenní látky. Začali jsme tudíž pochybovat, zda-li houby vypěstované a usušené v Paříži, jsou vůbec aktivní. Protože by to mohlo být zjištěno pouze experimentem lidské bytosti s tímto vzorkem hub, rozhodl jsem se, stejně jako v případě LSD, tento fundamentální experiment provést sám na sobě, protože není vhodné ptát se kohokoli jiného zdali by nechtěl provést sebeexperiment který vy sám potřebujete pro svůj vlastní výzkum, zejména když může hrozit, jako v tomto případě, nějaké nebezpečí.

Při tomto experimentu jsem požil 32 sušených vzorků *Psilocybe mexicana*, jejichž celková hmotnost byla 2,4 gramu. Toto množství podle referencí Wassona a Heima odpovídá průměrné dávce, která je užívána curandery. Houby vykazovaly silný psychický účinek, jak je zřejmé z následujícího úryvku zprávy o tomto experimentu.

Třicet minut poté co jsem si houby vzal, se okolní svět začal podrobovat podivné transformaci. Všechno kolem mě nabývalo mexického charakteru. Protože jsem si byl dobře vědom faktu, že houby mexického původu by mohly mou imaginaci směřovat pouze k představám mexické scenerie, pokoušel jsem se úmyslně vidět své okolí tak, jak je obvykle znám, ale všechno úmyslné úsilí vidět věci v jejich obvyklých podobách a barvách se ukázalo být neúčelné. Ať jsem měl oči otevřené, nebo zavřené, viděl jsem všude pouze mexické motivy a barvy. Když se doktor, dohlížející při experimentu, nade mnou nakláněl, s úmyslem změřit mi krevní tlak, transformoval do podoby aztéckého kněze a nemohl jsem nic, než žasnout, když vytáhl obsidiánovou dýku. Přes vážnost situace mě pobavilo když jsem viděl, jak germánské rysy tváře mého kolegy nabývají čistých indiánských rysů. Na vrcholu intoxikace, asi hodinu a půl po požití hub, se vnější obrazy zrychlily, proměnlivost tvarů a barev většinou abstraktních motivů, dosahovala takového znepokojivého stupně, až jsem se strachoval, že bych byl tímto vírem podob a forem stržen a rozpuštěn. Po nějakých šesti hodinách snění skončilo. Subjektivně řečeno, neměl jsem ani potuchy jak dlouho tento stav trval. Svůj návrat do každodenní reality jsem cítil jako šťastný návrat z podivného, fantastického ale zcela skutečného světa, do starého a dobře známého domova.

Tento sebeexperiment ještě jednou dokázal, že lidské bytosti reagují mnohem více senzitivněji na psychaktivní látky, než zvířata. Jak jsem popsal v předcházející kapitole této knihy, tento závěr jsme již učinili při prováděných pokusech s LSD na laboratorních zvířetech.

Skutečnosti, že naše výtažky se při testování na myších a psech jevily jako neaktivní, nelze tedy připisovat na vrub neúčinnosti rostlinného materiálu, ale spíše nedostatečné reakční schopnosti laboratorních zvířat vůči tomuto typu účinné látky. Protože zkouška na lidském subjektu byla pouze testem naší disponovanosti vyhledat frakci účinné látky, neměli jsme, pokud jsme chtěli práci dokončit a přivést ji ke zdárnému konci, jinou možnost nežli provádět jednotlivá testování sami na sobě. V popsaném sebeexperimentu byly silné účinky trvající několik hodin způsobeny 2,4 gr sušených hub, ale jak se později ukázalo, stačilo použít vzorek odpovídající 1/3 této dávky, totiž 0,8 gr sušených hub. Tento vzorek totiž obsahuje takové množství účinné látky, s takovými účinky, že schopnost pracovat je znemožněna pouze krátkodobě, ale účinek látky bude stále natolik zřetelný, že frakce obsahující účinnou látku mohou být bezchybně odděleny od všech ostatních inaktivních frakcí. Rozliční spolupracovníci a kolegové se dobrovolně, jako morčata, přihlašovali k testování této série.

Za pomoci spolehlivých testů prováděných na lidských subjektech mohla být účinná látka izolována, koncentrována a transformována do chemicky čisté podoby prostřednictvím nejnovějších separačních metod. Tímto způsobem byly získány dvě nové látky ve formě čirých krystalů, které jsem pojmenoval *psilocybin* a *psilocin*. Výsledky prací byly publikovány v březnu 1958 v časopise *Experientia* ve spolupráci profesora Heima a mých kolegů Dr. A. Bracka a Dr. H. Kobela, kteří obstarali velké množství houbového materiálu pro naše výzkumy, poté co v podstatě zdokonalili postupy laboratorní kultivace hub.

Někteří z mých tehdejších spolupracovníků, doktoři A.J.Frey, H.Ott, T. Perzlika a F.Troxler, se poté podíleli na následujících krocích těchto výzkumů, tj. na stanovení chemické stavby psilocybinu a psilocinu a následné syntéze těchto látek. Výsledky těchto výzkumů byly publikovány v listopadovém čísle *Experientie* v roce 1958. Chemická struktura těchto houbových činitelů si z mnoha důvodů zaslouhuje zvláštní pozornost. Psilocybin i psilocin patří, podobně jako LSD, do skupiny indolových sloučenin, biologicky zajímavého druhu látek nacházejících se v rostlinné a živočišné říši. Jednotlivé chemické vlastnosti, společné pro obě látky obsažené v houbách a pro LSD dokazují, že psilocybin a psilocin jsou blízcí příbuzní LSD, nikoliv pouze s ohledem na jejich psychické účinky, ale také pro jejich chemickou strukturu.

Psilocybin je ester kyseliny fosforečné, stejně tak jako psilocin, a jsou prvními a až dodnes jedinými sloučeninami kyseliny fosforečné obsahujícími indolové složky objevenými v přírodě. Zbytky kyseliny fosforečné nepřispívají k aktivitě, psilocin neobsahující kyselinu fosforečnou je právě tak účinný, jako psilocybin, ale ten činí molekuly mnohem více stabilnější. Zatímco psilocin je bez váhání kyslíkem na vzduchu rozložen, psilocybin je stabilní látkou.

Chemická struktura, jak psilocybinu, tak psilocinu je velmi podobná mozkovému enzymu serotoninu. Jak již bylo zdůrazněno v kapitole o biologickém výzkumu a experimentech na živočišných subjektech, serotonin hraje významnou roli v chemických funkcích mozku. Obě látky z hub, podobně jako LSD, při farmakologických pokusech s různými orgány inhibovaly účinek serotoninu.

Další farmakologické vlastnosti psilocybinu a psilocinu jsou také obdobné s vlastnostmi LSD. Hlavní rozdíl spočívá v kvantitativní účinnosti, jak při pokusnictví s laboratorními zvířaty, tak lidmi. Průměrná účinná dávka psilocybinu nebo psilocinu na lidskou bytost činí asi 10 mg (0,01 gr), tudíž je účinnost těchto dvou substancí více než 100x menší než účinnost LSD. Dávka LSD o velikosti 0,1 mg odpovídá již velmi silné dávce. A nadto účinky látek obsažených v houbách trvají pouze v rozmezí od čtyř do šesti hodin, tedy mnohem kratší dobu než účinky LSD (jedenáct až dvacet hodin).

Úplná syntéza psilocybinu a psilocinu, bez pomoci hub, může být provedena technickým procesem, který umožňuje tyto látky vyrobit ve velkém množství najednou. Syntetická výroba je mnohem více racionálnější a jednodušší než extrakce z hub. Provedením izolace a syntetické výroby účinných látek byla dokončena demystifikace magických hub. Objasněním chemických struktur látek, jejichž zázračné účinky vedly Indiány po tisíciletí k víře, že v houbách sídlí Bůh, mohlo být překročeno k jejich syntetické výrobě do lahví.

Jakého vědeckého pokroku bylo dosaženo v tomto případě výzkumu přírodních produktů? Částečného, když už je všechno uděláno a řečeno, můžeme pouze konstatovat, že záhada zázračných účinků teonanacatlu se změnila v záhadu účinků dvou krystalických látek, protože tyto účinky nemohou být dodnes uspokojivě vědecky vysvětleny, ale mohou být pouze popsány.

Cesta do vesmíru duše s Psilocybinem

Příbuznost psychických účinků a vizionářsko-halucinačních vlastností psilocybinu a LSD, je zřejmá z následujícího popisu experimentu s psilocybinem, který je opět použit z knihy Dr. Rudolfa Gelpkeho Antaios, v které zhrnul své zkušenosti s LSD a psilocybinem a které charakterizuje termínem, jak jsem se již zmínil v předcházející kapitole, *cesty do vesmíru duše*.

Tam, kde se zastavil čas

(10 mg psilocybinu, 6.dubna 1961, 10:20)

Po cca. 20 minutách se dostávají účinky: vyrovnanost, oněmění, mírná ale příjemná závrať a "hluboké slastičné dýchání"

10:50 Síla! závratě, nemohu se déle soustředit...

10:55 Vzrušení, intenzifikace vnímání barev, všechno je v růžové, nebo červené.

11:05 Svět se koncentruje sem do středu stolu. Barvy jsou velmi intenzivní.

11:10 Moje bytost se rozděluje, bezprecedentní, jak mám popsat tento zážitek života? Vlnění, rozdělené zosobněné já, musí mě kontrolovat...

Okamžitě po dopsání této poznámky jsem odešel ven a opustil jídelní stůl u kterého jsem snídal s Dr. H. a našimi manželkami a lehl jsem si na trávnik. Opojení se rychle blížilo k vrcholu. Ačkoliv jsem byl pevně rozhodnut činit si neustále poznámky, zdálo se mi to jako mrhání časem, tempo psaní bylo nesmírně pomalé, schopnost verbálního vyjadřování byla ubohá, omezena záplavou vnitřních prožitků, které mě zaplnily až k prasknutí. Zdálo se mi že ani sto let by nemohla být dostatečná doba, za kterou bych zvládl popsat plnost prožitků, příhodivších se během jedné, jediné minuty. Z počátku převládaly optické dojmy, s potěšením jsem sledoval nezměrný zástup stromů v blízkém lese. Potom se hromady potrhaných mraků na sluneční obloze s tichou a dech beroucí majestátností navrstvily do tisíců úrovní, bože na nebi, očekával jsem že až nahoře se v následujícím okamžiku zjeví něco zcela silného, neslýchaného, něco dosud neexistujícího, něco, co může se objevit, nebo stát... mohl bych byl býval spatřil boha? Ale zbyl pouhý předpoklad, tušení, toto vznášení se "na prahu nejzažšího cítění"..... Potom jsem odešel mnohem dál (blízkost jiných mě znepokojovala) a lehl jsem si do ústraní zahrady na sluncem vyhřívanou hromadu kulatiny, bušil jsem prsty do těchto kusů dřeva s hojným, živočišným citovým afektem. Současně jsem byl zaplaven viditelným jástvím, byl to naprostý klimax, proniknul mnou pocit blaha, spokojeného štěstí, našel jsem sám sebe za zavřenými očima v dutině plné cihlově červených ornamentů a současně "ve středu vesmíru dokonalého bezvětří." Rozeznal jsem, že všechno bylo dobré, příčina a původ všeho bylo dobro. Ale v ten samý okamžik jsem též pochopil utrpení a hnus, depresi a neporozumění obvyklého žití, kde jednou je nikdy, "total", ale místo rozdělení, rozřezání na kousky a roztržení do nepatrných zlomků vteřin, minut, hodin, dní, týdnů a let, je zde člověk otrokem Molocha času, který nás poznenáhlu pohlcuje, kdosi je odsouzen ke koftání, hudlaření a k záplatování, druhý musí vláčet s sebou dokonalost a absolutno, soudržnost všech věcí, věčný okamžik zlatého věku, tuto rodnou půdu bytí, která vskutku přesto vždy vydrží a bude držet navěky, tady ve všedních dni lidské existence jako mučednický trům hořící hluboko v duši, jako památka nikdy nenaplněné touhy, jako fata morgána ztraceného a zaslíbeného ráje, prostřednictvím tohoto horečného snu je "současnost" odsouzena "minulostí" v oblačném "budoucnu". Pochopil jsem. Toto opojení bylo vesmírným letem, nikoliv vnějším, ale spíše vnitřním člověkem a na okamžik jsem prožil realitu míst které leží kdesi za polem působnosti gravitačních sil a času.

Jakmile jsem opět začal pocítovat gravitační síly, zdětinštěl jsem, strašně jsem toužil odložit svůj návrat, a tak jsem přibral nové dávky po 6 mg psilocybinu, v 11:45 a ještě jednou 4 mg v 14:30. Účinek byl maličký a v mnoha ohledech nestál ani za zmínku.

Pani Li Gelpke, umělkyně, se této série pokusnictví zúčastnila též, třikrát provedla sebeexperiment s LSD a psilocybinem. Umělkyně popisuje tvorbu obrazu, který stvořila v průběhu pokusu. Na obraze nebylo již nic upravováno. Zatímco jsem na něm pracovala, pamět (prožitek pod psilocybinem) se stala znovu realitou a řídila mé tempo. Z tohoto důvodu je obraz tak vícevrstevný, jako paměť a postava v pravo dole je skutečný zajatec z tohoto snu.....

Když se mi o tři týdny později dostala do rukou kniha o mexickém umění, znovu jsem znenadání objevila motivy svých vizí .....

Též jsem se zmínil o výskytu mexických motivů, které jsem viděl v průběhu psilocybinového opojení při mém prvním sebeexperimentu se sušenými houbami druhu *Psilocybe mexicana*, který jsem popsal v části věnované chemickým výzkumům těchto hub. Totožný fenomenon dopadl i na R. Gordona Wassona. Pokračováním právě takových sledování se dopracoval k návrhu zda-li by mexické umění nemohlo být pod vlivem vizionářských obrazů, takových které se objevují v průběhu houbového opojení.

Magický svlačec Ololiuhqui

Potom co se nám zdařilo vyřešit záhadu posvátné houby *teonanacatl* v poměrně krátkém časovém období jsem se začal zabývat problematikou další mexické magické drogy dosud chemicky neprobádané, *ololiuhqui*. *Ololiuhqui* je aztécké pojmenování pro semena jisté popínavé rostliny (*Convolvulaceae*), která podobně jako meskalinový kaktus peyotl a houba teonanacatl, byla v předkolumbovském období Aztéky a spřízněnými kmeny používána při náboženských obřadech a magicko-léčebných praktikách. Dodnes je ololiuhqui stále užívána indiánskými národy jako jsou: Zapotekové, Chinantekové, Mazatekové a Mixtekové, které donedávna stále žily izolovaně bez velkého ovlivnění křesťanstvím v odlehlých končinách jihomexických hor.

Brilantní studii o historických, etnologických a botanických aspektech ololiuhqui publikoval v roce 1941 Richard Evans Schultes, ředitel Harvardského botanického muzea v Cambridge ve státě Massachusetts. Tuto práci autor pojmenoval "*Příspěvek k našim vědomostem o Rivea corymbosa, narkotické ololiuhqui Aztéků*" (*A Contribution to Our Knowledge of Rivea corymbosa, the Narcotic Ololiuhqui of the Aztecs*). Následující líčení historie ololiuhqui pochází hlavně z Schultesovy monografie. (*Poznámka překladatele: Jak R.G.Wasson zdůrazňuje, termín "ololiuhqui" je příkladem puntičkářské ortografie, daleko populárnější termín ololiuhqui je hláskování užívané Schultesem. Viz Botanical Museum Leaflets, Harvard University 20, 161-212, 1963*)

Nejrannější záznamy o této droze byly vyhotoveny španělskými kronikáři v šestnáctém století, kteří též zmiňují peyotl a teonanacatl. Františkánský fráter Bernardino de Sahagun, se o ní zmiňuje ve slavné kronice *Historia General de las Cosas de Nueva Espana*, kde píše o zázračných účincích ololiuhqui. "Je tu bylina, nazývaná coatl xoxouhqui (zelený had), která plodí semena zvaná ololiuhqui. Tyto semena otupují a olupují o rozum, jsou brány jako jed."

Další informace o těchto semenech jsme obdrželi od lékaře Francisco Hernandez, kterého zaslal do Mexika v rámci studia domorodých medikamentů v letech 1570 až 1575 král Filip II. V kapitole "*On Ololiuhqui*" jeho monumentální práce pojmenované *Rerum Medicarum Novae Hispaniae Thesaurus seu Plantarum, Animalium Mineralium Mexicanorum Historia*, publikované v roce 1651 v Římě, předkládá detailní popis a první vyobrazení ololiuhqui. Při překladu úryvku latinského textu provázejícího obrazové vyobrazení čteme: "*Ololiuhqui, jinak zvaná coaxihuitl nebo hadí bylina je popínavá rostlina s tenkými, zelenými, srdčitými listy.... Květy jsou bílé, poměrně dlouhé...Semena jsou oblá...Když chtějí indiánští kněží navštívit bohy a získat od nich nějaké informace, požívají tuto bylinu s účelem omámení. Zjevují se jim tisíce fantastických výjevů a démonů...*"

Navzdory tomuto poměrně dobrému popisu, botanická identifikace ololiuhqui, jako semen *Rivea corymbosa* (L.) Hall. f. vyvolala množství polemik v odborných kruzích. Poslední dobou se dává přednost synonymickému pojmenování *Turbina corymbosa* (L.) Raf.

Když jsem se v roce 1959 rozhodl pokusit izolovat účinnou látku ololiuhqui měl jsem k dispozici pouze jedinou zprávu o chemických rozborech semen *Turbina corymbosa*. Jednalo se o práci z roku 1937 stockholmského farmakologa C.G.Santessona, který bezúspěšně usiloval o izolaci účinné látky v čisté formě.

O účincích semen ololiuhqui byly publikovány zcela protichůdná tvrzení. Psychiatr H.Osmond provedl v roce 1955 sebeexperiment se semeny *Turbina corymbosa*. Po požití množství od 60 do 100 semen se ho zmocnil stav apatie a prázdnoty, provázený zvýšenou vizuální čivostí. Po čtyřech hodinách následovalo období uvolnění a

blaženosti, které zcela pominulo až po delším časovém období. Zpráva publikovaná V.J.Kinross-Wrightem v roce 1958, v Anglii, zcela protichůdně uvádí, že žádný z osmi dobrovolných pokusných subjektů, které požili 125 semen, nepocítil žádný účinky.

Prostřednictvím R.Gordona Wassona jsem získal dva vzorky semen ololihqui. Ve svém doprovodném dopise, zaslaném 6.srpna 1959 z Mexico City, mi píše:

....Balíčky které Vám zasílám jsou následující....

Malý balíček těchto semen by měly být Rivea corymbosa, jinak známé jako ololihqui, proslulé narkotikum Aztéků, v nářečí Huautla nazývané "la semilla de la Virgen." Tento balíček, jak můžete zjistit, obsahuje dvě malé lahvičky, které představují dvě zásilky semen kolektovaných v Huautla a větší dávka byla zaslána Francisco Ortegou, zvaným "Chico", zapoteckým průvodcem, který semena sám otrhal z rostlin rostoucích v zapoteckém městě San Bartolo Yatepec.....

Prvně jmenovaná, oblá, světle hnědá semena z Huautla byly botanickým ohledáním identifikovány jako *Rivea (Turbina) corymbosa*, zatímco druhé, černé, hranaté semena ze San Bartolo Yatepec byly identifikovány jako *Ipomoea violacea* L.

Zatímco Turbině corymbosa se daří pouze v tropickém, nebo subtropickém klimatu, povijnici (*Ipomoea violacea*) můžeme nalézt jako ozdobnou rostlinu roztroušenou v teplých zónách po celém světě. Je to ta samá povijnice, kterou pro potěchu oka pěstujeme v našich zahradách v rozmanitých varietách s modrými nebo modřečervenými pruhovanými květními kalichy.

Jak zjistil T. MacDougall, který nám zajistil druhou velkou zásilku posledně jmenovaných semen, Zapotekové, kromě ololihqui, tj. semen *Turbina corymbosa*, které nazývají *badoh*, také používají *badoh negro*, semena *Ipomoea violacea*.

Můj schopný laboratorní asistent Hans Tschertler, s kterým jsem již provedl izolaci účinných látek hub se na chemickém výzkumu drogy ololihqui podílel také. Vycházeli jsme z pracovní hypotézy že účinné látky obsažené v semenech ololihqui mohou být zástupcem stejné skupiny chemických látek, indolových sloučenin, do které patří LSD, psilocin a psilocybin. Vzhledem k velmi velkému počtu jiných skupin sloučenin, které, podobně jako indolové sloučeniny mohou být považovány za účinné látky ololihqui, bylo velmi nepravděpodobné že tento předpoklad by mohl být správný. Avšak toto jsme mohli velmi jednoduše prověřit.

Přítomnost indolových komponentů může být jednoduše a rychle zjištěna zkouškou kolorimetrických reakcí, prostřednictvím které, zlomek indolové sloučeniny smíšený se spolehlivými činidly vytváří silně modře zbarvený roztok. S naší hypotézou jsme měli štěstí. Výtažek ze semen ololihqui s vhodnými činidly vykazoval modré zbarvení charakteristické pro indolové látky. S pomocí těchto kolorimetrických zkoušek se nám zakrátko podařilo izolovat ze semen indolové substance a získat je v chemicky čisté formě. Při jejich identifikaci jsem dosáhl překvapujících závěrů. To co jsme objevili se nám nejprve zdálo sotva uvěřitelné. Teprve opakovaním a velmi opatrným podrobným rozbořením prováděné činnosti se potvrdil náš dohad, že účinné látky obsažené ve starodávné mexické magické droze ololihqui jsou identické se substancemi, které jsme se již v mé laboratoři získaly dříve. Účinné látky byly identické s alkaloidy, které jsme získali v rámci desítky let trvajících výzkumů námele, částečnou izolací právě z námele a částečně získané chemickou obměnou námelových sloučenin.

Jako hlavní účinné látky ololihqui jsme určili amid kyseliny lysergové, hydroxyetylamid kyseliny lysergové a další velmi těsně chemicky příbuzné alkaloidy (viz. vzorce v příloze). Přítomen byl také alkaloid ergobasin, jehož syntéza stanovila výchozí bod pro mé výzkumy námelových alkaloidů. Amid kyseliny lysergové a hydroxyetylamid kyseliny lysergové, účinné látky ololihqui, jsou chemicky velmi blízcí příbuzní diethylamidu kyseliny lysergové (LSD), což si podle názvů dokáží uvědomit i chemičtí laici.

Amid kyseliny lysergové byl poprvé popsán anglickými chemiky S. Smithem a G.M. Timmsem jako štěpný produkt námelových alkaloidů a já jsem syntézu této látky v rámci svých výzkumů, při kterých bylo vynalezeno LSD, provedl též. V té době nemohl nikdo tušit, že tato látka, laboratorně vyrobená, by se mohla po dvaceti letech později objevit jako přirozeně se vyskytující účinná látka starobylé mexické magické drogy.

Po objevu psychické aktivity LSD jsem amid kyseliny lysergové při sebeexperimentu testoval též a zjistil, že způsobuje podobné snové stavy, ale pouze při dávce deset až dvacetkrát větší než LSD. Tyto účinky byly charakterizovány pocitem duševní prázdnoty a neskutečnosti a bezvýznamnosti vnějšího světa, zvýšením sluchové percepce a příjemnou fyzickou malátností, která konečně vede ke spánku. Tento obrázek účinků LA-1 1, jak jsem amid kyseliny lysergové jako výzkumný preparát nazýval, byl přijat k účelům systematických pozorování psychiatrem Dr. H.Solmsem.

Když jsem objev našeho výzkumu ololihqui prezentoval na *Natural Products Congress of the International Union for Pure and Applied Chemistry* (Kongres přírodních produktů Mezinárodního svazu čisté a aplikované chemie, IUPAC) který se na sklonku roku 1960 konal v australském Sydney, moji kolegové si mou řeč vyslechly se skepsí. V diskusi, která následovala po mé přednášce mě mnoho zúčastněných podezíralo, že by mohl být výtažek z ololihqui kontaminován stopami derivátů kyseliny lysegové, s kterými tak často v mé laboratoři pracuji. Další důvod odborných kruhů nedůvěřovat našemu objevu spočívá ve faktu, že u vyšších rostlin (i.e. čeled' svlačcovitých), doposud nebyl výskyt námelových alkaloidů zaznamenán, a jejich výskyt byl s určitostí ověřen pouze u nižších hub, což by bylo v rozporu s obecně platnou normou, že určité substance jsou typické a jejich výskyt je omezen pouze pro odpovídající rostlinnou čeleď. Nález charakteristického druhu látek, v tomto případě námelových alkaloidů ve dvou odlišných čeledích rostlinné říše, široce rozčleněných dějinami evoluce, je skutečně raritní výjimka.

Naše závěry byly nakonec poté, co různé laboratoře ve Spojených státech, Německu a Nizozemí dodatečně verifikovaly naše výzkumy semen ololihqui, přijmuty. Nicméně skepse některých osob, že by semena mohla být nakažena houbami produkujícími alkaloidy, dále přetrvávala, ačkoliv byl tento dohad experimentálně vyloučen.

Tyto studie o účinných látkách semen ololihqui, ačkoliv byly publikovány pouze ve specializovaných časopisech měly neočekávaný ohlas. Byly jsme kontaktovány dvěma holandskými velkoobchodními společnostmi se semeny, jejichž prodej semen ozdobné odrůdy povijnice *Ipomoea violacea* dosáhl neobvyklých rozměrů. Zjistily, že velká poptávka je spojována s výzkumy těchto semen v naší laboratoři, a tak se o nich dychtivě chtějí dozvědět více. Ukázalo se, že nová poptávka pochází z hippie kruhů a dalších skupin zabývajících se halucinogenními drogami. Věřili, že v semenech ololihqui nalezly substituent LSD, které se stávalo stále méně a méně dostupným.

Boom semen povijnice byl relativně krátkého trvání, zjevně pro nepříjemné prožitky, které mohou osoby drogového světa s touto "staronovým" inebriantem zažít. Semena ololihqui, které jsou požívány rozmělněné s vodou, nebo jiným nealkoholickým nápojem mají velmi nedobrou chuť a jsou nesnadno stravitelné. Nadto se vlastní psychické účinky semen ololihqui od účinků LSD liší, euforické a halucinogenní složky jsou obsaženy v daleko menší míře, zatímco převažují účinné látky způsobující duševní prázdnotu, často úzkost a depresi. Mimoto, malátnost a únava jsou stěžejšími žádoucími rysem účinků opojné látky. Toto by mohly být všechny důvody, proč se zmenšil zájem drogové kultury o semena povijnice. Stačilo pouze několik málo výzkumů, aby byla zodpovězena otázka, zdali naleznou účinné látky ololihqui smysluplné uplatnění v lékařství. Dle mého názoru by mohlo stát za to především objasnit, zdali je pro medicínu užitečný silný narkotizující, sedativní účinek určitých složek povijnice, nebo jejich chemických modifikací.

Studiemi halucinačních drog jsem se dobral k logickým závěrům, které jsou spojeny s výzkumy ololihqui a které se sloučily do kruhu, který by se dal téměř označit jako začarovaný.

Výchozím bodech může být syntéza amidů kyseliny lysergové, mezi které patří, v přírodě se vyskytující se námelový alkaloid, ergobasin. Ta mě přivede k syntéze diethylamidu kyseliny lysergové, LSD. Halucinogenní vlastnosti LSD byly důvodem, proč halucinogenní houba *teonanacatl* nalezla cestu do mé laboratoře. Práce s *teonanacatlem*, z kterého byly izolovány *psilocybin* a *psilocin* překlenuly k výzkumu další mexické magické drogy, ololihqui, jejichž halucinogenní složky mají opět podobu amidů kyseliny lysergové, včetně ergobasinu, kterým se začarovaný kruh uzavírá.

Hledání magické byliny "Ska Maria Pastora" v zemi Mazatéků

R. Gordon Wasson, s kterým jsem udržoval od dob výzkumu mexických magických hub přátelské styky, mě a mou manželku vyzval, abychom zúčastnili expedice do Mexika kterou připravuje na sklonek roku 1962. Cílem expedice bylo najít další mexickou magickou rostlinu. Při svých cestách do hor jižního Mexika se Wasson dozvěděl, že mezi Mazatéky je velmi rozšířeno užívání zvláštní šťávy z listů rostliny nazývané *hojas de la Pastora* nebo *hojas de Maria Pastora*, mazatécky *ska Pastora* nebo *ska Maria Pastora* (*listí pastýřky* nebo *listí Marie pastýřky*) k podobným medicínsko-náboženským účelům, k jakým využívají teonanacatl a ololiuhqui.

Účelem výpravy bylo zjistit z jaké třídy rostlin "listí Marie pastýřky" pochází a provést botanickou identifikaci této rostliny. Také jsme doufali, pokud jen to bude trchou možné, že shromáždíme dostatečné množství rostlinného materiálu k provedení chemického výzkumu obsažené halucinogenní složky.

Cesta přes Sierra Mazateca

26. září 1962 jsem se svou přiletěl do Mexico City, kde jsme se sešli s Gordonem Wassonem. Všechny nezbytné přípravy pro expedici již měl ukončeny, tak jsme v průběhu dvou dnů rychle přikročili k následujícímu úseku cesty na jih. Připojila se k nám paní Irmgard Weitlaner-Johnsonová, vdova po Jean B. Johnsonovi, průkopníku etnografických studií mexických posvátných hub, zemřelém při spojenecké invazi v severní Africe. Její otec Robert J. Weitlaner, který do Mexika emigroval z Rakouska přispěl rovněž k znovuoživení kultu hub. Paní Johnsonová pracovala jako odborník na indiánské textilie v Národním antropologickém muzeu v Mexico City.

Po dvoudenní cestě rozměrným Landroverem, který nás dopravil na náhorní plošinu vedoucí podél sněhem pokrytým Popocatepetlem, přecházející Puebla a vedoucí dolů do Orizabského údolí s nádhernou tropickou vegetací, poté přívozem přes Popolaopan, řeku motýlů, kolem Tuxtepecu, bývalé aztécké pevnosti, jsme dorazili do základního tábora naší výpravy, mazatécké vesnice Jalapa de Diaz, rozprostírající se na úbočí hor, v kterém jsme se ocitli přesně ve středu okolí a uprostřed lidí, od kterých jsme během dvou a půl týdnů načerpali znalosti, díky kterým jsme byli úspěšní.

Když jsme navštívili trh stojící ve středu vesnice, jejíž stavení jsou zešíroka roztroušena po džungli, vypukla vřava. Staří a mladí muži, kteří dřepěli a postávali okolo napůl otevřených výčepů a obchodů, nedůvěřivě obklopili dosud pro ně kuriózní landrover. Byli povětšinou bosí, ale všichni měli na hlavě sobrero. Ženy a dívky jsme nikde neviděli. Jeden z mužů nás vyzval, jak jsme vyrozuměli, abychom jej následovali. Představil nás místnímu starostovi, tlustému mestikovi, jehož úřad sídlil v jednopodlažním domu se střechem pokrytým vlnitým plechem. Gordon mu ukázal naše pověřovací listiny od vládní správy a vojenského velitelství Oaxacy, které vysvětlovaly o tom, že jsme přijeli provádět vědecká šetření.

Starosta, který pravděpodobně ani lejstra nedočel do konce, ale rozsáhlost dokumentů vybavených úředními razítky, na něj viditelně udělala velký dojem. Postoupil nám pronájem rozměrné boudy do které jsme mohli umístit naše nafukovací matrace a spací pytle.

Trochu jsem se rozhlédl po okolí. Ruiny velkého kostela z koloniálního období, který musel být tenkrát překrásný, růžový, téměř přízračný kostel stojící v příkré stráni stranou od návsi. Také jsem již zahlédl ženy, které vyhlížely ze svých chýší a odvážně si nás, cizince, prohlížely. Jejich dlouhé, bílé oblečení, ozdobené rudým lemováním s dlouhými modročernými vlasy spletenými do copů, nám poskytlo malebný pohled.

O naše žaludky pečovala stará mazatécká žena, která řídila mladou kuchařku a dvě pomocnice. Žila v jedné z typických mazateckých chatrčí, které mají jednoduchou pravoúhloú konstrukci s doškovou sedlovou střechou a zdmi z vázané kulatiny. Chatrče jsou bez oken, ale štěrbiny mezi jednotlivými kusy kůlů poskytují dostatečnou možnost dívat se ven. Ve středu chatrče, na podlaze z udusané hlíny, bylo vyvýšené ohniště, uplácené z jílu,

nebo vystavěné z kamení. Kouř unikal skrz velké otvory ve zdech pod dvěma konci střechy. Rohože z lýčí ležící v rohu, nebo podle zdí sloužily jako lůžka. Chatrče byly obývány společně se zdomácnělými zvířaty, jako jsou černí vepři, krocani a slepice.

Jedly se zde pečená kuřata, černé fazole a také, místo chleba, tortitas, druh kukuřičné placky, které jsou pečeny na rozpáleném kamenném plátu v ohništi. K pití bylo servírováno pivo a tequilla, kořalka z agáve.

Následujícího rána se naše skupina připravila na cestu přes Sierra Mazateca. S vesnickým koňským handlířem jsme zjednali soumary a průvodce, kteří nás budou doprovázet. Guadalupe, Mazaték, který dobře znal cestu, se rozhodl za úplatu nás doprovázet a vézt zvíře v čele. Gordon, Irmgard, moje žena a já jsme jeli na našich soumarech ve středu kolony. Teodosio a Pedro, zvaný Chico, dva mladí nerozluční kamarádi, bosí vedli dvě muly obtížené našimi zavazadly a hlídali aby se nesplašily, uzavírali naše procesí. Tehdy jsem si zvykl na sedlo zhotovené z tvrdého dřeva. Zakrátko poté jsem také pochopil, že tato technika lokomoce je v těchto podmínkách nejideálnějším způsobem cestování. Soumaři klidně následovali vůdce a po celou dobu jízdy nepotřebovaly jediný usměrňovací rozkaz. S překvapivou zručností vyhledávaly nejlepší místo výstupu po téměř neschůdných, částečně skalnatých, dílem bažinatých cestách, které vedly zkrz houštiny a přes potůčky nebo příkrými srázy. Zbaveni všech starostí o cestu, jsme se mohli věnovat se vši pozorností kráse krajiny a tropické vegetace. Projížděli jsem tu tropickými, téměř pralesy, s gigantickými stromy obrostlými epifyty, poté opět háji banánovníků nebo kávovými plantážemi, mezi prosvětlenými stanovišti kvetoucích stromů na okraji cesty, nad kterými čile poletovaly nadherní motýli..... Cestovali jsme v dusnu a parném vzduchu proti proudu širokého řečiště řeky Rio Santo Domingo, které strmě stoupalo, aby se znovu svážilo dolů. V průběhu krátkého silného tropického lijáku se ukázaly dlouhá a široká ponča z voskovaného plátna, kterými nás Gordon vybavil, být zcela užitečná. Naši indiánští průvodci se proti průtrži mračen chránily pod obrovskými, srdčitými listy, které si čile usekli na okraji cesty. Teodosio a Chico, nám připadali, když utíkali vedle soumarů, zakryti těmito listy, jako velké zelené pohyblivé se kupky sena. Krátce předtím než se začalo stmívat jsme dorazili k první osadě, k ranči La Providencia. Patron, Don Joaquin Garcia, hlava velké rodiny, nás uvítal pohostinsky a pln důstojnosti. Bylo těžce zjištělné kolik dětí, kromě dospělých a domácích zvířat bylo v této obytné místnosti, chabě osvětlené jedině ohněm z krbu.

Gordon a já jsme ulehli do svých spacích pytlů venku pod vyčnívající střechu. Ráno mě vzbudilo chrochtání prasete nad mým obličejem.

Po další celodenní cestě na hřbetech našich zásluhyhodných soumarů, jsme dorazili do Ayautla, mazatecké osady rozprostírající se přes úbočí hor. Cestou mezi křoviskami jsem zahlédl modré kalichy magické povijnice Ipomoea violacea, matečně rostliny semen ololihqui. Tu roste dívoce, zatímco u nás ji můžeme objevit pouze v zahradách, jako okrasnou rostlinu.

V Ayautla jsme zůstali několik dní. Spali jsme v domě Doña Donata Sosa de Garcia. Doña Donata se starala o svou velkou rodinu, včetně svého churavějícího manžela. Mimo to dohlížela na pěstování kávy v regionu. Čerstvě očištěná zrnka kávy byly shromažďovány v přílehajícím stavení. Byl to překrásný pohled na mladé indiánské ženy a dívky vracející k večeru ze sklizně domů, oděné ve své zářivé oblečení ozdobené barevnými lemy, nesoucí pytle kávy na zádech, zavěšené na čelních páscích. Doña Donata též řídila obchod s potravinami, ve kterém její manžel, Don Eduardo, stál za pultem.

Večer za svitu svící, nám, Doña Donata, která kromě mazatečtiny hovořila také španělsky, vyprávěla o životě na vsi, tragédie, které se blízce dotkly každé zdánlivě klidné chatrče, co jsou roztroušeny v okolí této rajské scenérie.

Muž, který zabil svou ženu a který nyní na doživotí sedí ve věznici, žil ve vedlejší domě, který již zůstal opuštěný. Manžel dcery Doña Donata po aféře s jinou ženou byl ze žárlivosti zabit. Starosta Ayautla, mladý mestický spekulant, kterého jsme odpoledne formálně navštívili, nikdy neujde krátkou vzdáleností, která dělí jeho chatrč s jeho úřadem ve vesnické radnici, se střechou z vlnitého plechu, leda s doprovodem dvou silně ozbrojených mužů. Protože vybírá ilegálně přemrštěné daň, strachuje se, že by ho někdo zastřelil. Protože v tomto zapadlém koutu není žádného spravedlného odvolání, lidé se uchylují k sebeobraně tohoto druhu.

Díky dobrým známostem Doña Donaty jsme od jedné staré ženy získali první vzorek hledané rostliny, několik listů hojas de la Pastora. Protože květy a kořeny byly nenávratně ztraceny, nebyl tento rostlinný materiál vhodný k provedení botanické identifikace. Naše úsilí získat více upřesňujících informací, o nalezišti rostlin a o tom jak je užívána, bylo marné. Pokračování naší cesty z Ayautla bylo prodlužováno, protože jsme čekali, až se naši

chlapci vrátí zpět se soumary, které odvedli na pastviny na další straně Rio Santo Domingo nad řekou, tekoucí mohutnými proudy.

Po dvou denní cestě, noc jsme přečkali ve vysokohorské vesnici San Miguel Huautla, jsme dorazili do Ria Santiaga, ve kterém jsme se setkali s Doňou Herlinda Martinez Cid, učitelkou z Huautla de Jimenez. Na vyzvání Gordona Wassona, které znala již z dob jeho výprav za houbami, se k nám přidala a sloužila jako náš mazatěcky i španělsky mluvící tlumočnick. Nadto nám byla schopna, prostřednictvím svých nesčetných, po okolí roztroušených známostí, pomoci při hledání možných spojení s curanderos a curanderas, kteří hojas de la Pastora při své praxi využívají. Protože se náš příjezd do Rio Santiago zpozdil, Doña Herlinda, strachujíc se o nás, nás obeznámila s nebezpečím číhajícím v okolí, obávala se, že bychom mohli spadnout dolů ze skalnaté cesty, nebo přepadeni lupiči.

Naše další zastávka byla v San Jose Tenango, osadě ležící hluboko v údolí, uprostřed tropické vegetace s plantážena banánovníků, pomerančovníků a citronovníků. Naskytl se nám znovu typický obrázek vesnice, ve středu návsi s trhem stál polorozbořený kostel z koloniální éry, s dvěma, nebo třema zastávkama, prodejnou smíšeného zboží a příštěším pro koně a muly. Útočiště jsme našli v domě s plechovou střechou, s luxusem betonové podlahy, na které jsme mohli rozprostít své spací pytle.

V neprůchodné džungli na straně hor jsme objevili studánku se vznešeně průzračnou svěží vodou, která nás se svým ze skály přírodou vytvořeným bazénem lákala ke koupeli, která byla nezapomenutelným potěšením po dnech bez příležitosti se umýt. V této jeskyňi jsem poprvé ve volné přírodě viděl živého kolibříka, modrozelený, kovově lesklý, duhový drahokam, který vířil nad velkými květy liány.

Toužené kontakty s osobami zručnými v léčitelství, díky příbuzenským vztahům Doňi Herlindy mohly být započaty setkáním s curanderem Don Sabinem. Bohužel, z nějaké důvodu, odmítl udělit nám slyšení a zbyly nám jen otázky. Od staré curandery, ctihodné ženy v pozoruhodně velkolepém mazatěckém oděvu, líbezného jména Natividad Rosa jsme dostali celý svazek kvetoucích vzorků hledané byliny, ale nepodařilo se nám ji přemluvit, aby nám předvedla obřad s listím. Omluvila se, že je již příliš stará na obtížnou magickou cestu, nikdy by nemohla překonat velkou vzdálenost jistých míst, pramene u kterého moudrá žena získává svou sílu a jezera kde zpívají vrabci a kde předměty dostávají svá jména. Natividad Rosa nám ani nemohla říci kde listí trhá. Roste prý ve velmi, velmi vzdáleném údolí lesa. Trhá rostliny, všude tam, kde nejprve vloží do země jako oběť bohům zrnko kávy....

Vlastnili jsme nyní dostatečné množství rostlin s květy a kořeny, s kterým již bylo možné provést botanickou identifikaci. Očividně se jedná o zástupce rodu *Salvia* (šalvěj), příbuzného velmi dobře známého lučního šalvěje. Bylina má modré květy s bílou korunní kopulí, které jsou uspořádány do rozptýlené laty na 20 až 30 centimetrů dlouhém stonku.

O několik dní později nám prodala Natividad Rosa plný koš listí za který chtěla zaplatit padesát pesos. Obchod zde znamená smlouvání, a potom jiné dvě ženy nám přinesly další značné množství listí. Protože jsme věděli, že v průběhu obřadu je popíjena zvláštní štáva z listí, listy musí tudíž obsahovat účinné látky, rozmačkal jsem čerstvé listy na kamenném tálu, přecedil přes plátno, šťávu kvůli její ochraně rozředil s alkoholem a přelil do láhve, z účelu pozdějších laboratorních zkoumání v Basileji. Při této činnosti mi pomáhala indiánská dívka, která byla zvyklá na práci s kamenným talem, na kterých indiáni od nepaměti drtí ručně kukuřici.

Den předtím, než jsme pokračovali v cestě jsme se již vzdali naděje, že nám bude umožněno zúčastnit se obřadu, když jsme náhle vešli do styku s curanderou, která byla ochotna nám pomoci.

Důvěrnice Herlindy, která nám toto spojení obstarala, nás krátce po setmění odvedla tajnou stezkou do chatrče curandery, která ležela osaměle na horském úbočí vzpínajícím se nad osadou.

Nikdo z vesnice nás neviděl a ani nezjistil, že bychom byli touto curanderou přijmuty. Bylo to vzhledem k okolnostem samozřejmě zrada posvátných zvyků, potrestání hodné zasvěcení bílých cizinců, na kterém jsme se také podíleli. Ovšemže tento důvod byl skutečnou příčinou, proč jiní léčitelé kterých jsme se ptali, odmítli zasvětit nás do rituálů s hojas de la Pastora. Podivné ptačí zavolání z temnoty nás provázelo při výstupu a štěkot psů bylo slyšet ze všech stran. Psi cítili cizince.

Curandera Consuela García, žena kolem čtyřicítky, bosonohá, podobně jako všechny indiánské ženy v této oblasti, nás plaše vpustila do své chatrče a okamžitě zavřela dveře s těžkou závorou. Vybídla nás, abychom ulehli na lýkové rohože, rozložené na udusané hliněné podlaze. Protože Consuela hovořila pouze mazatěcky, Herlinda nám její pokyny překládala do španělštiny. Curandera zapálila svíci na stole pokrytém společně nějakými obrázky svatých a rozmanitým smetím. Potom začala horlivě, ale tiše spěchat. Najednou jsme všichni do jednoho zaslechli podivné zvuky a šátření po prostorách chýše, nemohli to být nějaké neviditelné bytosti, jejichž stíny a rozměry se odrážely na zdi od záře svíčky? Viditelně znepokojená Consuela prohledala s hořící svíčkou v ruce pokoj. Zdálo se, že by to mohly být krysy, kdo dělal tuto neplech. Curanděčině láhvy se rozhořel copal, pryskyřice podobná kadidlu, jehož vůně okamžitě zaplnila celou chýši. Potom byl obřadně připraven magický nápoj. Consuela se nás zeptala zda si přejeme se obřadu zúčastnit s ní. Gordon se přihlásil sám. Protože jsem byl tehdy stížen těžkou žaludeční nevolností, nemohl jsem se k němu přidat. Moje žena mě nahradila. Curandera položila šest párů listů před sebe. Stejně množství přidělila Gordonovi. Anita obdržela tři páry. Podobně jako houby, listy jsou také dávkovány vždy v páru, tato praktika má samozřejmě magický význam. Listy byly rozmačkány kamenem, potom napěchovány přes pěkné síto do šálku, kámen a obsah síta byl poté opláchnut vodou. Nakonec byl plný šálek podkuřován s mnoha ceremoniemi nad nádobou s copalem. Consuela se předtím než jim podala jejich šálky, zeptala Anity a Gordona jestli věří v pravdivost a svatost obřadu. Poté co souhlasně odpověděli a slavnostně vypili nápoj velmi hořké chuti, zhasila Consuela svíčku a ležíc ve tmě na rohožích jsme čekali na účinky.

Když uplynulo nějakých dvacet minut, zašeptala mi Anita do ucha, že vidí pozoruhodné, jasně ohraničené výjevy. Gordon účinkování drogy zaznamenal též. Z temnoty zněl hlas curandery, napůl zpěv, napůl mluva. Herlinda překládala. "Věříte v Kristovu krev a svatost obřadu?" Po našem "creemos", (mazatěcky Věříme!), pokračoval obřad. Curandera zapálila opět svíčku, sundala ji z "oltářního" stolu na zem, zpívala a předříkávala modlitby nebo magické formule a poté co položila svíčku opět pod obrázky svatých, znovu ztichla a zhasla. Nato začala domluva pravdy. Consuela se nás zeptala jaké máme přání. Gordon se otázal na zdraví své dcery, která bezprostředně před jeho odjezdem z New Yorku byla z důvodu nebezpečí předčasněho porodu hospitalizována. Dostalo se mu potěšitelné odpovědi, že rodička i dítě jsou v pořádku. Poté začala curandera opět zpívat, modlit se a manipulovat se svíčkou na oltářním stole a na zemi, nad čadící mísou.

Když obřad skončil, curandera nás vyzvala, abychom zatímco ona bude pokračovat v modlitbách, odpočívali na našich rohožích. Náhle zahřmělo. Zkrz praskliny v trámův zdi pronikla zář blesku do temnoty chýše, doprovázená hrozitánským hromem,, zatímco venku zuřil tropický liják, který tloukl do střechy. Z Consuelinina hlasu zaznívaly obavy, že bychom její chýš neopustili před rozbřeskem. Bouřka pominula před svítáním a tak jsme nepostřehnuti vesničany sešli úbočím hor dolů, do našeho domu s vlnitou, železnou střechou, tak bezhlučně, jak nám jen umožňovala zář blesků osvětlující cestu. Ale štěkot psů nás přesto provázel ze všech stran.

Účast na tomto obřadu byla vrcholem naší výpravy. Potvrdila, že hojas de la Pastora byly indiány užívány k týmž účelům a obdobným obřadům jako teonanacatl, posvátné houby. Současně jsme měli také autentický rostlinný materiál postačující nejen k botanickému určení, ale i k plánované chemické analýze. Stav opojení Gordona Wassona a mé ženy s hojas byl sice slabšího charakteru a pouze krátkodobého trvání, ale přesto vykazoval zřetelné halucinogenní vlastnosti.

Ráno po této ručné noci jsme se rozhodli San Jose Tenango opustit. Průvodce Guadalupe a dva přátelé Teodosio a Pedro se objevili před našimi baráky ve stanovený čas. Hned jsme vyskočili na koně a malá skupina se opět rozjela do kopců úrodnou krajinou, jiskřící po noční bouři v záblescích slunečních paprsků.

Zpáteční cestou přes Santiago jsme večerem dokazili do naší poslední zastávky v zemi Mazatéků, v hlavním městě Huautla de Jimenez. Odtud jsme odjeli automobilem do Mexico City. Poslední večer v Posada Rosaura, toho času jediným hostincem v Huautla, jsme se odloučili od našich indiánských průvodců a znamenitých soumarů, kteří nás tak bezpečně převedli skrz Sierra Mazateca. Zaplatili jsme indiánům a Teodosio také přijal peníze pro svého šéfa v Jalapa de Diaz, kam se později i se zvířaty vrátil, jejichž příjem nám potvrdil otiskem svého palce který si obarvil v náplni kuličkového pera. Přespali jsme v domě Doñi Herlindy.

Den poté jsme formálně navštívili curanderu Marii Sabinu, ženu která se díky Wassonově publikační činnosti proslavila. Když se Gordon Wasson v létě roku 1955 stal prvním bílým mužem, který okusil v rámci nočního obřadu posvátné houby, přihodilo se to zrovna v její chýši. Gordon a Maria Sabina se, jako staří přátelé, navzájem srdečně přivítali. Curandera žila stranou od cesty, na úbočí hory která se tyčí nad Huautla. Dům, který byl dějištěm historického sezení s Gordonem Wassonem, vyhořel, pravděpodobně přičiněním rozhněvaných

usedlíků nebo závistivého kolegy, protože Maria Sabina prozradila tajemství teonanacatlu cizincům. V nové chýši, v které jsme se nalézali byl neuvěřitelný nepořádek, který nejspíše nabýval vrchu i ve staré chýši. Chýše byla plná polonahých dětí, slepic a prasat které rochali okolo. Stará curandera měla inteligentní obličej, mimořádně výrazově proměnlivý. Viditelně na ni udělalo dojem, když jsme ji vysvětlili, že se nám podařilo uvěznit ducha hub do pilulky. Najednou prohlásila, že je připravena poskytnout nám konzultaci, když jí dáme pilulky k dispozici. Dohodli jsme se na nastávající noc v domě Doñi Herlindy.

Celý den jsem se potuloval křížem krážem po Huautla de Jimenez, který se rozkládá po obou stranách hlavní třídy na úbočí hor. Poté jsem doprovázel Gordona při jeho návštěvě v *Instituto Nacional Indigenista*. Tato vládní organizace umožňuje studie a pomáhá řešit problémy chudého obyvatelstva, tj. indiánů. Vedoucí úřadu nám výprávěl o obtížích, které v té době způsobovala v oblasti kávová politika. Prezident Huautla ve spolupráci s tímto úřadem se pokouší odstranit zprostředkovatele výkupu a prodeje kávy, kteří se podílejí na tvorbě výkupní ceny kávy, tak aby byly zvýhodněni producenti kávy z řad indiánů. Tělo vedoucího bylo zmrzačeno následkem úrazu z předcházejícího června.

Naše potulka nás později přivedla do katedrály, kterou se rozléhaly gregoriánské chorály. Starý Otec Aragon, s kterým se Gordon dobře znal z předchozích pobytů, nás pozval do sakristie ve které jsme popili sklenici tequily.

Obřad hub

Když jsme se k večeru vrátili domů do Herlindina domu, Maria Sabina už na nás i s celým svým doprovodem vyhlížela. Čekala se svými dvěma překrásnými dcerami, Apolonií a Aurorou, které aspirovaly na budoucí dráhu curanderos s neteří a přivedla s sebou všechny děti, které s ní žily. Kdykoliv začalo Apoloniino děcko brečet, vytáhla Apolonie prs a nakojila ho. Také přišel starý curandero Don Aurelio, statný jednooký muž zahalený do černobílého vzorovaného pláště, zvaného serape. Na verandě, kde jsme se usadili, jsme byli pohoštěni kakaem a máslovým světlým moučником. Vzpomněl jsem si na zprávu ze starodávné kroniky, která popisovala, že před požitím teonanacatlu byl Aztéky popíjen chocotatl.

Po setmění jsme se přemístili do pokoje v kterém se měl obřad konat. Protože jsme se nemohli zamknout, jediný vhodným prostředkem k zatarasení dveří byla postel. A tak nám zbyl jedině únikový východ do zadní zahrady, který jsme pro případ naléhavé potřeby nechali otevřený. Krátce před půlnocí obřad začal. Do té doby jsme leželi na podlaze, na rohožích z lýčí spali a vyčkávali noční události. Marie Sabina občas vhodila na žhavé uhlíky v měděné misce kousky copalu, díky kterému se zatuchlý vzduch přeplněné místnosti stal snesitelnějším. Vysvětlil jsem curandefe prostřednictvím Herlindy, která se obřadu znovu účastnila jako překladatelka, že jedna pilulka oplývá duší dvou párů hub. (Jedna pilulka obsahuje 5 mg syntetického psilocybinu).

Když jsme byli všichni připraveni, Maria Sabina přidělila každému přítomnému dospělému pár pilulek. Poté slavnostně kouřila a vzala si dva páry pilulek, jejichž obsah odpovídal 20 mg psilocybinu. Stejně množství pilulek dala i Donu Aureliu a své dceři Apolonii, kterým mohla být tato dávka jako curanderům přidělena. Aurora dostala jeden pár, stejně tak Gordon. Moje žena a Irmgard dostaly pouze po jedné pilulce.

Jedno z dětí, asi ve věku deseti let, pro mě za dozoru Marii Sabiny připravovalo šťávu z pěti párů čerstvých listů hojas de la Pastora. Chtěl jsem požit tuto drogu, protože jsem se v San Jose Tenango ze zřejmých důvodů obřadu nezúčastnil.

Bylo mi řečeno, že , když nápoj připravuje nevinné dítě, je potom obzvláště účinný. Šálek s vylisovanou šťávou byl ještě předtím než se mi dostal do rukou podobně jako při předchozím obřadu, očarován a podkouřen, jak Marii Sabinou, tak i Donem Aureliem.

Všechny tyto přípravy a také následující obřad se odehrávaly obdobně jako při sezení s curanderou Consuelou Garcia v San Jose Tenangu. Poté co byla dávka rozdána, zhasila Maria Sabina svíčku na oltáři a ve tmě jsme čekali na účinky. Když už téměř uplynula půlhodinka curandera začala něco mumlat a její dcera s Donem

Aureliem začali být také neklidní. Herlinda nám překládala a vysvětlovala co špatného se stalo. Maria Sabina říkala, že pilulky neobsahují žádné duchy hub. Probíral jsem tuto situaci s Gordonem, který ležel vedle mě. Bylo nám jasné, že vstřebávání účinné látky z pilulek, které se nejprve musí rozpustit v žaludku, probíhá mnohem pomaleji než u hub, z kterých se část účinných látek uvolňuje a vstřebává sliznicí již při žvýkání. Ale můžete za těchto podmínek podávat nějaká vědecká vysvětlení? Než bychom se pokoušeli o výklad, raději jsme se rozhodli k činu a rozdělili jsme další pilulky. Obě curandery a curandero si každý vzali ještě další pár. Nyní již pozřeli celkovou dávku o obsahu 30 mg psilocybinu. Po další čtvrt hodině duch v pilulce začal účinkovat a působil až do svítání. Dcery a Don Aurelio svým hlukovým basovým hlasem vřele odpovídaly na zpěv a modlitby curandery. Blažené, toužebné stenání Apolonie a Aurory, které se ozývalo mezi zpěvem a modlitbou, působilo dojmem, že v této náboženské události spojené s drogovým opojením se pro tyto mladé ženy slučují smyslné sexuální pocity s religii. Uprostřed obřadu se nás Maria Sabina zeptala na naše otázky. Gordon se opět otázel na zdraví své dcery a vnoučete. Obdržel stejně dobrou odpověď jako od curandery Consuely. Matka a dítě byly když se vrátili do New Yorku, skutečně v pořádku, což ovšem není žádným zřejmým důkazem propetických schopností obou curanderas. Přibližně ve stejnou dobu jsem pocítil evidentní účinky hojas, stav zbystřené duševní percepce a intenzifikace prožívání, které avšak nebyly provázeny žádnou známkou halucinací. Anita, Irmgard a Gordon prožívali euforické stavy opojení, které byly okořeněny podivnou, mystickou atmosférou obřadu. Moje žena prožívala vize velmi zřetelných podivných lineárních vzorů.

Později zůstala oněměle a s úžasem strnule zírat na bohatou oltářní výzdobu starého kostela nedaleko Puebla, v které rozpoznala ty samé obrazy a tvary, které tak bohatě viděla v průběhu opojení. Když jsme tento kostel z koloniálního období navštívili byli jsme již na zpáteční cestě do Mexico City. Tyto nádherné kostely mají obrovský kulturní a historický význam, protože na jejich stavbě a výzdobě se podíleli indiánští dělníci a umělci, kteří zároveň do nich vnesli prvky v indiánském stylu. Vědec Klaus Thomas se ve své knize *Paměť řízená uměním* (Die kunstlich gesteuerte Seele, Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart 1970) zabývá možným ovlivněním mezoamerického indiánského umění vizemi vniklými v opojení psilocybinem. *"Rozhodná kulturně historická srovnání staré a nové tvorby indiánského umění musí svým souladem výjevů, forem a barev s vizemi psilocybinového opojení bezesporu přesvědčit každého nepředpojatého diváka."*

Mexický charakter vizí z mého prvního sezení se sušenými houbami *Psilocybe mexicana* a kresby Li Gelpke zhotovené bezprostředně po intoxikaci psilocybinem mohou též pravdivost této asociace potvrzovat. Když jsme se nad rozbřeskem s Marií Sabinou a jejím doprovodem loučili, curandera říkala, že pilulky jsou stejně silné jako houby a že mezi nimi není nijakého podstatného rozdílu. Byl to výraz nejvíce povolané autority, který potvrzoval, že syntetický psilocybin je totožný s přírodním zdrojem opojení. Jako dárek na rozloučenou jsem Marii Sabině věnoval fiólu pilulek psilocybinu. Rozzářeně vysvětlovala naší překladatelce Herlindě že nyní bude moci pořádat obřady i za časů těch ročních období ve kterých houby nerostou.

Jak jinak bychom mohli ocenit přínos Marie Sabiny, totiž skutečnost, že to byla ona, kdo umožnil cizincům, bílým lidem, zúčastnit se tajemného obřadu a tím je zasvětila do tajů posvátné houby? K jejímu dobru můžeme konstatovat, že tímto činem otevřela dveře jak výzkumům soudobého mexického kultu hub, tak vědeckým, botanickým a chemickým šetření posvátných hub, jejichž výsledkem byl objev cenných účinných látek, psilocybinu a psilocinu. Bez této spolupráce by se nejspíše starodávné vědomosti a zkušenosti uchované v těchto tajných obřadech beze stopy ztratily v hloupém pokroku západní civilizace. Z jiného pohledu může být čin curandery hodnocen jako znesvěcení posvátných obyčejů, dokonce až jako zrada. Někteří z jejich krajanů, kteří tento názor zastávali, se jí mstili, včetně činu vypálení jejího domu. Vědecké výzkumy nemohou znesvětit houbový kult. Ale publikace o objevu magických hub vyvolaly invazi hippies a hledačů drog do mazatécké země, kde se mnohdy chovali velmi ošklivě, dokonce až zločinně. Jiným nežádoucím důsledkem byl začátek opravdového přílivu turistů do Huautla de Jimenez, čímž došlo k narušení autenticity prostředí. Právě očitá svědectví a úvahy se velkou částí těší zájmu etnografického výzkumu. Všude kam badatelé a vědci zamíří a objasní pozůstatky vzácně se vyskytujících starobylých zvyklostí, vytrácí se jejich původnost. Tato ztráta je vyvážena větší nebo menší měrou pouze potud, pokud výsledky výzkumů potvrdí trvalou kulturní hodnotu.

Z Huautla de Jimenez jsme nejprve odjeli po krkolomné, napůl vydlážděné cestě do Teotitlanu, z kterého již vedla pohodlná silnice zpátky do Mexico City, výchozího bodu naší expedice. Zhubl jsem několik kilogramů, ale tato ztráta byla mnohonásobně převážena okouzujícími zážitky.

Bylinné vzorky hojas de la Pastora, které jsme si s sebou odvezli byly předány k provedení botanické identifikaci Carl Eplingovi a Carlos D. Jativovi z Botanického institutu Harvardské univerzity v Cambridge v americkém státě Massachusetts. Objevili, že tato rostlina je dosud nepopsaný druh *Salvia* (šalvěje), který pojmenovali *Salvia*

divinorum. Chemické výzkumy šťávy z magického sága v basilejské laboratoři byly neúspěšná. Psychoaktivní látky této drogy se spíše jeví jako nestálé, jelikož šťáva připravená v Mexiku a nakonzervovaná v alkoholu se při dalším sebeexperimentu ukázala být neúčinná. Jakkoliv jsem se zabýval chemickou povahou účinné látky, záhada magické byliny saka Maria Pastora zůstala stále nerozřešena.

Dosud jsem v této knize hlavně popisoval svou vědeckou činnost a události následně z mé profesní činnosti vyplývající. Tato práce se velmi podepsala na mém soukromém životě a osobnosti, nikoliv toliko protože mi umožnila seznámit se zajímavými a významnými vrstevníky. Již jsem se zmínil o několika z nich, Timothy Learym, Rudolfu Gelpkem, Gordonu Wassonu. Na následujících stránkách hodlám vystoupit ze své rezervovanosti vědce a hodlám zobrazit setkání, která byly pro mou osobu velmi významné a které mi pomohly vyřešit otázky, před které mě postavili látky, které jsem objevil.

7. Vyzářování Ernsta Jungera

Vyzářování je vynikající termín označující význam vlivu, který na mě měla osobnost a literární práce Ernsta Jungera. Osvícen jeho názory, které se jakoby stereoskopicky skládají z mnoha rovin a věcných dimenzí, začal jsem chápat svět v nové, osvětlené kráse. Do osobního kontaktu s tímto autorem jsem se ve spojitosti s halucinogenními drogami dostal několik let před objevem LSD.

Moje okouzlení Ernstem Jungerem začalo přečtením jeho knihy *Das Abenteuerliche Herz (Dobrodružné srdce)*. V posledních čtyřiceti letech si tuto knihu znovu a znovu předčítám. Je v ní mnohem víc, než v kterékoliv jiné knize, obsahuje náměty, které jsou mnohem osvětlující a lži prázdné a mají daleko větší vliv na můj rozum, než válka a nový druh lidské bytosti (osoba z Jungerovy předcházející knihy). Krása a kouzelnost Jungerovy prózy mi umožnila svým líčením květin, snů, osamocené procházky, úvahami o šanci, budoucnosti, barvách a o dalších tématech, pochopit spojitosti a souznění našich životů. Všude v jeho próze je hmatatelná stopa zázraku tvoření, v dokonalých líčení povrchnosti a osvětlení hlubokého pochopení jedinečnosti a nezníčitelnosti, která dříme v každém lidském tvorbu a která mě rozechvívá. Žádný jiný spisovatel mě tak hluboko neoslovil.

Jeho kniha *Das Abenteuerliche Herz* se též zmiňuje o drogách. Uběhlo o té doby již mnoho let, ale můj zvláštní zájem o drogy začal až po objevu psychických účinků LSD.

Moje první korespondence s Ernstem Jungerem se v kontextu nedotýkala drog, spíše jsem mu psal, jako dikuplný čtenář, který blahopřeje k narozeninám.

Botmingen, 29.března 1947

Drahý pane Jungere,

Jak bohatě Vám přibývají léta, přeji si abyste přijal sklenici medu, kterou Vám zasílám k narozeninám. Nevím jestli Vás potěší, protože moje exportní licence je Bernem nechtěná.

*Dar jsem úmyslně zvolil malý, jako pozdrav ze země prýstící mlékem a medem, jako reminiscenci okouzlujících vět z Vaší knihy *Auf den Marmor klippen (Na mramorových útesech)*, ve kterých se zmiňujete o "zlatých včelách".*

Zmiňovanou knihu jsem objevil v roce 1939, krátce před začátkem druhé světové války. Na mramorových útesech není jediné mistrovské dílo německé prózy, ale je dílem velkého významu, protože

v této knize se Vám zdařilo charakterizovat tyranii a hrůzu války a nočního náletu, které jsou prorocky popsány poetickou vizí.

V rámci naší korespondence se Ernst Junger dotazoval též na mé studie o LSD, které by mohl použít pro informaci svých přátel. V zápětí jsem obdržel jeho související publikaci, v které se LSD zabývá, jak je zřejmo z následujícího komentáře:

Kirchhorst 3.3.1948

..... všechny z oboru Vaše nové fantastikum zaujalo. Ve skutečnosti to znamená, že Vám umožnilo přístup do sfér, které jsou plny mnoha svůdnými tajnostmi.

Vaše zásilka k nám dorazila se spolu se Zpovědí anglického pojídače opia, který byl právě publikován v novém překladu. Překladatel mi napsal, že právě četba Das Abenteuerliche Herz, mu vnukla nápad uskutečnit nový překlad.

Pokud jde o mě, mám zájem aby má praktická studia těchto záležitostí nezůstávala pozadu. Ale jedná se o experimenty kterými se dříve nebo později spustíme na skutečně nebezpečnou cestu a mohou se šťastně zvrátit do pouhého útěku s černým okem.

Co mě zajímalo ze všeho nejvíce jsou vztahy těchto substancí k produktivitě. Mám zkušenost, že úspěšná kreativita si vyžaduje čilé vědomí a to se vlivem drog zakaluje. Na druhé straně pojetí samo je velmi zajímavé a dosažení hluboké všechápající jasnozřivosti pod vlivem drog jistě není výjádřeno replikou, všechno je jinak.

Přemýšlím o překrásném eseji, který napsal Maupassant o éteru, všechno chápu zrovna tak. A nadto mám dojem že v horečce, též nalézám nové krajiny, nové archipelagy a novou hudbu, jak se stane zcela zřetelným, když dorazíme na "celnici". (An der Zollstation, název kapitoly Das Abenteuerliche Herz, druhé vydání, která se týká přeměny života ve smrt). Pro zeměpisné líčení, na další straně, musí být člověk při plném vědomí. To čím je pro umělce produktivita, tím je léčivost pro lékaře. Tudiž by jim mělo také postačovat, že čas od času vstoupí do oblastí našeho vědomí až za čalounění, kterým je protkáno. A nadto, zdá se mi že s fantastiky náš čas vnímám méně, než s energetiky-amfetaminy, kterými jsou vybavováni letci a další armádní vojáci, spadající do tohoto ranku. Fantastikum je dle mého názoru čajem, energetikum kávou. Čaj se tudíž uchýlil v nepochybně vyšší skupině umělců. Všiml jsme si, že káva přetrhává citlivé struktury světa stínu a plodná nejistota se v průběhu sepisování věty noří navenek. A potom, pouze jedině s ní pak lze překonávat tyto překážky. S čajem, naopak, schopnost uvažování stoupá strmě a přímo vzhůru.

Pokud Vás mé studie zaujaly, mám ještě rukopis, který se touto problematikou zabývá, ale asi jej spálím. Mé odchylky od normálu mají hranici jménem hašiš, který způsobuje velmi příjemné, ale občas také velmi manické stavy.....orientální tyranii....

Brzy poté jsem se v dopise od Ernsta Jungera dočetl, že pojednání o drogách zařadil do kontextu své novely Heliopolis na které tehdy pracoval. Píše mi o vědci zabývajícím se drogami, který figuruje v této novele.

Mezi cestami v geografických a metafyzických slovech, kterými se tu pokouším popsat je zcela usedlý muž, který zkoumá archipelagy za hranicemi splavnosti moří a pro kterého je užitá droga dopravním prostředkem. Posílám Vám úryvek z hrubopisu knihy. Určitě nemohu připustit, aby tento Kolumbus vnitřních světů skončil dobře, zemře na otravu. Avis au lecteur.

Kniha se objevila na pultech následujícího roku s nudným podtitulem *Ruckblick auf eine Stadt - Poohlédnutí za městem*, retrospektiva města v budoucnosti, jehož technické vybavení a zbraně jsou pro současnost dosud pouhými kouzly a jehož mocnost se zmítá mezi démonickou technokracií a konzervativními vlivy. V postavě Antonia Peri, Junger zobrazil zmiňovaného výzkumníka drog, žijícího ve starobylém městě Heliopolis.

Dostal svého snu, právě tak jako dalšího objevu lovu motýlků se sítkou v ruce. Na ostrovy neodcestoval ani v neděli a na dovolenky a ani nebyl moc často v hospůdkách na Pagosské pláži. Zavřel se do svého studia a vydal se na cesty do snových oblastí. Řekl, že všechny země a neznámé ostrovy byly spleteny do čalounění. Drogy mu sloužily jako vstupní klíče do komor a jeskyní tohoto světa. V průběhu let získal obrovské vědomosti a vedl si deník, do kterého si zapisoval průběh svých výletů. Malá knihovna sousedící se studiem, se skládala částečně z bylinářů a lékařských zpráv, částečně z prací básníků a mágů. Antonio měl sklony číst si v ní, předtím, než droga začne účinkovat.... Odcházel na objevnou cestu do vesmíru svého mozku. Antonio Peri se držoval ve středu knihovny, kterou žoldněři provinciálního správního úřadu při jeho zatýkání vyplenili.

Z velké části byla knihovna inspirována devatenáctým stoletím: De Quincey, E.T.A. Hoffman, Poe a Baudelaire. Také zde byly zastoupeny knihy z dob již dávno minulých: herbáře, nekromantické texty a démonologie středověkého světa, které zahrnovaly i taková jména jako Albertus Magnus, Raimundus Lullus a Agrippa von Nettesheym..... Mimoto zde byl obrovský svazek De Praestigiis Daemonum by Wierus a velmi unikátní kompilace textů Medicus Weckerus, publikovaná v Basileji léta páně 1582. V další části jeho sbírky, které Antonio Peri přikládal mimořádnou důležitost, byly zejména "starodávné farmakologické knihy, formuláře a pharmacopoeias a úlovky reprintů časopisů a kronik. Mezi dalšími svazky se našel těžký starý svazek textů heidelbergských psychologů o výtažku z meskalových knoflíků a pojednání o námelových fantastikách od Hofmanna a Bottmingena....

Toho samého léta co vyšel Heliopolis, jsem autorovi splatil svůj osobní dluh. Navštívil jsem Ernsta Jungera v Ravensburgu, při jeho přechodném pobytu ve Švýcarsku. Při překrásné podzimní cestě jižním Švýcarskem společně s mými přáteli jsem zakusil oslňující sílu jeho osobnosti.

Dva roky nato, na počátku března 1951 jsem prožil velké dobrodružství, LSD trip s Ernstem Jungerem. Poněvadž až do té doby existovaly zprávy o LSD experimentech prováděných ve spojitosti s psychiatrickými výzkumy, tento experiment mě obzvláště zajímal, protože to byla příležitost k pozorování účinků LSD na umělce v nelékařském prostředí. Bylo to ještě o něco dříve předtím, než se stejnými vyhlídkami začal Aldous Huxley experimentovat s meskalinem. Tyto pokusy popisuje ve dvou svých knihách *Dveře vnímání (The Doors of Perception)* a *Nebe a peklo (Heaven and Hell)*. Abych zajistil potřebnou okamžitou lékařskou pomoc, vyzval jsem ke spoluúčasti svého přítele, lékaře a farmakologa profesora Heriberta Konzetta. Trip jsme si vzali ráno v deset hodin v obývacím pokoji našeho domu v Bottmingenu. Jelikož reakce právě tak vysoce senzitivního muže jako je Ernst Junger nemohly být předvídaný, zvolili jsme z opatrnosti pro první experiment malou dávku, pouhých 0,5 mg. Z tohoto důvodu nemohly účinky dosáhnout velkých hloubek.

Počáteční fáze byla charakterizována intenzifikací estetického vnímání. Červenofialové růže se pozoruhodně leskly a vyzařovaly dosud nepoznaný jas. Mozartův koncert pro flétnu a harfu byl vnímán jako nebesky krásná hudba. Za všeobecného údivu jsme ohromeně sledovali pruh kouře, který se lehounce vznášel z japonské vonné tyčinky. Jak opojení narůstalo, konverzace ustala a zatímco jsme se zavřenýma očima leželi v našich pohodlných křeslech, začali jsme fantastičtě snít. Ernst Junger se těšil pohledy na barevné výjevy orientálních obrazů, já jsem cestoval mezi Berbery, viděl jsem barevné karavany a bujně oázy. Heribert Konzett, jehož osoba se mi zdála transfigurována do podoby Buddhy, prožíval dech věčnosti, osvobození z hranic minulosti a budoucnosti, současně jeho bytost prostoupil pocit blaženosti. Návrat ze změněného stavu vědomí byl spojen se silnými pocity chladna. Jako podchlazení cestovatelé po příjezdu jsme se přikryli příkrývkami. Návrat do každodenní reality jsme oslavili dobrou večeří, bohatě prolévanou burgundským.

Tento trip se vyznačoval vzájemností a shodností našich prožitků, které jsme přijímali s hlubokým potěšením. Všichni tři jsme došli až k bráně bytostného mystického prožitku, ačkoliv jsme ji neotevřeli. Dávka kterou jsme zvolili byla příliš malá. Ernst Junger, který této příčině nepochopil a který již dříve pronikl prostřednictvím vysokých dávek meskalinu do hlubších říší vědomí, poznamenal: " *Ve srovnání s tygrem-meskalinem je LSD, po všem, pouze domácí kočkou.*" Po dalších experimentech s vyššími dávkami LSD toto své konstatování přehodnotil.

Junger popis zmíněné podívané na hořící vonnou tyčinku literárně přizpůsobil a použil ve své povídce *Návštěva v Godenholmu (Besuch auf Gotenholm)*, v které hluboký prožitek drogového opojení hraje též důležitou roli:

Schwarzenberg zapálil vonnou tyčku, jak to někdy dělával, aby pročistil vzduch. Modré pápěří se vznášelo z vrcholku tyčinky. Moltner se na ni nejprve podíval s údivem, potom s radostí, jako kdyby do jeho očí prýštila nová síla. V hře tohoto vonného kouře, který stoupal z útlé tyčinky a formoval se nad

tyčkou do jemné koruny, rozpoznal sám sebe. Bylo to jako kdyby se jeho představivost sprádala do bledé pavučiny mořských lilí v hlubině, která se stěží třese před úderem příboje. Čas se zapojil do této tvůrčí hry, kroužil, vířil, tvořil věnce, jako když pokládáte imaginární mince na vrchol kupy jiných. Bohatost akčního prostoru zrazovala sama sebe, strukturou činnosti, nervovými zakončeními, které se rozprostíraly a rozvíjely do výšky v rozsáhlé množství vláken.

Vánek vzduchu teď ovlivnil představy a měkkce se kroutil kolem své vlastní osy jako tanečník. Moltner podivně překvapením vyjechl. Paprsky a struktury záračné květiny kroužily dokola v nových úrovních, v nových prostorách. Myriády molekul pozorovaly tuto harmonii. Pod vnějším pláštíkem neplatily žádné zákony, událost byla tak delikátní a bez váhy, že se na nás zřetelně odrážela. Jak to všechno bylo jednoduché a působivé. Čísla, hromady a tíže se držely mimo dění. Odhodily své roucho. Žádná bohyně nemůže zasvěceněji popsat tuto událost, nemůže ji popsat směleji a volněji. Pyramidy svou vahou nepřesahují toto zjevení. Byla to touha pythagoriána. Žádný úkaz na mě dosud nezapůsobil takovým magickým kouzlem.

Tento hluboký prožitek v estetické oblasti, jako výše popsany příklad pozorování páry modrého kouře, je typickým znakem počáteční fáze opojení LSD před nastávající hlubokou změnou vědomí.

Během následujících let jsem občas Ernsta Jungera navštívil v německém Wilfingenu, kam se z Ravensburgu přestěhoval, nebo jsme se setkali ve Švýcarsku, v mém domovu v Bottmingenu, či v Bundnerlandu v jihovýchodním Švýcarsku. Naše přátelství, se spoluprožitím LSD sezení prohloubilo. Drogy a problémy s nimi spojenými se staly hlavním předmětem naší konverzace a korespondence, aniž bychom mezitím prováděli další praktické experimenty. Měnili jsme si literaturu o drogách.

Ernst Junger mi tímto způsobem obstaral pro mou drogu knihovnu raritu, hodnotnou monografii Dr. Ernsta Freiherrn von Bibra, *Die Narkotischen Genussmittel und der Mensch (Potěšující narkotika a člověk)* vydanou v roce 1855 v Norimberku. Tato kniha je průkopnická, standartní práce drogové literatury, zdroj původního třídění, především se týkající dějin drog. Látky, které von Bibra zařazuje pod označení "Narkotischen Genussmittel" nejsou pouze látky jako je opium nebo durman, ale také káva, tabák, kat, tedy látky které podle současného členění do konceptu narkotik náleží daleko méně než drogy jako je koka, muchomůrka červená a hašiš, které jsou v knize také zmíněny.

Pozoruhodné a dosud aktuální je mínění o drogách, které von Bibra zastával již před více, než sto lety:

Jednotlivec, který bere příliš mnoho hašiše a potom freneticky utíká po ulicích a útočí na kohokoliv, kdo se mu postaví do cesty, je bezvýznamným, jak pro zástupce těch, kteří po jídle prožívají klid a šťastnou hodinku s mírnou dávkou, tak i pro zástupce těch, kteří jsou obdařeny schopností překonat těžkosti návyku vzniklého užíváním koky, ano, těch kteří se zachránili před vyhladověním kokou a kteří daleko převyšují několik coqueros, kteří mají podlomené zdraví nemírným užíváním drog. Stejným způsobem, pouhou náhradou hypokrizí, můžeme odsoudit opilý pohár starého Noa, protože jednotlivec, který je akoholikem, nezná meze a hranice své míry.

Čas o času jsem Ernsta Jungera informoval o nějakých aktuálních a zábavných příhodách z oblasti omamných látek, podobně jako v mém dopise ze září 1955:

..... _Poslední týden jsem získal 200 gramů nové drogy, jejíž výzkumy se chci zabývat. Je obsažená v semenech mimózy (Piptadenia peregrina Benth), které jsou jako stimulační intoxikant užívána orinockými indiány. Semena se rozemelou, fermentují a potom jsou míšeny s prachem ze spálených hlemýždích ulit. Tato směs je poté za pomoci dutých, vidlicovitých ptačích kostí, jak uvádí Alexander von Humbolt ve své knize Cesta do equinoktiálních oblastí nového kontinentu (Reise nach den Aequinoctiat-Gegenden des Neuen Kontinents, Kniha osmá, Kapitola 24). Obzvláště válečnický kmen Otomaků užívá tuto drogu, nazývanou niopo, yupa, nopo nebo cojoba, v rozsáhlém množství každý den. Monografie P.J. Gumilla, S.J. Et Orinoco Ilustrado, 1741 je uvedena zpráva: "Otomakové od nepaměti, co existují divošské války mezi těmito kmeny, předtím než jsou do bitvy s kmenem Karibů, šňupají prášek..... Tato droga jim odebírá rozumné uvažování a zcela freneticky se chápou svých zbraní. Ženy které nejsou tak zběhlé v jejich používání a potřebné rychlosti, mohou tak denně způsobit hroznou spoušť. Jiné laskavé a mírné kmeny které také šňupou yupa, se do takových zběsilostí jako Otomakové nepouštějí. Otomakové se prostřednictvím sebepoškozování, kterého se pod vlivem této drogy dopouštějí, stávají před bojem zcela bezcitní a krutí a do bitvy maširují s divoškou zuřivostí." Byl jsem

zvědavý, jak může niopo působit na lidi, jako jsme my. Účinky sezení s niopo pomíjí během jednoho dne, tak bychom se mohli svých žen zbavit, jako při předcházejícím jarním snění, (Mám na mysli LSD trip z března 1951), jinak by nás mohli omezovat více než je třeba..... Chemická analýza této drogy vedla k izolaci účinné látky, která podobně jako námelové alkaloidy a psilocybin patří do skupiny indolových alkaloidů, ale které již byly v technické literatuře popsány a proto nebude dále sandozskými laboratořemi zkoumána.

(Překladatelova poznámka: Účinné látky z niopo jsou DMT -N,N dimetyltrypťamin a příbuzné sloučeniny. DMT bylo poprvé izolováno v roce 1931 Dr. Manskem.)

Fantastické účinky drogy popsané výše se objevují pouze při puntičkářském dodržení způsobu užívání jako šňupací prášku a také se zdá že jejich povaha je nejspíše ve vztahu s psychickou strukturou zúčastněných indiánských kmenů.

Rozpolcenost drogového užívání

Následující korespondence se zabývá fundamentálními otázkami drogové problematiky.

Bottmingen, 16. prosince 1961

Drahý pane Jungere,

na jedné straně si strašně přeji zabývat se mimo přírodovědného, vědeckého, chemickofarmakologického výzkumu halucinogenních látek, také výzkumem jejich užívání jako magických drog v různých oblastech..... Na straně druhé musím uznat, že mě velmi zaměstnávají fundamentální otázky, zda-li užívání tohoto typu látek, zejména substancí, které tak do hloubky ovlivňují naše myšlení, nemůže ve skutečnosti představovat zakázané překračování tabuizovaných hranic. Pokud je užívána nějaká metoda nebo průzkum, která nám přináší pouze návdavek, novější aspekt skutečnosti, rozhodně není žádným účelným přínosem a naopak zkušenost a znalost dalších faset skutečnosti nám pouze daleko více tuto realitu zpodstatňuje. Existuje otázka, zda-li diskutované drogy hluboce ovlivňující mysl, ve skutečnosti pouze otevřijí další výhledy pro naše vnímání a citění, nebo zda-li se divák sebe sama podrobuje proměně probíhající pod slupkou jeho bytosti. Novější poznatky mohou naznačovat, že nějaká změna probíhá, ale mé názory mohou být vždy zachovány nedotčené. Znepokojuje mě otázka, zda je nejnítější kúra naší bytosti skutečně bezúhonná a nemůže být poškozena jakýmkoliv působením těchto látek na její fyzikálně-chemické, biologické a psychické struktury, nebo zda-li vlastnosti podstat těchto drog rozprostírají sílu, pro kterou jsou schopny sami zaútočit na spirituální centrum osobnosti. Potom si budeme moci vyložit skutečnost, že účinky magických drog, které se odehrávají na hranici kde se slučuje vědomí s hmotou a že tyto magické látky se sami ztrácejí v nekonečné říši hmoty, v které je dimenze hmoty správně s vědomím a tyto skutečnosti se stanou částečně objasnitelné. Toto mínění může být vyjádřeno obměnou notoricky známých Goetheových slov:

Tam kde oči nejsou jasné

nikdy nezříme slunce

Když síla mysli není v hmotě

jak by ji potom mohla hmota porušit?

Tato úvaha odpovídá skutečnosti rozpadu, kterému podléhají radioaktivní látky uvedené v periodické tabulce prvků, který je krásným důkazem přeměny hmoty na energii. Ovšemže je nutno položit si otázku, zda cílená výroba atomové energie nepředstavuje obdobné překročení hranic možností. Další znepokojující záležitostí která mě trápí, je možnost následného ovlivňování nejvyšších intelektuálních

funkcí prostřednictvím látek, pokud by jejich používání bylo povoleno. Vysoce účinné psychotropní látky jako LSD a psilocybin vykazují svou chemickou skladbou velmi těsnou příbuznost s látkami které jsou vlastní lidskému tělu a nalézajícími se v centrálním nervovém systému kde hrají zajímavou roli při regulaci jeho funkcí. Lze si proto velmi snadno představit, že prostřednictvím nějakých narušujících procesů metabolismu běžných neurotransmitérů, látek s podobnou stavbou jakou mají jak LSD, tak psilocybin, může být předem stanoven a změněn charakter osobnosti, její postoje, názory a chování. Stopy látek, jejichž produkci, nebo naopak neprodukcii nemůžeme kontrolovat tak, jak bychom si přáli, jsou dostatečně silné, aby určovali naše osudy. Právě tuto biochemickou okolnost můžeme uvést citátem z eseje Gottfrieda Benna *Provoziertes Leben* (Provokativní život): "Bůh je látka, droga!" Na druhou stranu velmi dobře víme, že látky, jako je například adrenalin, které jsou vyráběny nebo uvolňovány v našem organismu při mechanismech uvažování a vzrušení, zčásti vymezují činnosti nervového systému. Můžeme tudíž předpokládat, že náš hmotný organismus je zpřístupněn a ovlivňován naším vědomím, obdobně jako je náš intelektuální základ pod vlivem biochemie těla. Na otázku kdo a co ovlivňuje jako první, je lépe neodpovídat, protože je to obdobná otázka, jako je ta, co bylo dříve slepice, nebo vejce. Navzdory mé nejistotě, vzhledem k základním nebezpečím, které mohou užitím halucinogenních látek nastat pokračuji ve výzkumu mexického magického svlačce o kterém jsem Vám v krátkosti již psal. V semenech tohoto svlačce, které je nazýváno *ololiuhqui*, podle dávných Aztéků jsme objevili jako účinnou látku kyselinu lysergovou, chemicky velmi blízkého příbuzného LSD. Byl to téměř neuvěřitelný nález. Po tom všem jsem se do svlačce částečně zamiloval. Byla to první květina kterou jsem v mé dětské zahrádce vysadil. Jeho modré a červené pohárky patří mezi mé první vzpomínky na dětství.

V poslední době jsem se v knize D.T.Suzuki *Zen a japonská kultura* dočetl, že svlačec má v Japonsku důležitou roli, jako květina zamilovaných, v literatuře a v japonské grafické škole. Jeho omamující nádhera byla silným stimulem japonské imaginace. Mezi jiným Suzuki cituje třířádkovou báseň básníka Chiyo (1702-1775), který si jednoho rána přinesl ze sousedního domu vodu protože.....

"Můj žlab upoutala

krása svlačce

Tak se ho zeptám na vodu"

Svlačec tedy, jak dokazují oba prameny, ovlivňuje lidskou podstatu těla i duše, v Mexiku má po chemické stránce pro své účinky pozici magické drogy, zatímco v Japonsku pro svou krásu okvětních kalichů je oceňován duchem.

Wilflingen 17.prosince 1961

Drahý pane Hofmanne,

děkuji Vám mnohokrát za Váš podrobný dopis z 16. prosince. Uvažoval jsem o Vaší hlavní otázce a asi se jí budu zabývat při příležitosti revize *An der Zeitmauer* (Ve zdi času). Mohu Vás obeznámit názorem který zastávám, totiž, že jsme začali vyvíjet, jak v oblastech fyziky, tak v oblastech biologie procedury, které nemohou být dále chápány jako pokroky ve vžitém významu slova, ale které spíše zasahují do evoluce a směřují hlouběji do principů vývoje druhů. Určitě zvednu hozenou rukavici, jelikož se domnívám, že se jedná o věk nového světa, který začne vývojem prototypů. Naše věda se svými teoriemi a objevy, se tudíž nemůže přičinit, spíše bude pouze jedním z mnoha dalších důsledků evoluce. Zvířat, rostlin, atmosféry a povrchu planety se tato změna bude týkat simultánně. Zatímco my nepokračujeme krok po kroku, ale spíše křížujeme sem a zase zpět přes hraniční přímkou. Riziko, které jste naznačil, je dobře zohlednitelné, avšak vyskytuje se v mnoha aspektech naší existence. Společný jmenovatel se objeví chvilku tady a pak zase támhle.

Zmiňovaná radioaktivita může způsobit světový krach. Selhání není totiž toliko vlastností objevování, ale také věcí destrukce. Ve srovnání s účinky radiace jsou magické drogy více ryzí a mnohem méně

bouřlivé. V klasickém pojetí nás vykazují za hranice lidství. Již Gurdjieff si tohoto důsledku povšiml. Opojení nás už mnoho změnilo, vzkřísilo nové bohy a s nimi nové lidství. Ale víno je ve srovnání s novou látkou jako klasická fyzika pro moderní fyziku. Tyto záležitosti by mohly být zkoušeny v omezených kruzích. Nemohu souhlasit s názorem Huxleyho, že možnost transcedence by měla být umožněna celému lidstvu. Ovšemže se nejedná o nějakou pohodlnou představu, ale pokud budeme hmotu brát vážně, spíše se jedná o jinou skutečnost. Množství souvislostí bude postačovat ke stanovení postupů a poradenství. Teologická transcedence je součástí teogonické kapituly, v astronomickém významu jako nutný následek vstupu do nového domu. Poprvé můžeme být s tímto pohledem spokojeni a především jej obezřetně pojmenovávat. Srdečně děkuji též za překrásný popis modré povijnice. Zdá se být tou samou, kterou každoročně pěstuji v mé zahradě. Nemohl jsem tušit, že je obdařena zvláštní silou, avšak tak je tomu nejspíše u většiny rostlin. K většině z nich neznáme klíč. Kromě toho musí existovat nějaký hlavní ohled, nikoliv pouze chemický, vzhledem ke struktuře, barvám, ale pro všechny významné atributy.....

Pokus s Psilocybinem

Teoretické rozhovory o magických drogách jsme rozšířili o praktické pokusy. Jeden takový experiment, který nám posloužil jako porovnání LSD a psilocybinu, jsme provedli na jaře roku 1962. Slušelo se využít příležitosti a provést jej v domě jungerů, v již dříve zmiňované hájence hradu Stauffenberg ve Wilflingu. Tohoto houbového symposia se také zúčastnili moji přátelé, farmakolog profesor Heribert Konzett a islámský učenec Dr. Rudolf Gelpke. Protože staří kronikáři popisují že aztékové před požíváním teonanacatlu popíjeli chokolatl, paní Liselotte Jungerová nás v rámci dodržení obyčeje obdobně obsloužila horkou čokoládou. Potom nás, čtyři muže, zanechala napospas osudu.

Usadili jsme se v elegantním obývacím pokoji s tmavým dřevěným stropem, bílými kachlovými kamny, dobovým nábytkem, na zdech visely staré francouzské rytiny a na stole stála nádherná kytice tulipánů. Ernst Junger byl oblečen do dlouhého, širokého, tmavě modrými pruhy ozdobeného oděvu, podobného kaftanu, který si přivezl z Egypta, Heribert Konzett byl zářil jasně vyšivaného mandarínské taláru, Rudolf Gelpke a já jsme byli oblečeni podomácku. Každodenní realita může být opuštěna i v každodenním oděvu. Krátce před západem slunce jsme si vzali drogu, nikoliv však houby, ale jejich účinnou látku, každý pozřel 20 mg psilocybinu, dávku která odpovídá dvojitrojnásobku silné dávky kterou si bere curandera Maria Sabina ve formě psilocybinových hub. Ještě po hodině jsem stále nezpozoroval žádný účinek, zatímco moji společníci již byli na velmi hlubokém tripu. Doufal jsem, že houbovou intoxikací by se mi mohlo podařit vyvolat nějaké výjevy euforických okamžiků mého dětství, jejichž zlomky utkvěly v mé paměti jako blažené zážitky, oživit si louku pokrytou chryzantémami, lehce se chvějící v ranném letním vánku, růžový keř ve večerním světle po deštivé bouři, modré kosatce přečnívající nad zdí vinohradu. Místo těchto světlých obrázků z domova mého dětství se poté, co začal lysohlávkový činitel účinkou, vynořili podivné výjevy. Propadal jsem se hlouběji, cestoval zkrz naprosto opuštěná města mexického stylu plně exotické, již pohřbenou nádhery. Vystrašen, jsem se pokoušel udržet sám sebe na povrchu, ostražitě se soustředit na vnější svět, na své okolí. Po nějakou dobu se mi to dařilo. Pozoroval jsem Ernsta Jungera, kýval se sem a tam a vypadal jako ohromný, mocný, statný mág. Heribert Konzett mi připadal ve svém hedvábném lesklém domácím úboru jako nebezpečný čínský klaun. Dokonce i Rudolf Gelpke se mi zdál být zlověstný, dlouhý, štíhlý, tajuplný. S rostoucí silou omámení se všechno stalo neznámé. Všechno jsem na sobě pociťoval tak podivně. Příšerné, chladné, pošetilé, opuštěné, osvětlené chabou září, se jevilo vše, v místech do kterých jsem byl přenesen poté co jsem zavřel oči. Kdykoliv jsem otevřel oči a pokoušel se udržet ve vnějším světě, zdálo se mi okolní prostředí také strašidelné, bez jakéhokoliv významu. Totální prázdnota mi hrozila, že mě stáhne do absolutní nicoty. Pamatuji si, že jsem uchopil za ruku Rudolfa Gelpka, když procházel kolem mého křesla a křečovitě se jí držel v zájmu udržení se mimo černou nictou do které jsem se nořil hlouběji a hlouběji. Dostal jsem strach ze smrti a neomezeně toužil vrátit se mezi živá stvoření, do skutečného světa lidí. Následován věčným strachem jsem se pomalu vrátil do pokoje. Viděl jsem a slyšel velké nepřetržité magické kázání o Schopenhauerovi, Kantu, Hegelovi přednášené čistým, silným hlasem a rozhovor o staré Gaie, drahé malé matce. Heribert Konzett a Rudolf Gelpke byli již zcela znovu na zemi, zatímco já jsem mohl znovu nabýt rovnováhy svého vědomí pouze s obrovským úsilím.

Pro mě byl tento vstup do světa hub zkouškou, konfrontací světa smrti s nicotou. Pokus mi prokázal platnost očekávaných rozdílů. Nicméně setkání s nicotou by mohlo též být hodnoceno jako zisk. Potom by se existence stvoření zdála být daleko více zázračnější. Minula půlnoc, usadili jsme se společně u stolu, který paní domu připravila v horním podlaží. Vybravým jídlem a poslechem Mozarta jsem oslavovali návrat. Konverzace, v průběhu které jsme si vyměňovali svoje prožitky trvala téměř až do rána.

Ernst Junger průběh svého tripu popsal ve své knize *Cesty přibližování - drogy a opojení (Annahengenrogen und Rausch, Ernst Klett Verlag, Stuttgart, 1970)* v kapitole *Houbové symposium (Ein Pilz-Symposium)*. Následující řádky jsou úryvkem z této práce.

Jak je obvyklé, tiše uběhne hodina, nebo ještě méně. Potom se objeví první příznaky: květiny na stole vzplanou a zazáří. To je ta chvíle, kdy opustíte jakoukoliv činnost, venkovní ulice se vyprázdní stejně jako o každém víkend. Boj proti tichu je bolestivý. Současně cítíte štrachání a kartáčování své duše a pak také odpadávání, bušení, rachocení a tlukot, libovolné prožitky pocitů, které jsou obdobně symptomatické, jako příznaky nastupující nemoci a které znovu a znovu hrají svou roli v historii magických praktik. V tomto okamžiku začínají houby působit, zřídlo světla tmavne. Nebylo to přirozené světlo. Stíny se na okrajích kroutily, jako kdyby hledaly svou vlastní podobu. Začal jsem být neklidný a cítil se podchlazený, navzdory horku které sálalo z rozpálených kachlí. Natáhl jsem se na pohovku a přetáhl si přikrývku přes hlavu. Všeho jsem se mohl dotknout, všechno jsem cítil dokonce i sítnici, která přichází do styku se Světlem. Toto Světlo bylo mnohobarvené, bylo uspořádáno do šňůrek, kterými jemně švihalo sem a tam, do šňůrek skleněných korálků orientálního dveřního závěsu. Potom se zhmotnilo do podobz dveří, kterými jsem prošel do snu, ukryt za závěsem strachu a touhy. Vítr si s ním pohrával jako s oděvem.... Korálky světla padaly dolů z opasku tanečnice, oči otevírala a zavírala v rytmu tance a z korálků se nesly delikátní zvuky tepající do nabuzených smyslů. Zvonkohru stříbrných náramků na kotnících a zápěstí tanečnice jsem slyšel jako řev. Cítil jsem vůni sladkou, krvavou, vůni tabáku, usřížené koňské hřívky, lacinou esenci růží. Kdo ví co jí sem zaneslo ze stáje?

Muselo to být v obrovském paláci, v Mauretánii, nebylo to pěkné místo. Z tančírny jsem proběhl přílehlými pokoji do do nízkého sklepa. Všechno bylo zahaleno v jasu, třpytu a radioaktivní záři. Nadto skleněný závěs na mě s šustotem kýval a vábil mě, naléhavě prosíc: "Půjdeš se mnou, nádherný chlapče?". Na chvíli ustal, aby za chvíli svou prosbu daleko více vtíravěji, dotěrněji, téměř se souhlasným ujištěním, zopakoval.

Nyní se objevily formy historické koláže, vox humana nazývaný kukačka. Byla to ta kurva Santa Lucia, kdo strkal svoje kozy z okna? Potom se hra zhroutila.

Salome tancovala: jantarový řetěz okolo šíje se třpytil a otíral se o vzrušené bradavky. Co by jeden neudělal pro svého Johanna? (Překladatelova poznámka: Johann je německý slangový termín pro penis, srovnatelný s českými termíny čurák, nebo kokot) Zatraceně, to byla ale hnusná obscénnost. Nevyslovil jsem ji však já, ale zaslechl jsem ji zkrz volný závěs.

Hadi byli oplzlí, nejevili známky života, povalovali se líně na rohožích položených na podlaze. Byli navzájem zcela propleteny. Další hadi se zvedali z podlahy a jejich rudé a zelené oči zářily. Oči se jim blyštěly, hadi syčeli a leskli se jako zdobnělý srp posvátné sklizně. Potom zmizeli, aby se znovu objevili, v menším počtu, ale blíže u mě. Měli mě v pasti." Tady si bezprostředně rozumíme!" Zpoza závěsu vešla Madam, byla ovšem zaměstnána, tak mě minula bez povšimnutí. Všiml jsem si bot na rudém podpadku. Podvazky stahovaly tlusté stehna, jejich rosolovité maso se vzdouvalo. Enormní ňadra, temná delta Amazonky, papoušci, piraňi, všude pevné polotovary. Zamířila do kuchyně, nebo zůstává ve sklepe?

Třpytot a šepoty, syčení a mihotání jsem nemohl dále rozlišovat..., znamenalo by to soustředění, hrdé veselí, plné doufání.... Najednou mi bylo horko, bylo to nesnesitelné, strhl jsem si pokrývku. Místnost byla mírně ozářená, farmakolog postával u okna v bílém hávu mandarína, který mě krátce předtím posloužil na Rottweilském karnevalu. Orientalista seděl vedle kachlových kamen, bědoval, jako kdyby měl noční můru. Pochopil jsem, prošel teprve úvodním okruhem a právě se chystal znovu odjet. Ještě nebyl čas vyrazit. Již jsem viděl milovanou matinku za jiných okolností, ale dokonce i výkal je země, podobně jako zlato když se mění v podstatu. Někdo by měl pro tento jev nalézt vhodné pojmenování, aniž by bylo příliš přiléhavým. Byly to zemité houby.

Světlo se ztrácelo v zrnkách temnoty, která vyšlehla z mého ucha, rozprskávající se v zelenkavou šťávu ze sukulentů z rozpálených strání Mexika. (Překladatelova poznámka: Junger parafrázuje meskalin) Trip probíhal jaksi úkosem, měl bych oslovit houby ještě jednou. Ale sotva jsem na to pomyslel, šepot se vrátil a blyštění a třpytot mně opět jako návnada na ryby obklopily. Objevil jsem jeden motiv, který se mi vryl hluboko do paměti, jako když se kolo začíná znovu otáčet, jako když se melodicky opakuje každá nová

revoluce. Není radno si pohrávat s temnotou.... Nevím jak často se to opakovalo, jsou věci, které bych raději nevěděl... V každém případě, minula půlnoc.

Odešli jsme o patro výše, tabule již byla připravena. Vjemy jsem měl stále zbystřené a Dveře vnímání byly stále otevřeny. Světlo se vlnilo z červeného vína v karafě, a na kraji se třýštilo. Poslouchali jsme flétnový koncert. Ostatní se necítili lépe. "Jak je krásné být zpátky mezi lidmi". Tolik Abert Hofmann. Orientalista na druhou stranu byl v Samarkandu, kde odpočíval Timur v nefritové rakvi. Následoval vítězný marš městem, jehož ozdobou byl kotel plný očí. Nechtěl stát před pyramidou lebek vystavěnou hrozným Timurem a být v zástupu krutě uřezaných hlav, které vnímal jako svou vlastní. Byl obklopen kamením.

Světlo náhle osvítilo farmakologa, když říkal: Nyní už vím proč sedíš v křesle, jako bys byl bez hlavy. Byl jsem v úžasu, protože jsem věděl, že se mi to nezdálo. Kroutil jsem hlavou, zdali bych byl býval neměl raději tuto poznámku zapomenout, protože už byla na hranici duchařských příběhů....

Látka obsažená v houbách nás všechny čtyři nevynesla do zářivých výšin, ale spíše do hlubokých oblastí nevědomí. Zdá se mi, že intoxikace psilocybinem je daleko více ve většině případů temnější, než intoxikace způsobená LSD. Působení těchto dvou účinných látek je zaručeně od člověka k člověku rozdílné. Osobně pro mě bylo mnohem více světla v LSD, než v experimentu se "zemitými" houbami, právě tak jak naznačil Ernst Junger v předešlé umělecké zprávě.

Jiné LSD sezení

Další a zároveň poslední vstup do vnitřního světa nás s Ernstem Jungerem zavedl velmi daleko za hranice každodenního stavu vědomí, tentokrát opět za použití LSD. Zavřeli jsme se za ty nejzašší dveře. Ovšem tyto dveře, podle Ernsta Jungera, byly ve skutečnosti otevřeny pouze pro nás, jako velký přechod z života do další budoucnosti (*hereafter*).

Tento poslední pokus proběhl v březnu 1970, opět v hájence ve Wilflingenu. V tomto případě jsme se experimentu zúčastnili pouze my dva. Ernst Junger si vzal 0.15 mg LSD, já jsem si vzal 0.1 mg. Ernst Junger bez jakéhokoliv komentáře publikoval zápisky- poznámky které si dělal v průběhu experimentu, opět v *Cestách přibližování* v kapitole *Ještě jednou LSD (Nochmals LSD)*. Tyto poznámky jsou úsečné a nicneřikající, právě tak jako mé vlastní záznamy. Pokus trval od rána, od chvíle krátce po snídání, až do temného soumraku. Na začátku tripu jsme poslouchali Mozartův koncert pro flétnu a harfu, který mě vždy ohromně obšťastňuje, ale protentokrát, divně se to přiznává, se mi zdálo, jako točící se porcelánové figurky. Potom nás intoxikace rychle stáhla do nevýslovné hlubiny. Když jsem chtěl Ernstu Jungerovi popsat matoucí změnu vědomí, nedal jsem dohromady více než dvě až tři slova, a přesto zněly tak nevýrazně, tak hloupě, že nevyjadřovaly prožitek: pramenily z nekonečně vzdáleného světa, který byl zvláštní a cizí, pokoušel jsem se mu vzdorovat, bezněbějně jsem křičel... Samozřejmě, že ačkoliv Ernst Junger procházel obdobným prožitkem, přesto jsme nepotřebovali mluvit, letmý pohled postačoval k hlubokému porozumění. Mohl jsem avšak naškrabat na papír pár vět, jako je hned ta počáteční: "Naše loď se krutě zmítá." Později při pohledu na draze vázané knihy v knihovně: "Jsou jako rudozlaté knoflíky mimo mě bez osvětlených zlatých lustrů." Mimoto začalo sněžit. Maskované děti probíhaly po ulici, táhly za sebou kárky s karnevalovými prostopášníky. Stačil pohled z okna do zahrady, na zasněžené cestičky a objevily se mnohobarevné masky na vysokou zdí, která ohraničovala zahradu, usazenou v nesmírně veselém modrém stínu: "Breughelova zahrada, žiji s ní a v předmětech." Později: "V současnosti neexistuje žádné spojení s každodenním světem." Ke konci jsem si s hlubokým pochopením poznamenal: "Až dosud uznávám sám sebe na stezce."

Protentokrát mě LSD přivedlo k blaženému přibližování.

8. Setkání s Aldous Huxleym

V polovině padesátých let jsem objevil dvě knihy Aldous Huxleyho *Dveře vnímání* a *Nebe a peklo*, napsané ve stavech opojení vyvolaných halucinogenními drogami. Změny stavů vnímání a vědomí, s kterými autor experimentoval v rámci sebekokusů s meskalinem, jsou v těchto knihách obratně popsány. Pro Huxleye byl meskalinový pokus vizionářskou zkušeností. Viděl předměty v novém světle, odhalujícím vnitřní, hlubokou, nadčasovou existenci předmětů, která přebývá ukryta před každodenními pohledy.

Tyto dvě knihy obsahují výsledky základní pozorování podstaty vizionářských zážitků a srovnání významných kulturně historických pojetí světa v tomto významu, tvoření mýtů, původu náboženství a projevování se jejich vlivů v umění. Huxley spatřoval přínos halucinogenních drog v tom, že přináší lidem kterým se nedostává daru spontánního vizionářského vjemu, který náleží mystikům, svatým a velkým umělcům, mocný prožitek tohoto mimořádného stavu vědomí a tím dosáhnout hlubokého všechápajícího proniknutí do duševního světa těchto velkých tvůrců. Prostřednictvím halucinogenů můžeme dosáhnout hlubokého pochopení náboženských a mystických kontentů a získat nové a svěží prožitky velkých uměleckých výtvorů. Pro Huxleye byly tyto drogy klíče schopné odemknout dveře vnímání, chemické klíče mimo další osvědčené, ale lopotné "odmykače dveří" do vizionářského světa jako jsou meditace, osamocení a půst, nebo jako určité jogínské praktiky.

V té době jsem již znal dřívější práci tohoto velkého spisovatele a myslitele, knihy které pro mě mnoho znamenají, knihy jako jsou *Point counter Point (Bod proti bodu)*, *Brave New World*, *After Many a Summer (Po mnoho let)*, *Eyeless in Gaza (Bez očí v Gaze)* a mnoho dalších. V *Doors of Perception* a *Heaven and Hell*, Huxleyho nově publikovaných pracích, jsem našel smysluplnou expozici prožitků vyvolávaných halucinogenními drogami a tím jsem dosáhl i hlubokého pochopení svých vlastních LSD experimentů.

Byl jsem tudíž velmi potěšen, když mi jednoho rána v srpnu 1961 Aldous Huxley zavolal do mé laboratoře. Projížděl i se svou ženou Curychem. Pozval mě a mou ženu na oběd do hotelu Sonnenberg. Gentleman s žlutou frézí v klopě, vysokého a vznešeného zevnějšku, který naznačoval vlídnost, to je obrázek, který jsem si uchoval ze svého prvního setkání s Aldous Huxleym. Konverzace u jídelního stolu se točila hlavně okolo otázek magických drog. Jak Huxley, tak jeho žena, Laura Archera Huxley, experimentovali též s LSD a psilocybinem. Huxley neupřednostňoval designaci těchto dvou látek a meskalinu termínem "drogy", protože v anglickém úzu má toto slovo, podobně jako termín "droge" v němčině, pejorativní vedlejší význam a proto se snažil diferenciovat halucinogeny od ostatních drog dokonce i lingvisticky. Věřil v obrovský význam látek navozujících vizionářský prožitek, které mají pro novodobou fázi lidské evoluce.

Experimenty prováděné v laboratorních podmínkách považoval za nevýznamné, poněvadž při mimořádně vystupňované vnímavosti a citlivosti na vnější podněty má okolí rozhodující význam. Doporučil mé ženě, když jsme hovořili o jejím rodišti v horách, aby si vzala LSD na alpské louce a dívala se do modrého kalichu hořce, spatří v něm zázrak stvoření.

Když jsme se rozcházelí, dal mi Aldous Huxley na památku našeho setkání magnetofonovou nahrávku své přednášky *Vizionářská zkušenost (Visionary Experience)*, s kterou vystoupil týden předtím na mezinárodním kongresu užití psychologie v Kodani. V této přednášce hovoří o významu a původu vizionářské zkušenosti a přirovnává tento druh nazírání na svět s verbálním a intelektuálním chápáním skutečnosti jako jeho nezbytnou součást.

Následujícího roku se objevila nejnovější a poslední kniha Aldous Huxleyho, novela *Ostrov (Island)*. Tento příběh líčí utopický ostrov Pala, kde se obyvatelstvo pokouší smísit vymoženosti přírodních věd a technické civilizace s moudrostí východních filosofí, s cílem vybudování nové kultury s plodným spojením racionalismu a mysticismu. Lektvar mokša, magická droga připravovaná z hub hraje v životě obyvatel Paly významnou roli. (mokša je sanskritský termín označující "osvobození, propuštění") Droga může být použita pouze v kritických obdobích života. Mladí muži žijící na Pale, jej užívají při iniciačních rituálech, protagonistovi novely je připravována v průběhu životní krize, při příležitosti psychoterapeutického rozhovoru s duchovním přítelem a pomáhá umírajícím při převtělení do jiné existence zřící se smrtelného těla.

Při našem rozhovoru v Curychu jsem se od Aldous Huxleye dozvěděl, že hodlá znovu nastínit problematiku psychedelických drog ve své následující novele. A nyní mi poslal výtisk *Ostrovu* s věnováním: "To Dr. Albert

Hofmann, the original discoverer of the moksha medicine, from Aldous Huxley (Doktoru Albertu Hofmannovi, původnímu objeviteli lektvaru mokša, od Aldous Huxleye)."

Naděje, s kterou Aldous Huxley uznává psychedelické drogy za prostředky evokující vizionářské prožitky a užívá tyto látky v každodenním životě je obsažena v dopise v 29. března 1962 v kterém mi píše:

Doufám, že tato a podobné práce budou mít za následek vývoj skutečných Přírodních Dějin vizionářských zkušeností ve všech odchylnkách, stanovení fyzických, povahových a profesních rozdílů a současně i technik Užité Mystiky- metod pro pomoc jednotlivcům při dosahování vlastních transcendentálních prožitků a používání pochopeného z "Jiného světa" v záležitostech "Tohoto světa". Mistr Eckhart píše, že "co je bráno s očekáváním, musí být předáno s láskou." Částečně je to tím co musí být vyvinuto, umění obdarovávat lásku a inteligenci, kterou získáváme při prožitcích vlastní transcendence a vzájemnosti s Vesmírem.....

S Aldous Huxleym jsem se často setkával v průběhu výroční konference Světové akademie Vědy a umění (WAAS), která se konala ve Stockholmu na sklonku léta v roce 1963. Jeho podněty a příspěvky do diskusí pléna akademie, prostřednictvím jejich podob a důležitosti měli velký vliv na průběh diskusí. WAAS byla ustanovena v zájmu poskytnutí prostoru nejpovolanějším specialistům k posouzení problémů světa ve fóru, osvobozeném od jakýchkoliv ideologických a náboženských předsudků a od mezinárodních hledisek zaplavujících celý svět. Závěrem: návrhy a úvahy v podobě patřičné publikace byly zaslány k dispozici odpovědným úřadům a výkonným organizacím.

Setkání WAAS v roce 1963 projednávalo problematiku populační exploze, základní hmotných zásob a zdrojů obživy na světě. Odpovídající studie a návrhy řešení byly shrnuty v druhém sborníku WAAS pod názvem *Populační krize a využití světových zdrojů (The Population Crisis and the Use of World Resources)*. Desítky let před řízenou porodností, ochranou životního prostředí a energetickou krizí postihující v současnosti svět, byly tyto celosvětové problémy probádány na této konferenci z velmi vážně míněného pohledu a návrhy jejich řešení byly předány úřadům a odpovědným organizacím. Katastrofické události přihodivší se od té doby ve shora zmíněných oblastech jsou důsledkem zřejmého tragického nesouladu mezi uznáním, přáním a možnostmi.

Aldous Huxley předložil Stockholmské konferenci, jako pokračování a součást tematiky "*Světových zdrojů*" návrh týkající se problematiky "*Lidských zdrojů*", výzkumu a aplikace skrytých a dosud nevyužitých možností lidstva. Lidská rasa s mnohem vyšší kapacitou možností duševního rozvoje, s rozšiřitelným prohlubováním vědomí a uvědoměním nekonečnosti zázraku bytí, může také mnohem lépe porozumět a lépe ozřejmit biologické a materiální základy života tohoto světa. Především pro obyvatelstvo Západu s jejich hypertropní racionalitou může mít vývoj a rozšíření cíleného, emotivního prožívání skutečnosti, neomezované slovy a pojmy, evoluční význam. Huxley označil psychedelické drogy za vhodné prostředky k cílenému procvičování těchto schopností. Psychiatr Dr. Humphry Osmond, který se rovněž tohoto kongresu zúčastnil a který je autorem termínu *psychedelie* (rozšiřující vědomí), Huxleyho přednášku doplnil zprávou o významných možnostech užívání halucinogenů. Stockholmská konference 1963 byla mým posledním setkáním s Aldous Huxleym. Jeho fyzický zevnějšek byl poznamenán těžkou nemocí, avšak jeho intelektuální osobnost byla stále osvěcena nezmenšeným znamením všeobsažných vědomostí výšin a hlubin vnitřního a vnějšího světa lidí, které tak geniálně, s láskou, bohorovností a humorem popsal ve své literární práci.

Aldous Huxley zemřel 22. listopadu, ve stejný den a ve stejný rok, kdy byl zavražděn prezident Kennedy. Od Laury Huxleyové jsem získal kopii jejího dopisu Julianu a Juliette Huxleyovým, v které popisuje zákonným sourozencům poslední den svého manžela. Doktoři ji připravovali na dramatický konec, protože poslední fáze rakoviny hrtanu, která Aldous Huxleyho postihla, je obvykle provázena nevolností a dušením. Avšak Huxley zemřel klidně a pokojně.

Ráno, když byl již tak zesláblý, že nemohl déle mluvit napsal, na kus papíru: "LSD- zkusím jej, do svalů 100 mg." Paní Huxleyová pochopila význam, který to pro něj mělo a ignorovala pochybnosti přítomného lékaře, podala mu svou vlastní rukou toužebnou injekci a tak mu dovolila přijmout lektvar mokša.

9. Korespondence s básníkem-lékařem Walter Vogtem

Za své přátelství s lékařem, psychiatrem a spisovatelem MUDr. Walter Vogtem, vděčím, podobně jako za řadu dalších osobních kontaktů, LSD. Jak dokazuje následující výtah z naší korespondence, Vogt se daleko méně zabýval medicinskými aspekty LSD, zajímavými pro lékaře, než účinky LSD, jako látky hluboce měnící stavy vědomí a psyché, zajímavými pro spisovatele a které také ustanovily ústřední téma naší korespondence.

Muri/Bern, 22.listopadu 1970

Drahý pane Hofmanne,

poslední noc se mi zdálo, že jsem byl pozván na čaj a kávu od rodiny mých přátel do Říma. Tato rodina se též zná z papežem, tak seděl u stejného stolu s námi. Byl oblečen celý v bílém a měl také bílou mitru. Jak tam tak seděl, byl krásný a úplně zticha.

A dnes jsem znenadání dostal nápad zaslat Vám mého Ptáka na stole (Vogel auf dem Tisch), jestli si přejete, jako navštívenku. Kniha zůstává trochu apokryfem, čehož nelituji, třebaže můj italský překladatel je pevně přesvědčen, že je mou nejlepší. (Ó ano, papež je přece taky Italem. Tak o to tu kráčí.....) Snad Vás tato malá práce zaujme. Byla napsána v roce 1966 autorem, který toho času stále neměl žádnou, ani částečnou zkušenost s psychedelickými drogami a četl líčení lékařských pokusů s těmito drogami bez jakéhokoliv známky pochopení. Avšak, od té doby se změnilo velmi málo, kromě toho, že nyní se na druhé straně vynořily pochybnosti.

Domnívám se že Váš objev způsobil hiatus ,jak nepřímo říká Roland Fisher rozhovoru mezi Saulem a Pavlem, v mé práci (také dlouhé slovo) a ve skutečnosti s ním mohu psát daleko lépe realisticky, nebo alespoň méně výrazově. V každém případě bych byl nemohl bez něj zachovat chladný realismus mého televizního kusu "Hry síly (Spiele der Macht)". S Vaším objevem se mi potvrdil odlišný názor, v případech které stále spočívají kdesi okolo.

Pokud by jste měl zájem a čas na schůzku, potěšila by mě možnost Vás navštívit a současně si s Vámi pohovořit.

W.V.

Burg,i.L.28.listopadu 1970

Drahý pane Vogte,

Jestliže pták který přistane na mém stole byl schopen nalézt cestu ke mě, zvětšuje tím dluh, který mám vůči magickým účinkům LSD. Mohl bych brzy napsat knihu o všech důsledcích, které se odvíjejí od onoho pokusu z roku 1943....

A.H.

Muri/Bern, 13. března 1971

Drahý pane Hofmanne,

přikládám kritiku Jungerova Annahenngen (Přibližování) z denního tisku, které by Vás mělo pravděpodobně zajímat....

Znamená to pro mě, že halucinace-snění-psaní, jsou po celou dobu vystaveny v kontrastu každodenního vědomí a jejich funkce jsou dokončovány. To by mohlo být od ostatního odlišné, jsou to také skutečné rozdílnosti v rozhovorech s ostatními a takových věcech, protože lidé spolu často koneckonců hovoří rozdílnými jazyky....

Avšak protože jste v současnosti kompletujícím autografem a dáváte mi hold, připojením několika mých dopisů ve Vaši sbírku přikládám Vám rukopis mé "závěti", v které Váš objev hraje svou roli jako "jediný radostný objev dvacátého století....."

W.V.

Nejčerstvější poslední vůle doktora Vogta z roku 1969

Nepřeji si žádný zvláštní pohřeb, jen drahé a neslušné orchideje, nespočetné malé ptáčky s buzerantskými jmény, žádné nahé tanečnice ale děvky v psychedelické odění, reproduktor v každém rohu a nic než poslední nahrávku Beatles [Abbey Road] sto tisíc miliónkrát kolem dokola a dělejte co chcete. (Slepá víra) na nekonečné pásce, nic než populárního Krista se svatozáří ze skutečného zlata a milující truchlící kongregaci, která se napumpuje kyselinou dokud nepůjde do nebe Z Abbey Road, strana dvě] jedna, dvě tři, čtyři, pět, šest, sedm.... možná tam potkáme ještě dalšího.

Co nejsrdečněji věnováno Dr. Albertu Hofmannovi začátek jara 1971.

Burg,i.L. 29.března 1971

Drahý pane Vogte

znovu jste mě obdaroval roztomilým dopisem a velmi cennou autografií, závěti 1969....

V poslední době se mi zdají velmi pozoruhodné sny, které mě přiměly k prověření spojitosti mezi chemickou strukturou večerního pokrmu a kvalitou snění. Ano, LSD je také něco, co člověk pojídá.....

A.H.

Muri/Bern, 5. září 1971

Drahý pane Hofmanne,

Po víkendu u Murtersee (V neděli jsem (A.H.) přelétal nad Murtersee v balónu se svým přítelem E.I, který mě přibral s sebou jako pasažéra) jsem o Vás často přemítal, byl to velmi skvělý podzimní den. Včera, v sobotu, díky jediné tabletě aspirinu (na vrub bolesti hlavy nebo mírné chřípce) jsem prožil velmi komický flashback, podobně jako s meskalinem (s kterým mám malou, ve skutečnosti, jedinou zkušenost).....

Četl jsem rozkošnou Wassonovu esej o houbách, dělí lidstvo na mykofoby a mykofily.... Líbezná muchomůrka červená musí růst v nedalekém lese. Mohli bychom někdy nějaké zkusit, co říkáte?

W.V.

Muri/Bern, 7. září 1971

Drahý pane Hofmanne,

Cítím, že Vám musím krátce vyličit co jsem dělal venku na slunci, na doku pod Vaším balónem. Konečně jsem si psal nějaké poznámky o naší návštěvě v Villars-sur-Ollons (s Dr. Learym), potom hipický člun odplul na jezero, sám od sebe, jako ve filmu Felliniho, načrtl jsem si jej, a nad tím vším jsem nakreslil Váš balón.

W.V.

Burg,i.L. 15.dubna 1972

Drahý pane Vogte,

Vaše televizní hra "Spiele der macht (Hra se silou) na mě mimořádně zapůsobila.

Blahopřeji Vám za tento nádherný kus, v kterém považujete duševní hrubost za stav vědomí a tudíž také působí v tomto ohledu jako "expandovač vědomí" a může tím sám sebe léčit ve vyšším smyslu slova, podobně jako ve starodávných tragédiích.

A.H.

Burg,i.L. 19.května 1972

Drahý pane Vogte,

Nyní jsem třikrát za sebou přečetl Vaše laické kázání, popsané a interpretované jako Váš Sinajský trip Pozn. autora.(Walter Vogt, Můj sinajský trip: Lyrické kázání,Walter Vogt, Mein Sinai trip: Eine Laienpredigt, Verlag der Arche, Zurich, 1972). Tato publikace obsahuje text laického kázání které Walter Vogt pronesl 14. listopadu 1971 na výzvu faráře Christophu Mohla, v protestantském kostele v Aduzu (Lichenštějnsko) v rámci cyklu kázání spisovatelů a mimo něj obsahuje i autorův úvod a předmluvu vybízejícího faráře. Kázání obsahuje popis a interpretaci extaticko-náboženského prožitku způsobeného LSD, který autorovi umožňuje "dlít v odstupu, zatímco bude zběžně parafrázovat velkou sinajskou pouť Mojžíše." Není to jen "patriarchární ovzduší" sledované tímto popisem, který tvoří tuto analogii. Jsou zde hlubší odkazy, které lze daleko více vyčíst mezi řádky textu dopisu.

Byl to skutečně LSD trip?....To byl odvážný čin vybrat si právě takovou nechvalně proslulou záležitost jako drogový prožitek jako téma kázání, dokonce laické kázání. Ale otázky navozené halucinogeny patří vlastně mimo kostel, na významné místo chrámů v kterých jsou posvátnou drogou (peyotl, teonanacatl, ololihqui, s kterými je LSD velmi blízce příbuzné chemickou skladbou a účinky) Mohu s Vámi souhlasit, když v úvodu hovoříte o moderní eklestické religiozitě, o třech svatých stavech vědomí (stav bdění při nepřerušované práci a plnění povinností, alkoholické opojení a spánek), rozdílech mezi dvěmi fázemi psychedelické inebriace (první fáze, vrchol tripu v kterém prožíváme kosmické příbuzenství nebo ponoření do svého vlastního nitra, v kterém všechno co je, je uvnitř; a druhá fáze charakterizovaná jako fáze zvýšené chápavosti symbolů) a přímo se zmiňujete o tom co halucinogeny způsobují se stavy vědomí. Toto jsou všechny poznámky, které mají fundamentální význam při posuzování opojení halucinogeny. Nejcennější spirituální výhodou LSD experimentů bývá prožitek neřešitelných dílčích vítězství zápasu těla s duší. "Kristus je matéra" (Teilhard de Chardin). Mohou lidé chápat, to co jako první přichází s prožitky drogy, okamžik kdy musíme propadnout "do masa, kterým jsme" jako rámec získávání nových prorocství?

Kritika Vašeho kázání: Uznáváte "nejhlubší prožitek co zde je", "Nebeské království je v nás", abych se vyjádřil slovy Timothy Learyho. Tato sentence, použitá bez udání oprávněných zdrojů, může být interpretována s ignorancí, nebo spíše jako základní teze křesťanské víry. Jedno z Vašich tvrzení si zaslaňuje všeobecného uznání: "Není žádného neextatického náboženského prožitku....."

Příští pondělí večer budu na švýcarském národním televizním okruhu podávat interview. O LSD, mexických magických drogách v pořadu "Z první ruky". Jsem zvědav jaký druh otázek mi budou klást....

A.H.

Muri/Bern, 24. května 1973

Drahý pane Hofmanne,

Samozřejmě se jednalo o LSD, mohu jen chtít psát o něm explicitně, ale skutečně nevím proč právě sám.... Velký důraz kladu na starého dobrého Learyho, který se mi v současnosti zdá

být poněkud jako zpráskaný pes, jako očitý svědek mohu ve skutečnosti pouze vysvětlit zvláštní souvislosti řeči, nebo kázání.

Musím uznat že vjem, který nás musí vrhnout "do masa, kterým jsme" je skutečně prvním pocitem, který mě s LSD pohltí. Stále nad tím uvažuji, snad v pravdě s křížkem po funusu, ačkoliv pořád ještě zastávám Váš názor, že LSD by mělo být pro mládež tabu (TABU, nikoliv zakázané, to je rozdíl...).

Věta, která se Vám zalíbila "není žádného neextatického náboženského prožitku" se očividně tolik nezalíbila jiným, například mému (téměř jedinému) literárnímu příteli a ministru lyrické poezie Kurtu Marti.... Ale každopádně se prakticky nikdy v ničem neshodneme a přesto tvoříme, když si příležitostně telefonujeme a dohadujeme si společné činnosti, takovou drobnou švýcarskou minimafii.

W.V.

Burg,i.L. 19.května 1972

Drahý pane Vogte,

Plni nejistoty jsme včera večer sledovali Vaši televizní hru Pilát před mlčícím Kristem.

..... jako zpodobnění základního vztahu Boha a lidstva, člověk, přichází k Bohu se svými velmi obtížnými otázkami, na které si musí odpovědět sám, protože Bůh je němý.

On nám neodpovídá slovy. Odpovědi jsou zahrnuty v knize jeho stvoření (do které i patří i tazatel). Tento text rozluští skutečná přírodní věda.

A.H.

Muri/Bern, 11. května 1974

Drahý pane Hofmanne,

Za polovičního soumraku jsem složil "báseň", kterou se Vám odvažuji poslat. Nejprve jsem ji chtěl poslat Learymu, ale bylo by to nesmyslné.

Leary je vězněn

Gelpke je mrtev

Léčba v azylu

to je vaše psychedelická

revoluce?

Můžeme brát vážně něco

s čím si kdosi pouze pohrává

nebo naopak.....

W.V.

10. Rozmanití návštěvníci

Rozličné stránky mnohostranného vlivu LSD vyjadřuje rozmanitost kulturních okruhů, které tato látka přivedla do styku se mnou. Na poli vědy se jednalo především o mé kolegy, chemiky, farmakology, lékaře a mykology, s kterými jsem se setkával na půdě univerzit, kongresech, přednáškách, nebo s kterými jsem přicházel do styku při publikační činnosti. Na literárně-filozofické úrovni jsem přišel do styku se spisovateli. V předcházejících kapitolách jsem popsal některá přátelství tohoto druhu která pro mě mnoho znamenají. LSD mi též připravilo pestrou škálu osobních kvitancí z hippie kruhů a drogové scény, které zde ve stručnosti popíši.

Většina těchto návštěvníků pocházela ze Spojených států a jednalo se o mladé lidi často cestující na Dálný východ, kde hledali moudrost východu nebo gurua (guru, sanskrit. *učitel*), nebo druhdy jen doufali, že zde přijdou k droze daleko snadněji, než v U.S.A. Jindy také mířili do Prahy, protože tehdy bylo snadné získat tam LSD dobré kvality. (*Poznámka překladatele: Když v roce 1963 vypršely sandozské výrobní patenty, začal státní podnik Spofa LSD vyrábět*). Přijížděli tehdy do Evropy a chtěli využít příležitosti vidět otce LSD, "muže, který prožil slavný cyklistický LSD trip". Ale někdy byly návštěvy motivované mnohem vážnějšími pohnutkami. Byla to touha sdělit své osobní prožitky opojení LSD a hovořit o obsahu jeho významu přímo s původcem.

Pouze vzácně se ukázalo, že pohnutkou k návštěvě byla touha po získání LSD, to když návštěvník poznamenal, že by si přál nebo přála jednou vyzkoušet dozajista nejčistější materiál, původní LSD. Návštěvníci různých typů s rozmanitými žádostmi ke mě přicházeli též ze Švýcarska a ostatních evropských zemí. Takováto setkání se v nedávné době staly vzácností, což může být způsobeno skutečností, že se LSD stalo pro drogovou scénu méně zajímavou drogou.

Kdykoliv to bylo možné, návštěvníky jsem přijal, nebo souhlasil se schůzkou na nějakém určitém místě. Toto jsem považoval za závazek spojený s mohou úlohou v historii LSD a pokoušel jsem se pomoci radou nebo poučením. Někdy nebyl k rozhovoru žádný oprávněný důvod, jako v případě mladého nesmělého muže, který přijel na motorce. Nebyl mi zřejmý, žádný objektivní důvod jeho návštěvy. Upřeně na mě civěl, jako kdyby se ptal sám sebe: "Může člověk, který vynalezl něco tak nadpřirozeného, jako je LSD ve skutečnosti vypadat zcela normálně?". S ním, podobně jako s dalšími obdobnými návštěvníky, jsem měl pocit, že doufá že v mé přítomnosti se hádanka LSD jaksi vyřeší sama od sebe.

Další setkání byly zcela rozdílná, podobně jako jedno s mladým mužem z Toronta. Pozval mě na oběd do vybrané restaurace, byl působivého zevnějšku, dlouhý, štíhlý, obchodník, vlastník důležitého průmyslového

kanadského podnikáče s brilantním intelektem. Děkoval mi za stvoření LSD, které udalo jeho životu jiný směr. Býval vzorem stoprocentního byznysmena s ryzím materialistickým světonázorem. LSD otevřelo jeho oči a zviditelnilo duševní stránky života. Současně získal cit pro umění, literaturu a filozofii a byl hluboce zaneprázdněn náboženskými a metafyzickými otázkami. Toužil zpřístupnit vhodným způsobem LSD inebriaci své mladé ženě a doufal v její obdobně šťastnou proměnu. Ne zcela důkladný, přesto dosud osvícený a hodnotný, byl popis LSD sezení který mi s humorem a fantazií podal mladý Dán. Přijel z Kalifornie, kde pracoval v Big Suru u Henryho Millera, jako hoch v domácnosti. Nato se přestěhoval se do Francie, s úmyslem osvojit si farmu v úpadku, kterou hodlal sám, coby zručný tesař, zrekonstruovat. Vypτάval jsem se ho na možnosti získání autogramu jeho předešlého zaměstnavatele pro mou sbírku, a skutečně, po nějaké době jsem obdržel původní dokument napsaný rukou Henryho Millera.

Vyhledala mě mladá žena, aby mi popsala své prožitky s LSD, které měli velký význam pro její vnitřní rozvoj. Jako běžný pubescent, který se žene za každým druhem zábavy a zcela opomíjí své rodiče, začala brát LSD z čiré zvědavosti a lásky k dobrodružství. Po tři roky brala často LSD, což vedlo k úžasné intenzifikaci jejího vnitřního života. Začala pátrat po hlubším smyslu svojí existence, který nakonec odhalila sama v sobě. Nakonec poznala, že LSD není schopno ji dále bez potíží nebo úmyslného zneužívání pomoci a drogy se zřekla. Octla se v situaci kdy sama sebe dále rozvíjela bez strojených úmyslů. Nyní byla šťastnou, vnitřně vyrovnanou osobou, pokud tak mohu usuzovat z její zprávy. Tato mladá žena se rozhodla vyprávět mi svoji historii, protože předpokládala, že jsem byl často napadán malichernými osobami, které viděly jen škody, které LSD někdy mezi mládeží způsobilo. Bezprostřední pohnutkou jejího svědectví byl rozhovor, který náhodně zaslechla při jízdě vlakem. Jakýsi muž si na mě stěžoval a shledal hanebným činem, že v rozhovoru který jsem poskytl deníku, hovořím o problematice LSD. Domníval se, že bych měl v první řadě LSD zapovědět jako dábeľský výtvar a měl bych se veřejně přiznat svou vinu. Osobu v LSD deliriu, které je pravou příčinou takovýchto horlivých soudů, jsem nikdy na vlastní oči neviděl. Případy, které jsou vlastní požívání LSD za nevhodných okolností, předávkování, nebo při duševní náchylnosti, vždy končí v nemocnici nebo na policejní stanici. Jejich průběh vždy provází obrovská publicita.

Jako příklad tragických účinků LSD zůstává v mé paměti návštěva jedné mladé američanky. Byl čas oběda, který obyčejně trávím ve své kanceláři za přísných podmínek, žádné návštěvy, kancelář sekretariátu je zavřena. Najednou slyším klepání na dveře, taktně, ale pevně se opakující dokud nakonec nejdu otevřít. Nevěřil jsem svým očím: přede mnou stála nádherná mladá žena, blondýna s velkýma modrýma očima, oblečená do dlouhých hipíckých šatů, s páskou ve vlasech a obuta do sandálů.

"Já jsem Joan a přicházím z New Yorku. Vy jste pan Hofmann?"

Předtím, než jsem se zeptal co jí ke mě přivádí, otázal jsem se, jakým způsobem překonala dvě kontrolní místa: hlavní vchod do prostoru továrny a strážní kukaň u dveří do budovy laboratoří, kterou návštěvníci projdou pouze po telefonickém dohovoru. Tato květinová dívka musela vzbudit mimořádnou pozornost.

" Jsem anděl, projdu všude," odvětila.

Potom mi vysvětlila, že přichází s velkým posláním. Zachraňuje svoji zemi, Spojené státy, a především ukazuje správnou cestu prezidentovi. (*t.č. byl prezidentem L.B.Johnson*). Toto posláni může být dokončeno pouze pokud bude prezident brát LSD. Potom si vyslechne dobré podněty, které mu umožní řídit zemi bez válečných konfliktů a vnitřních potíží. Joan ke mě přišla s nadějí, že ji mohu uspokojivě pomoci s jejím posláním, zejména s podáním LSD prezidentovi. Její jméno naznačuje, že dozajista byla americkou Johankou z Arku. Nevím zdali mé argumenty, se zřetelem k jejímu svatému úsilí rezervované, byly schopny ji přesvědčit, že její úmysl nemá žádné vyhlídky na úspěch, jak po stránkách psychologických, technických, vnitřních, tak i po stránce vnějších aspektů. Zklamána a sklíčena odešla. Následujícího dne mi Joan zavolala. Znovu se mě zeptala jestli ji pomohu, protože vyčerpala všechny své finanční zdroje. Vzal jsem ji k příteli, žijícím v Curychu, který byl schopen ji obstarat práci a s kterým by mohla žít. Joan byla profesí učitelkou a také barová zpěvačka a pianistka. Někjaký čas hrála a zpívala v módní curyšské restauraci. Dobří zákazníci z řad buržoasie samozřejmě neměly ani zdání, kdo je ten anděl, sedící za mohutným křídlem v černých večerních šatech, bavící je citlivou hrou a s hebkým a smyslným hlasem. Málo si všímali i slov jejích písní, z velké části se jednalo o hippie písně, mnohé z nich obsahovaly skryté blahořečení drogám. Její curyšské účinkování však mělo krátké trvání, během několika málo týdnů jsem se od svého přítele dozvěděl, že Joan náhle zmizela. O tři měsíce později můj přítel obdržel od Joan pohlednici z Izraele. V Izraeli ji hospitalizovali na psychiatrické klinice.

Na závěr mého výběru LSD návštěvníků bych chtěl popsat setkání v kterém LSD hrálo pouze nepřímou roli.

Slečna H.S., představená sekretariátu nemocnice, mi poslala písemnou žádost o osobní rozhovor. Přišla na čaj. Svou návštěvu mi vysvětlila takto: Ve zprávě o prožitku pod vlivem LSD četla popis stavu, který prožila jako mladá dívka a který jí stále dodnes znepokojuje, mě žádala zda bych jí byl schopen pomoci pochopit tento zážitek. Byla na služební cestě jako obchodní učeň v zácviu. Noc trávili v horském hotelu, H.S. procitla velmi brzy a zůstávala v domě s úmyslem vyčkat východu slunce. Jakmile se hory začaly vyjasňovat v moři jasných paprsků, zaplavil jí pocit bezprecedentního štěstí, který přetrvával dokonce i poté co se připojila k ostatním účastníkům cesty na ranní mši v kapli. V průběhu mše se jí vše zdálo být nadpřirozeně toužebné a pociťovala štěstí právě tak nezměrného rozsahu, že se hlasitě rozplakala. Byla odvezena zpět do hotelu a dále s ní bylo zacházeno jako s někým s duševní poruchou. Tato zkušenost velmi předurčila její další osobní život. H.S. se obávala, že není zcela v pořádku. Na jedné straně měla ze tohoto prožitku strach, protože jí způsobil duševní zhroucení, na druhé straně si jej přála znovu prožít. Vnitřní rozpor jí přiváděl nestálý životní styl. V opakovaných změnách povolání a v kolísavých osobních vztazích se znovu pokoušela nalézt tento exstatický stav, která jí již jednou učinil tak hluboce šťastnou. Byl jsem schopen svou návštěvnici uklidnit. To co prožila nebyla žádná psychopatologická příhoda, žádný nervový kolaps. Vizionářský prožitek hloubkové reality, ke kterému se mnoho lidí pokouší dospět za pomoci LSD, se jí přihodil formou spontánního půvabného prožitku. Doporučil jsem jí knihu Aldous Huxleye *Stálá filosofie (The perennial Philosophy, Harper, New York & London, 1945)*, soubor očitých svědectví a popisů spontánních blahoslavených vizí všech dob a kultur. Huxley píše, že takovéto blahoslavené chvíle neprožívají pouze mystikové a svatí, ale mnohem více též obyčejní lidé, kteří si jejich význam nepřipouští a místo toho, aby je chápali jako slibné záblesky naděje, potlačují je, protože je nedokáží začlenit do schémat každodenní reality.

11. LSD prožitek a skutečnost

Was kann ein Mensch im Leben mehr gewinnen

Als dass sich Gott-Natur ihm offenbare?

Co víc může člověk v životě získat

než objevit božské vlastnosti sám v sobě?

Goethe

Často se tážl, co na mě při LSD pokusech působí nejhlubším vlivem a zdali jsem dosáhl prostřednictvím těchto prožitků nových porozumění.

Rozmanitě skutečnosti

Největší význam pro mě mělo prozření, kterým jsem dosáhl základního vysvětlení všech mých LSD prožitků: To co někdo zběžně chápe jako *skutečnost*, včetně skutečnosti své vlastní osobnosti, nemá význam chápat jako cosi neměnné, ale spíše něco co je nejednoznačné, neexistuje pouze jediná, ale daleko více skutečností, navzájem obsažených v rozdílných stavech vědomí ega. Někdo by mohl k tomuto vědomí dospět prostřednictvím vědecké úvahy. Problém reality je a od nepaměti byl nejváženější ústřední otázkou filozofie. Je ovšem základním rozdílem, zdali k problému reality přistupovat logickými filozofickými metodami, nebo jej řešit emocionálně, prostřednictvím existenciální zkušenosti. První plánované pokusy s LSD byly tak hluboce dojímavé a znepokojivé, protože každodenní realita a zúčastněné ego, které jsem mohl srovnat s pouhou známou realitou, se rozplynuly a místo toho jsem prožíval neznámou realitu jiným neznámým egem. Objevil jsem také problém nejvnitřnějšího vlastní já (*selb*), které je samo od sebe neměnné a bylo schopno zaznamenat vnější a vnitřní transformace. Realita je bez prožívacího subjektu, bez ega, nepochopitelná. Je produktem vnějšího světa,

podnětu odesílatele a příjemce, ego ve svém nejhlubším selb zachycuje vyzářování vnějšího světa perceptory smyslových orgánů a stává se vědomím. Jestliže je jeden nebo dva ze smyslů paralyzován, neprožíváme realitu, žádná hudba v rozhlasu nehraje, rám obrazu zůstává prázdný. Jestliže u někoho přetrvává pojetí reality jako produktu podnětu a reakce (*odesílatele a příjemce: sender and receiver*), potom může být vstup LSD do jiné reality vlivem LSD vysvětlován příčinou, že mozek, sídlo příjemce, je biochemicky proměňován. Příjemce je takto přeladěn do jiných vlnových délek, které nekorespondují s běžnou, každodenní realitou. Protože nekonečnost variant a rozmanitost vesmíru vzájemně odpovídá nesmírnému množství rozdílných vlnových délek závislých na nastavení příjemce, mohou se tyto značně rozdílné reality včetně vlastního ega stát vědomím.

Tyto rozdílné skutečnosti, více přesněji nazývané, jako *rozdílné aspekty reality* si nejsou vzájemně uzavřeny, ale jsou srovnatelné a tvoří spolu část všeobklopující nadčasové, transcendentální reality v které je lokalizována i nedotknutelné jádro vědomí -selb, které je schopno zaznamenat rozdílnost egos.

Skutečný význam LSD a příbuzných halucinogenů spočívá v jejich schopnosti posunout uspořádání vlnových délek přijímajícího *selb* a tím vyvolat změnu ve vědomí reality, změněný stav vědomí (*alterations in reality consciousness*). Tato způsobilost, poskytující nové obrazy rozdílné reality, tato skutečná kosmogonická síla, činí kultovní posláním halucinogenních rostlin jako posvátných drog pochopitelným. Co tvoří podstatné, charakteristické rozdíly mezi každodenní realitou a nazíráním na svět v LSD opojení?

Ego a vnější svět jsou za každodenní reality, v běžném stavu vědomí, odděleny: jedinec je vystaven vnějšímu světu tváří v tvář a stává se objektem. Pod vlivem LSD se v závislosti na hloubce opojení hranice mezi prožívajícím selb a vnějším světem více nebo méně vytrácí. Zpětná vazba (*feedback*) mezi příjemcem a vysílajícím zaujímá také své místo. Část selb se přesunuje do vnějšího světa, do objektů které jím ožívají a nabývají jiného, hlubšího významu.

Tento jev může být vnímán jako blahoslavená, nebo jako démonická transformace prodechnutá úzkostí, která pochází ze ztráty společného ega. Ve šťastném případě se nové ego cítí blaženě propojeno s objekty vnějšího světa a v důsledcích v nich také spoluexistuje. Tento prožitek hlubokého sjednocení s vnějším světem může dokonce přerůst do pocitu bytostné jednoty s vesmírem. Tento stav kosmického vědomí, který může být způsoben LSD nebo dalšími halucinogeny ze skupiny mexických posvátných drog je analogický se spontánním religiózním osvícením, se stavem *unio mystica* (mystická jednota). V obou případech, často trvajících pouze věčnou chvíli (Pozní překl: vteřinu věčnosti), je realita prožívána jako záblesk transcendentální reality, v které jsou vesmír a selb (vysílající a příjemce) jednotni. (Příbuznost spontánních a drogou indukovaných stavů osvícení byla velmi rozsáhle prozkoumána R.C. Zaehnerem. *R.C.Zaehner, Mystickost a světskost, Mysticism sacred and Profane, The Clarendon Press, Oxford, 1957*)

Gottfried Benn ve své esejí *Provokativní život (Provoziertes Leben, in Ausdruckswelt, Limes Verlag, Wiesbaden, 1949)* charakterizoval realitu v které jsou selb a svět odděleny, jako "*schizoidní katastrofu, entelechickou neurózu Západu*". Dále píše:

....Toto pojetí reality se začalo utvářet v jižní části našeho kontinentu. Helenisticko-evropská agonistická podstata vítězství prostřednictvím vypětí, prohnání, zlomyslnosti, talentu, síly a pozdější evropský darwinismus a supermanství byly jen prostředníky tohoto formování. Objevilo se Ego dominantní, bojující, kterému je třeba prostředků, hmoty, síly. Toto Ego má rozdílný vztah k hmotě, je daleko více odloučeno od smyslů, a je úzkoprse formální. Analyzuje hmotu, zkouší, třídí: zbraně, předměty k záměně, hodné vykoupení penězi. Hmotu si ozřejmuje prostřednictvím odloučení, zahrnutím do pravidla: vezmi si kousky toho, co potom rozdělíš. (Stát se hmotou) je koncept, který visí jako hrozba nad Západem, hrozba s kterou Západ bojuje, bez toho aniž by ji kdy uchopil, hrozba které obětuje enormní množství krve a štěstí, koncept jehož vnitřní napětí a zlomkovitost bylo nemožné přemoci prostřednictvím přirozeného nadhledu, nebo metodickým průnikem do vrozené jednoty a míru prelogických forem bytí.....místo kataklysmatické povahy tohoto pojetí stát se čistějším a čistějším...nastal stav sociálního uspořádání, veřejné morálky pro kterou je život pouhým ekonomicky použitelným životem a která nepřipouští svět provokativního žití, který není schopen zastavit destruktivní sílu této veřejné morálky. Společnost, jejíž hygiena a šlechtění ras jako rituál moderní doby se nachází toliko v hloubi biologických statistik, může představovat vnější stanovisko mas, které z tohoto hlediska mohou válčit bez přerušení: pro realitu je jednoduše prvotní hmota, ale její metafyzický původ zůstává navždy skryt.

(Tento výňatek z Bennova eseje byl přeložen do češtiny z překladu Ralpa Metznera *Provoked Life: An Essay on the Anthropology of the Ego*, který byl publikován ve sborníku *Psychedelic Review I (1)*, 47-54, 1963. Drobné korekce Metznerova textu byly provedeny Albertem Hofmannem v roce 1978 pro první vydání knihy)

Jak Gottfried Benn formuloval v této své úvaze, koncept reality, který rozděluje selb a svět, byl rázně předurčen v rámci dějinného vývoje evropského intelektuáliství. Zkušenost světa jako hmoty, jako objektu, kterému se člověk staví na odpor, je produkt moderní přírodní vědy a technologie tvoření západní mysli, produkt který mění svět. Za jeho pomoci lidské bytosti tlumí (ničí) svět. Bohatství je využíváno způsobem, který může být charakterizován, jako plundrování, velebení dosažené technologické civilizace a komfortu západní industriální společnosti a který tváří v tvář katastrofické destrukci životního prostředí stále přetrvává. Teprve podstata hmoty, jádro atomu a jeho štěpení, tento objektivní intelekt může být překročen a jeho nespoutaná energie může ohrozit všechny život na naší planetě. Zneužívání vědomostí a významů, produktů inteligence hledající, nemůže vzniknout z vědomí reality, v které lidské bytosti nejsou odděleny od vnějšího prostředí, ale spíše jsou živoucí součástí živé přírody a vesmíru. Všechny dosavadní pokusy vyvarovat se ohrožení prostřednictvím rozsáhlé ochrany životního prostředí, musí pak následně přerůst v pouhou beznadějnou povrchní činnost, pokud nebude následovat léčba "*entelechické neurózy západu*", jak charakterizoval Benn západní pojetí objektivní reality. Vyléčit nás může cílená existenciální zkušenost hlubší sebezahrnující reality.

Prožitku takovéto všeobsažné reality je v prostředí smrti způsobené lidskou rukou, která je vidno ve velkoměstech a průmyslových oblastech, zabráněno. Kontrast mezi selb a vnějším světem se v tomto prostředí stává očividně evidentním. Objevují se pocity odcizení, osamocení a ohrožení. Tyto pocity působící na každodenní stav vědomí západní industriální společnosti, jsou též vrcholným ukazatelem všeho, co technologická civilizace sama sobě přináší a značně předurčují směr tvorby moderního umění a literatury. V přirozeném prostředí vyvstává menší hrozba prožitku rozštěpené reality. Na poli a v lese, a ve světě živočichů, který je zde skryt, skutečně v každé zahradě, lze vnímat realitu která je nekonečně opravdovější, starší, hlubší a zázračnější, než vše co stvořil člověk, a co přetrvá i potom, až umělý, mechanický a betonový svět opět zmizí, zrezaví a rozpadne se v ruiny. V rašení, růstu, květu, zrání, smrti a opětném vyklíčení rostlin, v jejich vztahu ke slunci, jehož záření dokáže rostliny přetvářet do chemicky vázané energie ve tvaru organických sloučenin, z kterých povstalo vše, co žije na Zemi, v bytí rostlin, je zjevná stejně tajemná, nevyčerpatelná, věčná životní energie, která zrodila i nás, a která nás opět přijme zpět do svého lůna, v kterém jsme skryti a propojeni se vším živým.

Nesměřujeme se sentimentálním entuziasmem pro přírodu *zpět do přírody*, ve smyslu Rousseauova výroku. Toto romantické hnutí které hledalo idylu v přírodě, by mohlo být z pohledu člověka odcizeného přírodě vykládáno též. Čeho je v současné době třeba, je základní znovuprožití jednoty všech živých organismů, úplného vědomí reality, které se, v době, kdy většina prvotní flory a fauny naší matky zemi musela ustoupit mrtvému technologickému prostředí, spontánně vyvíjí pouze zřídka.

Kult a mýtus

Pojetí reality jako sebejuxtapozice světa (Pozn. překl. dualistický světový názor), v konfrontaci s vnějším světem se začalo utvářet jak je uvedeno v citaci Benny v jižní části evropského kontinentu, v řecké antice. Současné lidstvo je bezpochyby obeznáno s utrpením které bylo spojeno s takovým rozštěpením vědomí reality. Řecký génius usiloval též o léčbu rozvíjením mnohotvarého a barvitého smyslného, jakož i smutného Apolónského světového názoru, vytvořeného rozštěpením komplexu subjekt-objekt, dionýsovským světem prožitků, který tento rozkol řešil extatickým opojením. Nietzsche ve Zrození tragédie (*Die Geburt der Tragödie*) píše:

Jak prostřednictvím vlivu narkotických nápojů o nichž všechny primitivní lidé a národy hovoří ve svých hymnech, tak silný příchod jara, pronikajícím s radostí celou přírodou, toto dionýsovsky vzrušující vyvstání, svou intenzifikaci vede jedince do celkové zapomnění sebe sama... Nejen svazek mezi člověkem a člověkem je poznovu rozpomínán pod vlivem dionýského rituálu, ale odcizená, nepřátelská a podrobená příroda jím znovu slaví své sbratření se svým ztraceným synem, člověkem.

Mystéria z Eleusíí, které byly každoročně slaveny na podzim v rozpětí dvou tisíc let, přibližně od roku 1500 př.n.l. až do čtvrtého století našeho letopočtu, byla úzce spojena s oslavami a svátky boha Dionýsa. Tyto mystéria byla zavedena na počest bohyně zemědělství Demeter jako dík za návrat její dcery Persefony, kterou Hádés, bůh podsvětí unesl. Další díkuvzdáním byla oběť obilného klasu, který byl bohyněmi darován Triptolemovi, prvnímu nejvyššímu knězi Eleusíí. Naučili jej tajemství kultivace obilí, které Triptolemus rozšířil po celém světě. Avšak Persefona nesměla navždy zůstat se svou matkou, protože měla v rozporu s přáním nejvyšších bohů odebrat Hadesovi potravu. Za trest se vždy na část roku musela vrátit do podsvětí. V průběhu tohoto období, pozemské zimy, rostliny zmiraly a byly uzamčeny v zemi, aby se probudily novým životem v době Persefonina návratu na zem.

Mýtus Demeter, Persefony, Hádese a dalších bohů, který byl sehrán jako drama, vytvořil avšak pouze vnější rámec událostí. Vrcholem každoročních ceremonií, který začínal procesím z Atén do Eleusíí trvajícím několika dny byl závěrečný obřad s iniciací, který se konal během noci. Iniciantům bylo pod trestem smrti zapovězeno vyzrazení průběhu obřadu, kterému mohli být učeni, a vidět jej pouze v nejvnitřnější svatyni chrámu, v tetesterionu (*cíl*). Ne každý z davu, který byl zasvěcen do tajemství Eleusíí, se jich mohl někdy zúčastnit. Pausanias, Platón, mnoho římských císařů, jako Hadrián a Markus Aurelius a množství dalších známých starověkých osobností se této iniciace zúčastnili. Iniciace museli být osvícením, vizionářským prohlédnutím hlubší reality, pochopení skutečného základu vesmíru, jak může být usuzováno podle tvrzení iniciovaných o hodnotě, o významu vizí. Takto jsou popsány v Homérickém hymnu: "*Štasten z lidí na zemi ten, kdo takto nahlédl: Zůstává mrtvým v tupých temnotách ten, kdo nebyl zasvěcen do svatých Mystérií a nebere v nich žádné účasti.*" Pindar o Eleusínském požehnání hovoří následujícími slovy: "*Blažen ten, kdo nastoupí cestu pod Zem. Zná konec života, rovněž i jeho bohy předurčený začátek*" Cicero, rovněž slavně zasvěcen, obdobně pokládá na první místo lesk, který provázal jeho život z Eleusíí, když říká: "*Získali jsme nejen úsudek, že žijeme v radosti, ale i to, že zemřeme v lepší naději*".

Jak by se mohlo mytologické líčení takové zřejmé události, která probíhá každoročně před našima očima, semínko obilí je vhozeno do země, v které umírá, v rámci poskytnutí nové rostliny, nového života, pluje do světla, osvědčit jako původce takové hlubokého, potěšujícího prožitku, jak je tvrzeno v citovaných sděleních? Je tradičně známo, že při závěrečném obřadu byly inicianti opatřeny nápojem, kykeonem. Je též známo, že složkami kykeonu byly výtažky z ječmene a máty. Náboženští učenci a mytologové, jako Karl Kerényi, z jehož knihy *Eleusínská mystéria (Eleusinian Mysteries, Rhein-Verlag, Zurih, 1962)* byla vyňata předchozí tvrzení a ke kterému jsem se připojil při výzkumu tohoto mysterického nápoje (*viz anglická publikace Kerényiho knihy Eleusis, Schocken Books, New York, 1977, která obsahuje zmínku o této spolupráci*) jsou přesvědčeni, že kykeon byl míšen s nějakou halucinogenní drogou. V *Cestě do Eleusíí (The Road to Eleusis by R.Gordon Wasson, Albert Hofmann and Carl A.P.Ruck, Harcourt Brace Jovanovich, New York, 1978)* je diskutována možnost, že kykeon mohl působit podobně jako LSD prostřednictvím přípravku z námele. Toto by mohlo vysvětlovat exstaticko-vizionářský prožitek Demeterpersefonského mýtu, jako symbolu koloběhu života v obojí všeobsažné a věčné realitě.

Když gótský král Alarich, přicházející ze severu, napadl v roce 396 n.l. Řecko a zničil Eleusínskou svatyni, tento čin neznamenal pouze konec náboženského střediska, ale také rozhodný pád antického světa. Mnichové, kteří Alaricha doprovázeli, pronikli do země, na což je třeba se dívat jako na zrod evropské kultury. Kulturně-historický význam eleusínských mystérií, jejich vliv na evropské intelektuální dějiny může být stěží oceněn. V nich trpící lidstvo nacházelo lék na svůj racionální, objektivní, rozporuplný intelekt naprostým mystickým prožitkem, který lidstvo přiváděl ve víryplné přesvědčení v nesmrtelnost, v nikdy nekončící existenci. Tato víra přetrvávala i v raném křesťanství, ačkoliv používalo odlišné symboly. Její známky se nachází jako zaslíbení v různých částech evangelií, nejryzeji v Evangeliu svatého Jana, kapitola 14, verš 120. Ježíš promlouvá k svým učedníkům, jakmile je opouští:

A jáť prositi budu Otce a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstal navěky Duchu pravdy. whom the world cannot receive, because it seeth him not, neither knoweth him: but ye know him; for he dwelleth with you, and shall be in you.

I will not leave you comfortless: I will come to you. Yet a little while, and the world seeth me no more; but ye see me: because I live, ye shall live also.

V ten den poznáte, že já jsem v Otci svém a vy ve mně a já ve vás.

Toto zaslíbení se stalo páteří mé křesťanské víry a mého zájmu o přírodně-vědecký výzkum: Dospějeme znalosti vesmíru prostřednictvím Ducha pravdy a tím i pochopení naší bytostné jednoty s hlubokou nejvíce všeobsažnou realitou, Bohem.

Eklesistické křesťanství připouští dualitu stvořitel-stvořený, avšak svou přirozeností cizí religiozitou rozsáhle zahladilo beze stop eleusínsko-dionýsovský odkaz antiky. V oblasti křesťanské víry jsou pouze jen obzvláště nadané osobnosti schopni prověřit útěšnou nadčasovou realitu prožitím spontánních vizí, těch, ke kterým měla ve starověku přístup díky iniciaci v Eleusíích elita bezpočetných generací. Unio mystica katolických světců a vizionářství představitelů křesťanského mysticismu Jakoba Boehma, Mistra Eckharta, Angela Silesia, Thomase Traherne, Williama Blakea a dalších, které jsou popsány v jejich spisech, jsou zřejmě v podstatě prožitky podobné osvícení, které prožili inicianti při eleusínských mystériích.

Základní význam mystického prožitku pro ozdravení lidí západních industriálních společností, kteří onemocněli jednostranným, racionálním, materialistickým světovým názorem, je v současnosti upřednostňován nejen zástupci východních náboženských proudů, jako je zenbuddhismus, ale také i vůdčími zástupci akademické psychiatrie. V příslušné literatuře můžeme nalézt o této problematice zmínku pouze v knihách Baltasara Staehelina, Bazilejského psychiatra pracujícího v Curychu, (*Haben und Sein 1969, Die Welt als Du, 1970, Urvertrauen und zweite Wirklichkeit, 1973 a Der finale Mensch, 1976, všechny publikované nakladatelstvím Theologischer Verlag, Zurich*), které obsahují odkazy na množství dalších autorů, kteří se zabývají stejnou problematikou. Současné druhy *metalékařství, metapsychologie a metapsychiatrie* začínají volat po metafyzickém základu v člověku, který je sám o sobě představován jako prožitek hlubší, dualitu překonávající reality a začleňují tento element do základů léčebných procedur v terapeutické praxi.

Nadto je ještě daleko významnější skutečnost, že nejen lékařství, ale také široký okruh naší společnosti považuje překonání dualistického, rozporuplného světového názoru za základní předpoklad ozdravení a duchovní obnovy západní civilizace a kultury. Tato obnova může vést k odřeknutí materialistické filozofie bytí a rozvoji nového vědomí reality. Meditace jako odlišný způsob cesty k vnímání hlubší všeobjímající reality v které je také skryta prožívající osobnost, zaujímá v současnosti výhradní postavení. Podstatný rozdíl mezi meditací a modlitbou v obvyklém smyslu, na základě duality stvořitel-stvořený, spočívá v tom, že meditací usilujeme o odstranění bariéry mezi **Já-Ty**, sloučením objektu a subjektu, vysílatele a příjemce, objektivní reality a selb. Objektivní realita, světový názor zrozený z ducha vědeckých pátrání je mýtem naší doby, který nahradí světový názor eklesiastického křesťanství a mýtického-apoloniánství. Toto další široce rozšířené skutečné učení, které utváří objektivní realitu nemusí být znesvěcením. Naopak, jestliže postoupí do dodatečné hloubky, nevyhnutelně vede do nevysvětlitelné, prvotní podstaty vesmíru, k zázračnému tajemství božství, v mikrokosmos atomu, do makrokosmu spirální mlhoviny, do semen rostlin, do těla a duše lidí.

Meditace začínají na hranici objektivní reality, na nejzažším bodu kterého jsme dosáhly racionálními znalostmi a vnímáním. Meditací nezamýšlíme zamítnout objektivní realitu, naopak směřujeme k průniku do hlubších dimenzí skutečnosti. Není únikem do světa imaginárních snů, spíše usilujeme o všeobjímající pravdu objektivní reality simultánním, stereoskopickým srovnáním jejích rovin a hlubin. Kdyby se meditací stále více a více lidí oddávalo jako každodennímu obyčejí hodinu, nebo alespoň několik minut mohly by se stát základním významem a nezůstat pouhou přechodnou módou současnosti. Jako důsledek meditativního průniku a rozšíření přírodně- vědeckého světového názoru by se vyvinulo nové hluboké vědomí reality, která by se rozšířila tak, až by se stalo vlastním všemu lidstvu. Může stanovit základy nového náboženství, jehož podstatou by nebyla víra v dogmata různých náboženství, ale spíše vnímání prostřednictvím "*Ducha pravdy*". Co je významné je vnímání, čtení a chápání textu z první ruky, *mimo knihu, kterou napsal Boží prst (Paracelsus)*, mimo stvoření.

Přeměna objektivního světového názoru do hlubokého a tudíž i zbožného vědomí reality může probíhat postupně pokročilými praktikami meditace, s kterými se jako nenadálá osvícení mohou přicházet vizionářské prožitky, které jsou pak obzvlášť hluboké, blahoslavené a významuplné. Takovéto mystické prožitky přesto "*nemohou být vyvolány desetiletí trvající meditací*", jak píše Balthasar Staehelin. Rovněž se nepřihodí každému, ačkoliv schopnost mystického prožitku patří k podstatě lidského duchovna. Nicméně, v Eleusíích se mohly mystické vize, léčba, útěšné prožitky, přihodit na předepsaném místě, v určený čas, celým zástupům těch, kteří byli zasvěceni do posvátných mystérií. To mohlo být způsobeno skutečností, že bylo využíváno halucinogenní drogy, která jak již bylo řečeno, je něco jako víra náboženských scholastiků.

Charakteristická vlastnost halucinogenů narušovat hranice mezi prožíváním selb a vnějším světem v extatickém, smyslovém prožitku stanoví možnost jejich pomoci, schopnost vyvolávat, jak již bylo řečeno, po vhodné vnitřní a vnější přípravě, která byla dovedena k dokonalé cestě do Eleusíí, cílené mystické prožitky.

Meditace je příprava se stejným záměrem, ke kterému byly směřovány a kterých bylo dosahováno při Eleusínských mystériích. Je tedy přípustné, že v budoucnu za pomoci LSD mystická vize, ověřená meditací, může být zpřístupněna pro široký okruh meditujících praktiků.

Skutečný význam LSD vidím v možnosti poskytnutí materiální pomoci meditaci směřující k mystickému prožitku hluboké všeobjímající reality. Takové užívání zcela odpovídá podstatě a regulační vlastnosti LSD jako posvátné drogy.

Albert Hofmann, 1977-1978